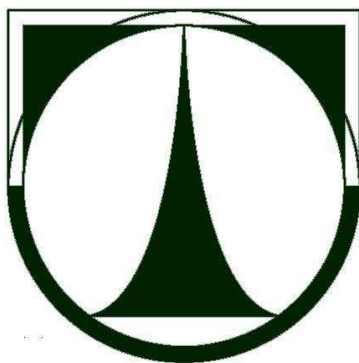

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2012

Bc. Iva Zemanová

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Činnost interního auditora v oblasti finančního účetnictví

Internal Auditor's Activities in the Sphere of the Financial Accounting

DP-EF-KFÚ-2012 - 63

Bc. Iva Zemanová

Vedoucí práce: Ing. Olga Malíková, Ph.D., katedra financí a účetnictví

Konzultant: JUDr. Vlastimil Holík, Zdravotní pojišťovna MV ČR

Počet stran: 74.....Počet příloh: 4

Datum odevzdání: 12. 12. 2011

Přední strana zadání

Zadní strana zadání

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 - školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, 12. 12. 2011

Bc. Iva Zemanová

Anotace

Tato diplomová práce se zaměřuje na činnost interního auditora v oblasti finančního účetnictví ve veřejné správě. Zkoumaným subjektem je Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR. V teoretické části jsou vymezena základní teoretická východiska interního auditu, jeho právní úprava, metody a postupy práce interního auditora. V praktické části je provedena analýza interního auditu ZP MV ČR s důrazem na oblast pohledávek za plátcí pojistného. Dále je stanoven postup práce interního auditora v dané pojišťovně a tento postup je ilustrován na příkladu. Výsledkem je pak soubor zjištění a navržení opatření k odstranění rizik. Přínosem práce je analýza vybraného subjektu veřejné správy, jeho procesů, interního auditu a rizik, které činnost pojišťovny ovlivňují. Zároveň jsou navržena opatření k snížení těchto rizik. Postupy lze, s přihlédnutím ke konkrétním podmínkám organizace, použít u obdobných subjektů.

Klíčová slova

interní audit, činnost interního auditora, vnitřní kontrolní systém, riziko, mapa rizik, Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR, pohledávky

Abstract

The Master's Thesis is focusing on the internal auditor's activities in the sphere of the financial accounting in the public administration. The health insurance company Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR (ZP MV ČR) has been examined. In the theoretical part of the Master's Thesis, basic theoretical grounds of internal auditing are specified as well as the legal provisions; methods and procedures of the internal auditors' work. In the practical part the analysis of the internal auditing in ZP MV ČR emphasised on the sphere of receivables from health insurance payers is executed. Procedures of internal auditor's work in the health insurance company are stated. These procedures are illustrated by an example. The results are a set of findings and the proposing of package of measures to decrease risks. The contribution of the Master's Thesis are the analysis of the chosen subject of public administration, the analysis of its processes, internal auditing and the analysis of risks which influence activities of the health insurance company. Alongside, the measures to decrease risks are proposed. These procedures, considering concrete circumstances of the organization, could be applied on similar subjects.

Key words

internal auditing, internal auditor's activities, internal control system, risk, map of risks, Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR, receivables

Obsah

ÚVOD	13
1 INTERNÍ AUDIT	15
1.1 Vymezení a obsah definice interního auditu v současnosti.....	16
1.2 Rámec profesionální praxe	18
1.3 Interní a externí audit	19
1.3.1 Porovnání postavení interního a externího auditora	20
1.4 Interní audit a veřejná správa.....	21
1.4.1 Zásady pro hospodaření s veřejnými prostředky	22
1.5 Funkční útvar interního auditu.....	24
1.5.1 Vybrané požadavky na interního auditora, kompetence auditora	25
1.5.2 Plánování činnosti interního auditu a výstupy práce interního auditora	26
1.5.3 Proces provádění interního auditu	28
1.6 Různé druhy auditů.....	30
1.7 Shrnutí informací o interním auditu dle zákona o finanční kontrole ve veřejné správě.....	32
2 OBLAST FINANČNÍHO ÚČETNICTVÍ A FINANČNÍHO AUDITU	33
2.1 Oceňování majetku.....	35
2.1.1 Inventarizace.....	36
2.2 Finanční audit z hlediska interního auditu	37
2.2.1 Metody využívané interním finančním auditem.....	38
2.3 Statistické charakteristiky	40
2.3.1 Charakteristiky	40
2.3.2 Rozhodovací metody v interním auditu	41
3 VNITŘNÍ KONTROLNÍ SYSTÉM, RIZIKO A ŘÍZENÍ RIZIK.....	44
3.1 Fáze provádění řídicí kontroly	44
3.2 Základní vymezení povinností pracovníků v systému řídicí kontroly.....	46
3.2.1 Vyhodnocení vlivu vybraných operací na orgán správy	47
3.3 Riziko a řízení rizik	48
3.3.1 Příklady klasifikace rizik	49
3.3.2 Stupnice pro ocenění složek rizik a způsoby nakládání s rizikem	51

3. 4 Auditní stopa a důkazy	53
3. 5 Konkrétní techniky práce interního auditora.....	54
4 PRAKTICKÁ ČÁST	56
4. 1 Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR.....	56
4. 1. 1 Organizační struktura Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra ČR.....	59
4. 1. 2 Vnitřní kontrolní systém a činnost interního auditora ve Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra ČR.....	60
4. 2 Pohledávky a závazky ZP MV ČR, způsob jejich zachycení v účetnictví.....	62
4. 2. 1 Členění pohledávek a závazků	65
4. 3 Pohledávky a závazky v roce 2009	68
4. 3. 1 Pohledávky	69
4. 3. 2 Závazky	72
4. 3. 3 Saldo pohledávek a závazků.....	74
4. 4 Příprava a výkon interního auditu v oblasti pohledávek.....	75
4.4.1 Posouzení pohledávek z hlediska interního auditora (spojené s vymezením jejich vlastností, rozdělením do skupin dle spol. vlastností; stanovení kritérií charakterizujících rozhodující vlastnosti pro posuzování).....	76
4. 4. 2 Stanovení možnosti použití metod pro výběr vzorku.....	79
4. 4. 3 Rizika a jejich členění ve Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra ČR	80
4. 4. 4 Vymezení možnosti vzniku vybraných rizik	81
4. 4. 5 Práce s riziky	82
4.5 Výkon interního auditu v oblasti pohledávek demonstrováný na ilustrativním příkladu	84
4. 5. 1 Shrnutí výsledků šetření interního auditu v oblasti pohledávek a vymezení možností zmenšení dopadů či eliminace rizik.....	91
ZÁVĚR	95
SOUPIS BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ	97
SEZNAM PŘÍLOH	101

Seznam ilustrací (obrázků)

OBR. 1 : ORGANIZAČNÍ STRUKTURA ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNY MINISTERSTVA VNITRA ČR..	59
OBR. 2 : NÁRŮST STÁTNĚ POJIŠTĚNÝCH	75
OBR. 3: VĚKOVÁ STRUKTURA STÁT. POJIŠTĚNÝCH	75
OBR.4: ZNÁZORNĚNÍ RIZIK DLE VÝSLEDKU VÝPOČTU V TAB. 15	91

Seznam tabulek

TAB. 1: DŮVODY EXISTENCE RIZIKA	49
TAB. 2: STUPNICE PRO OCENĚNÍ RIZIK	51
TAB. 3: VÝSLEDKY KONTROL 2009	70
TAB. 4 : ÚSPĚŠNOST VYMÁHÁNÍ	70
TAB. 5: VÝVOJ POHLEDÁVEK V ROCE 2009 OPROTI 2008	71
TAB. 6: MEZIROČNÍ VÝVOJ ZÁVAZKŮ	73
TAB. 7 : VYČÍSLENÍ SALDA POHLEDÁVEK A ZÁVAZKŮ	74
TAB. 8: POSTUP PRÁCE INTERNÍHO AUDITORA	76
TAB. 9: SKUPINY RIZIK V ZP MV ČR	80
TAB. 10 : TABULKA PRO HODNOCENÍ RIZIK	83
TAB. 11: SEZNAM POHLEDÁVEK	85
TAB. 12: DOTAZNÍK PRO VYTVOŘENÉ POHLEDÁVKY, 1. ČÁST.....	87
TAB. 13: DOTAZNÍK PRO VYTVOŘENÉ POHLEDÁVKY, 2. ČÁST.....	88
TAB. 14: ČETNOST NEDOSTATKŮ ZJIŠTĚNÝCH PŘI AUDITU	89
TAB. 15: VÝPOČET RIZIK	90

Seznam použitých zkratek, značek a symbolů

CHJ	centrální harmonizační jednotka
ČIIA	Český institut interních auditorů
ČÚS	České účetní standardy
IIA	Institut interních auditorů
IT	informační technologie
JIM	jednotné inkasní místo
OBZP	osoba bez zdanitelných příjmů
OIAK	oddělení interního auditu a kontroly
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
VZ	výroční zpráva
VZP	Všeobecná zdravotní pojišťovna
ZP MV ČR	Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR

Úvod

Tématem této práce je činnost interního auditora v oblasti finančního účetnictví. Interní audit je většinou v očích laické veřejnosti mylně ztotožňován s kontrolou. Podstatou práce interního auditora je vyhledávat rizika a navrhopat opatření. V žádném případě nemá interní audit pouze kritizovat chyby zúčastněných. Organizace, která interní audit provádí, může významně zlepšit svou činnost a interní procesy a vyvarovat se rizikových situací a stavů, které mohou organizaci poškodit nebo i zničit.

Hlavním cílem diplomové práce je prozkoumání práce interního auditora v prostředí vybraného subjektu. Dílčí cíle jsou stanoveny následovně. Vzhledem k šíři záběru oblasti interního auditu je zvoleno zaměření na subjekt veřejné správy. Pro zdokumentování činnosti a procesu výkonu interního auditu je využita metoda rozhovorů s interními auditory a zaměstnanci Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra ČR, na jejím základě charakterizována daná organizace, její struktura, legislativa, kterou se zmíněná pojišťovna řídí, a oblasti, kterými se zabývá. Dále je analyzována výroční zpráva za rok 2009 s důrazem na pohledávky a závazky. Na základě syntézy informací je navržen postup interního auditu zaměřeného na vymáhání pohledávek, tak jak by probíhal v ZP MV ČR. Formou ilustrativního příkladu je dále navržen postup práce včetně opatření k eliminaci rizik.

Volba tématu vycházela z informací získaných z odborné literatury. Interní audit je oblast, která byla v ČR upravena zákonem teprve v roce 2001. Má nesporně velký význam pro další vývoj organizací, pro efektivitu a hospodárnost jejich činností. Při interním auditu dochází ke spolupráci odborníků z různých oblastí činnosti organizace. Umožňuje získat i praktické zkušenosti při vstupu do praxe a jde o zajímavou oblast při hledání profesního uplatnění.

Nejvýznamnějším zdrojem teoretických informací jsou písemné materiály, které byly vydány Českým institutem interních auditorů (ČIIA). Uvedený institut plní roli metodického centra pro interní audit v České republice. Odborné veřejnosti předkládá také

informace získané a publikované v zahraničí. Literatura použitá pro zpracování diplomové práce je uvedena v závěru této práce.

Obsah diplomové práce odpovídá výše stanoveným dílčím cílům. Předložená práce obsahuje v první části teoretická východiska a informace s cílem vymezit postavení a činnost auditu v organizaci. Uvádí práva a povinnosti pracovníků interního auditu. Provádí klasifikaci zákonných ustanovení, která upravují činnost interního auditu. Vymezuje klasifikaci používaných standardů pro výkon interního auditu. Zachycuje výstupy práce interního auditu a jejich význam pro vedení organizace.

V druhé části představuje vybraný subjekt, na kterém je ukázán postup práce interního auditu. Vzhledem k tomu, že činnost interního auditu zahrnuje široký rozsah práce, byl vybrán pro diplomovou práci interní audit pohledávek. Na základě získaných informací a ve spolupráci s konzultanty diplomové práce byl stanoven postup práce interního auditora v oblasti pohledávek na vybraném vzorku pohledávek za plátcí pojistného. Po provedení analýzy pohledávek byly přijaty a uvedeny konkrétní návrhy na opatření, které mohou po přijetí vedením organizace vést ke zlepšení činností.

Vzhledem k charakteru diplomové práce je zvolena následující metodika:

- Rešerše literatury slouží k vymezení základních teoretických pojmů týkajících se interního auditu a jeho legislativní úpravy, dále metod a postupů práce interního auditora.
- Deskripce je použita k popisu zkoumaného subjektu, jeho struktury a činností jako celku.
- Analýza se zaměřuje na oblast pohledávek, analyzována je především výroční zpráva ZP MV ČR za rok 2009 a mapa rizik uvedeného subjektu.
- Syntéza informací a dedukce jsou využity k odvození postupu interního auditora, vytvoření ilustrativního příkladu a navržení opatření k odstranění rizik.
- Dotazník zachycuje odpovědi na otázky interního auditora vztažené k vzorku pohledávek za plátcí pojistného.

1 Interní audit

V původním pojetí vznikl interní audit jako nástroj k ověření účetnictví pro potřeby vedení společnosti. Dnes zabezpečuje v organizaci široké spektrum činností. Primárně slouží potřebám managementu a umožňuje zkoumat rizika a optimalizovat procesy uvnitř organizace tak, aby byla zjištěná rizika co nejvíce eliminována a organizace dosáhla vytýčených cílů.¹

Počátky auditu spadají již do doby starověku, kdy sloužil k evidenci majetku a jeho zabezpečení před zcizením. V této době se jednalo především o majetek státní. Auditóři byli chápáni jako vyšetřovatelé a soudci. Chápání auditu se v čase dále měnilo. Na začátku devatenáctého století se úlohou auditu stalo ověřování účetních výkazů, jejich nezávislé hodnocení. Impulsem byl zákon stanovující povinnost ověřovat účetní závěrku akciových společností ve Velké Británii. Audit měl redukovat riziko chyb a omylů a také riziko vzniku podvodů. V průběhu 19. století se vydělily dvě oblasti auditu, interní a externí. Úloha interního auditora byla redukována na kontrolu účetnictví a finančních operací podniku.

Dnešní podobu a pojetí získal interní audit až začátkem 20. století. Vedly k tomu tyto hlavní faktory: rozvoj podnikatelského prostředí, velikost podniků a s tím spojená složitější organizační a řídicí struktura; dále delegování úkolů na dceřiné společnosti a rozvoj komunikace ve světovém měřítku.

V roce 1941 vznikl Institut interních auditorů (IIA) se sídlem v New Yorku.² Tato organizace zajišťuje vzdělávání interních auditorů, zabezpečuje komunikaci s regionálními institucemi interního auditu po celém světě a vytváří standardy interního auditu. IIA také definovala širší rámec činností, které jsou zajištěny interním auditorem.³

¹ DVOŘÁK, B. a J. DVOŘÁKOVÁ. *Pracovní postupy a dokumentace při realizaci veřejnosprávních kontrol a interního auditu*. Pardubice: Nakladatelství Český a moravský účetní dvůr, 2004, s. 5. ISBN 80-903246-1-4.

² Dnes Institut interních auditorů sídlí na Floridě.

³ DVOŘÁČEK, J. *Interní audit a kontrola*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 1 - 2. ISBN 80-7179-410-4.

1. 1 Vymezení a obsah definice interního auditu v současnosti

Dle v současné době všeobecně uznávané definice Institutu interních auditorů je interní audit ⁴ ... „nezávislá, objektivně ujišťovací a poradenská činnost zaměřená na přidávání hodnoty a zdokonalování procesů v organizaci. Interní audit pomáhá organizaci dosahovat jejich cílů tím, že přináší systematický metodický přístup k hodnocení a zlepšování účinnosti systému řízení rizik, řídicích a kontrolních procesů a řízení správy organizace.“

Nezávislost je obecně jednou z nejdůležitějších podmínek auditorské práce. Interní auditor musí být nezávislý, mít svobodu vyjadřování, aby mohl vyjadřovat nezaujaté soudy. ⁵

Definice cílů, řízení rizik dle IIA

Cíle organizace

V organizaci probíhají procesy směřující k dosažení stanovených cílů. Management řídí organizaci dle stanoveného plánu činností. Interní audit vychází z členění cílů organizace. Dle Redinga⁶ lze použít následující členění cílů organizace:

Strategické cíle (Strategic Objectives) - strategické cíle stanovují konkrétní cíle organizace a definují způsob, jakým lze těchto cílů dosáhnout.

Cíle zaměřené na operace (Operations Objectives) - tyto cíle se zaměřují na efektivnost a výkonnost operací organizace a externí informace finančního a nefinančního charakteru.

Informační cíle (Reporting Objectives) - cílem je získávání objektivních externích i interních finančních i nefinančních informací pro vedení organizace.

Cíle zaměřené na shodu (Compliance Objectives) - organizace chce zajistit shodu vnitřních směrnic organizace s právním a legislativním rámcem.

⁴ Mezinárodní rámec profesní praxe interního auditu (Standardy). Praha: ČIIA, 2011, s. 7. ISBN 80-86689-46-8.

⁵ Proces interního auditu. Edice dlouhodobého vzdělávání interních auditorů. 1. vyd. Praha: ČIIA, 2003, s. 5. ISBN 80-86689-16-6.

⁶ REDING, K., et al. Internal auditing: Assurance and Consulting Services. 2nd ed., Florida: The Institute of the Internal Auditors, 2009, p. 1.2 - 1.7. ISBN 978-0-89413- 643-6.

Pro hodnocení dosažených cílů používá management stanovených parametrů, např. dosažení stanoveného objemu výroby či tržního podílu firmy v daném regionu. Interní auditor vychází při své práci z cílů stanovených organizací. Prověřuje řídicí procesy, správu a řízení, kontrolní procesy, řízení rizik s ohledem na stanovené cíle organizace.

Reding⁷ ve své publikaci uvádí příklady návaznosti cílů organizace na činnost auditora. V oblasti strategických cílů usiluje organizace o růst tržního podílu prostřednictvím akvizice konkurenční organizace. Interní auditor pak posuzuje, zda informace užívané managementem k rozhodování o akvizici jsou přesné, úplné a aktuální. V oblasti shody se organizace zaměřuje na shodu bezpečnostních předpisů a předpisů pro péči o zdraví s legislativou. Interní auditor hodnotí, zda jsou tyto předpisy zachyceny ve vnitřních směrnících, jsou srozumitelné a zda s nimi byli pracovníci seznámeni.

Hodnocení a zlepšování účinnosti systému řízení rizik a řídicích procesů

Součástí řízení procesů probíhajících v organizaci je i kontrola na všech stupních řízení. Při probíhajících procesech vzniká možnost působení negativních vlivů (rizik). Snížením vlivu rizik se zabývá nejen management organizace, ale i útvar interního auditora, případně výbor pro audit, pokud je v organizaci zřízen.⁸

Nezávislost a objektivita, systematický, metodický přístup

Auditor přistupuje k své činnosti systematicky, ve třech fázích. Nejprve vytvoří plán činností, poté činnosti provede a zpracuje závěry pro auditovaný subjekt. Nezbytné pro poskytnutí daných služeb je dobrá znalost auditovaného subjektu, znalost jeho činností, cílů a podmínek.⁹

⁷ REDING, K., et al. *Internal auditing: Assurance and Consulting Services*. 2nd ed., Florida: The Institute of the Internal Auditors, 2009, p. 1.2 - 1.7. ISBN 978-0-89413-643-6.

⁸ Problematika rizika je uvedena v další části této práce.

⁹ REDING, K., et al. *Internal auditing: Assurance and Consulting Services*. 2nd ed., Florida: The Institute of the Internal Auditors, 2009, p. 1.2 - 1.7. ISBN 978-0-89413-643-6.

1. 2 Rámec profesionální praxe

Oblast interního auditu je upravena tzv. Mezinárodním rámcem profesionální praxe interního auditu, který Institut interních auditorů každé tři roky reviduje. Rámec se skládá ze dvou částí. První částí je povinná část, která obsahuje definici interního auditu, etický kodex, standardy a interpretace. Povinnou část musejí auditori ve své práci bezvýhradně dodržovat. Druhou kategorií je silně doporučená část „best practices“, kterou tvoří doporučení pro praxi, stanoviska a praktické návody, a která napomáhá pochopení a implementaci standardů. Etický kodex zahrnuje čtyři zásady práce interního auditora: integritu, objektivitu, důvěrnost a kompetentnost. Jak uvádí Báčová,¹⁰ integritou chápeme ... „čestnost, náležitou péči, odpovědnost, dodržování zákonů, zveřejňování požadovaných informací, nezapojuvání do nezákonných aktivit a diskreditace profese interního auditora, respektování zákonných a etických cílů.“ Objektivita je zajištěna ... „neúčastí auditora v aktivitách narušujících objektivní úsudek.“ Auditor nesmí ..., „přijímat nic, co by mohlo narušit jeho objektivní úsudek ...“ a musí také ... „uvádět všechny podstatné známé skutečnosti, aby nedošlo ke zkreslení.“ Dalším pilířem je důvěrnost. Interní auditor musí s informacemi ... „nakládat obezřetně a nepoužívat informace v rozporu se zákonem a etickými cíli společnosti nebo pro vlastní prospěch.“ Nezbytná je kompetentnost, tedy ... „poskytování služeb, pro které mají auditori dostatečné vědomosti, zkušenosti a schopnosti způsobem, který je v souladu se standardy.“ Dodržování etického kodexu je vymáhatelné a závazné pro všechny interní auditory a členy IIA.

Činnost auditora je řízena především **standardy**.¹¹ Standardy se člení na základní standardy a standardy pro výkon interního auditu. Základní standardy obsahují základní charakteristiky rysů práce interního auditorů. Standardy pro výkon interního auditu jsou zaměřeny na činnost auditorů a kritéria pro měření účinnosti. Standardy lze rozdělit do dvou podoblastí: ujišťovací (Assurance) a konzultační (Consulting) standardy. Součástí druhé skupiny dokumentů jsou doporučení pro praxi. Jejich úkolem je být metodickým návodem pro vykonávání standardů. Obsahují obecné přístupy, nikoliv konkrétní řešení

¹⁰ BÁČOVÁ, J. Rámec profesionální praxe interního auditu. In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009, s. 1 - 10. (bez ISBN).

¹¹ Podrobnější informace o standardech včetně jejich charakteristik jsou uvedeny v příloze A této diplomové práce. V této části je uvedeno pouze hlavní, základní členění.

problémů. Stanoviska vysvětlují úlohu a odpovědnost auditorů při řešení specifických úkolů v oblasti řízení a řízení rizik.¹²

Legislativa upravující interní audit

Tato práce je zaměřena na oblast interního auditu účetních jednotkách působících ve veřejné správě. Základní legislativní rámec interního auditu ve veřejné správě tvoří především zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě, ve znění pozdějších předpisů. Dále se jedná o vyhlášku č. 416/2001 Sb., kterou se provádí zákon o finanční kontrole ve veřejné správě. Uvedený zákon řeší problematiku finanční kontroly a interního auditu u organizací veřejné správy v České republice.

Finanční kontrola je součástí vnitřní kontroly v organizaci. Zabývá se zjišťováním odchylek skutečného stavu od stavu žádoucího. Cílem kontroly je zjištění nedostatků v porovnání s vnitřními předpisy organizace a jejich odstraňování. Finanční kontrolu může v organizaci provádět specializovaný útvar. Výsledkem činnosti tohoto útvaru je vydání zprávy s cílem odstranění možnosti opakování nedostatků v dalších obdobích.¹³

1. 3 Interní a externí audit

Předmětem interního auditu je, mimo dalších činností, organizačně a funkčně nezávislé přezkoumávání a vyhodnocování přiměřenosti a účinnosti řídicí kontroly, včetně prověřování správnosti vybraných operací.

Interní auditor zajišťuje v organizaci nezávislou vyhodnocovací činnost, posuzuje operace, měří a vyhodnocuje řídicí a kontrolní mechanismy a činnosti a efektivnost výkonu.

¹² BÁČOVÁ, J. Rámec profesionální praxe interního auditu. In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009, s. 11 - 14. (bez ISBN).

¹³ Česko. Zákon č. 320 ze dne 9. srpna 2001 o finanční kontrole ve veřejné správě ve znění pozdějších předpisů. In: *ÚZ - Úplné znění č. 819*, s. 248 - 250. ISBN 978-80-7208-836-6.

Externí auditor posuzuje, zda finanční výsledky pravdivě zachycují finanční situaci organizace a dále výsledky činnosti organizace ve sledovaném období. Na základě tohoto posouzení vysloví výrok. Postupuje podle účetních zásad a výsledkem jeho činnosti je zpráva externího auditora a výrok o stavu účetní jednotky.¹⁴ Účetní jednotky, které mají povinnost mít ověřenou účetní závěrku externím auditorem, definuje § 20 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Externí auditor je osoba zapsaná v seznamu auditorů Komory auditorů České republiky. Může to být právnická nebo fyzická osoba.

Forma závěrečného výroku externího auditora může mít jednu z těchto podob: výrok bez výhrad; zdůraznění skutečností; výrok s výhradou; záporný výrok nebo může dojít k odmítnutí výroku. Výrok bez výhrad je vysloven, pokud stav účetnictví odpovídá skutečnému stavu, všechny skutečnosti jsou zachyceny v souladu s účetními zásadami. Zdůraznění skutečností znamená, že se auditor a daná účetní jednotka neshodli v pohledu na určitou skutečnost a její významnost. Výrok s výhradou zachycuje stav, kdy auditor vyslovuje výrok se zřetelem na významnou okolnost, která ovlivňuje jeho pohled. Záporný výrok znamená, že auditor neshledal stav účetnictví v souladu se skutečným stavem nebo v souladu se zásadami vedení účetnictví. Pokud auditor odmítne výrok, účetnictví neposkytuje dostatek relevantních informací pro formulaci výroku, je neúplné.¹⁵

1. 3. 1 Porovnání postavení interního a externího auditora

Interní auditor je zaměstnancem organizace a neustále sleduje a prověřuje činnost organizace. Je nezávislý na probíhajících činnostech, avšak při své práci je ovlivňován potřebami a požadavky managementu a stanovenými cíli. Auditor se zaměřuje na budoucí vývoj společnosti a jejích mechanismů studiem a posuzováním současných řídicích a kontrolních mechanismů.

¹⁴ DVOŘÁK, B. a J. DVOŘÁKOVÁ. *Pracovní postupy a dokumentace při realizaci veřejnosprávních kontrol a interního auditu*. Pardubice: Nakladatelství Český a moravský účetní dvůr, 2004, s. 56 - 57. ISBN 80-903246-1-4.

¹⁵ DVOŘÁČEK, J. *Interní audit a kontrola*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 17 -19. ISBN 80-7179-410-4.

Externí auditor je nezávislým smluvním partnerem, pracuje tedy na základě smluvních vztahů. Externí audit je prováděn minimálně jednou ročně a je nezávislý na managementu organizace. Auditor vyhodnocuje minulé období (nejčastěji poslední ukončené účetní období). V případě provádění finančního externího auditu jde o posouzení finančního stavu podniku (zda účetnictví je vedeno správně, průkazně atd.), a to podle zvláštních norem a pomocí speciálních technik. Cílem této kontroly je vyjádření objektivního názoru, zda stav ekonomické a finanční situace podniku v daném okamžiku odpovídá stavu zachycenému v účetnictví a zda jsou výsledky hospodaření a změny v daném období v souladu s obecně přijatými účetními zásadami.¹⁶

1.4 Interní audit a veřejná správa

Interní audit ve veřejné správě je, jak již bylo zmíněno výše, upraven specifickou legislativou. Tato legislativa mj. vymezuje obsah pojmů orgán veřejné správy, veřejné prostředky a definuje nakládání s nimi.

Vymezení pojmů orgán veřejné správy, veřejné prostředky

Za **orgán veřejné správy** se dle Novákové¹⁷ považují:

- „*Organizační složky státu, které jsou účetními jednotkami ve smyslu § 3, zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů,*
- *státní příspěvkové organizace a státní fondy,*
- *územní samosprávné celky, kterými jsou obce jako základní samosprávné celky, kraje jako vyšší územní samosprávné celky a hlavní město Praha, které má speciální postavení mezi územními samosprávnými celky,*

¹⁶ DVOŘÁK, B. a J. DVOŘÁKOVÁ. *Pracovní postupy a dokumentace při realizaci veřejnosprávních kontrol a interního auditu*. Pardubice: Nakladatelství Český a moravský účetní dvůr, 2004, s. 56 - 57. ISBN 80-903246-1-4.

¹⁷ NOVÁKOVÁ, I. Zákon o finanční kontrole (přednáška). In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009, s. 3 - 5. (bez ISBN).

- *městské části hlavního města Prahy a příspěvkové organizace územních samosprávných celků městských částí hlavního města Prahy,*
- *právnícké osoby zřízené zákonem nebo na základě zákona k plnění úkolů veřejné správy, hospodařící s veřejnými prostředky, pro účely zákona se jimi rozumějí nestátní veřejnoprávní subjekty (instituce) sui generis, například zdravotní pojišťovny, veřejné vysoké školy, regionální rady regionů soudržnosti.“*

Vedoucím orgánem subjektů veřejné správy je obecně statutární orgán (ve smyslu § 20 Občanského zákoníku), tj. osoba nebo orgán oprávněný jednat jménem státu, územního samosprávného celku nebo jiné právnícké osoby vymezené jako orgán veřejné správy.

Jak uvádí Nováková,¹⁸ **veřejné prostředky** jsou zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve znění pozdějších předpisů, definovány jako ... „*veřejné finance nebo jako věci, majetková práva a jiné hodnoty, které patří státu a nebo jiné právnícké osobě*“ vymezené jako orgán veřejné správy.¹⁹

1. 4. 1 Zásady pro hospodaření s veřejnými prostředky

Pro hospodaření s veřejnými prostředky musejí, dle zákona o finanční kontrole²⁰ být dodrženy tři zásady, a to zásada hospodárnosti, zásada efektivnosti a zásada účelnosti.

Hospodárnost chápeme jako použití veřejných prostředků ... „*k zajištění stanovených úkolů,*“ takovým způsobem, ... „*při kterém vynakládáme co nejnižší objem těchto prostředků.*“ **Efektivnost** je zajištěna při použití veřejných prostředků takovým způsobem, ... „*při kterém se dosáhne co nejvýše možného rozsahu, kvality a přínosu plněných úkolů ve srovnání s objemem prostředků vynaložených na jejich plnění.*“ **Účelnost**

¹⁸ NOVÁKOVÁ, I. Zákon o finanční kontrole (přednáška). In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009, s. 3 - 5. (bez ISBN).

¹⁹ Tamtéž

²⁰ Česko. Zákon č. 320 ze dne 9. srpna 2001 o finanční kontrole ve veřejné správě ve znění pozdějších předpisů. In: ÚZ - Úplné znění č. 819, 2011, s. 247 - 248. ISBN 978-80-7208-836-6.

znamená, že veřejné prostředky jsou použity tak, aby došlo k optimální míře dosažení cílů při plnění stanovených úkolů.

Úkoly interního auditu ve veřejné správě dle zákona o finanční kontrole ²¹

Uvedený zákon definuje v § 28 úkoly interního auditu. Interní audit zjišťuje, zda ...

„ a) Právní předpisy, přijatá opatření a stanovené postupy jsou v činnosti orgánu veřejné správy dodržovány.

b) Rizika vztahující se k činnosti orgánu veřejné správy jsou včas rozpoznána a zda jsou přijímána odpovídající opatření k jejich vyloučení a nebo zmírnění.

c) Řídící kontroly poskytují vedoucímu veřejné správy spolehlivé a včasné provozní, finanční a jiné informace.

d) Provozní a finanční kritéria podle § 4, zákona o finanční kontrole jsou plněna.

e) Zavedený vnitřní kontrolní systém je dostatečně účinný, reaguje včas na změny ekonomických, právních, provozních a jiných podmínek.

f) Dosažené výsledky při plnění rozhodujících úkolů veřejné správy poskytují dostatečné ujištění, že schválené záměry a cíle tohoto orgánu budou splněny.“

Dále interní audit hodnotí dle standardů pro profesionální praxi interních auditorů zavedený systém řízení rizik; řídicí a kontrolní systémy, řízení a správu orgánu veřejné správy. Interní auditor zpracovává a předává vedoucímu orgánu veřejné správy ²² ... „doporučení ke zdokonalování kvality vnitřního kontrolního systému; k předcházení nebo zmírnění rizik nebo k přijetí opatření k nápravě ujištěných nedostatků.“

²¹ Česko. Zákon č. 320 ze dne 9. srpna 2001 o finanční kontrole ve veřejné správě ve znění pozdějších předpisů. In: ÚZ - Úplné znění č. 819, 2011, s. 258. ISBN 978-80-7208-836-6.

²² Tamtéž

1.5 Funkční útvar interního auditu

Interní auditoři v rámci zkoumání dat auditovaného subjektu za účelem nalezení a zhodnocení rizik mohou významnou měrou poznat činnosti organizace a mohou navrhnout zlepšení, která mají pro společnost značný přínos. Přínos přinášejí především konzultace, rady, písemné zprávy a další výstupy. O těchto skutečnostech musí být informován příslušný stupeň vedení a zaměstnanci. Pro výkon funkce interního auditora je nezbytné splnění řady materiálních podmínek. Interní auditor musí dále mít vynikající osobnostní kvality a chuť se neustále vzdělávat.²³

Podmínky pro zřízení funkčního útvaru interního auditu a postavení vedoucího útvaru interního auditu

Pro zřízení funkčního útvaru musí být zajištěny **materiální podmínky** (vybavení útvaru interního auditu výpočetní technikou a ostatním). Nezbytné jsou i dobré **personální podmínky** (výběr skupiny osob nebo pracovníka k provádění auditu, počet stanoven podle velikosti subjektu, složitosti prováděné činnosti). Optimální počet osob je často snížen z důvodu šetření mzdovými prostředky na úkor plnění činnosti útvaru.

Klíčové jsou **organizační podmínky** - v rámci organizační struktury je nutné vymezit podmínky pro vznik útvaru interního auditu, zajistit jeho nezávislost a vytvořit statut pro činnost, kterým vedoucí organizační jednotky vymezuje úkoly a podmínky pro činnost interního auditora. Tento statut je třeba vydat jako interní rozhodovací akt vedoucího organizace.²⁴ Statut je definováním činnosti interního auditora ve vztahu k ostatním pracovníkům organizace. Statut je někdy nazýván „norma auditorské činnosti.“ Musí obsahovat informace o organizaci útvaru interního auditora, autoritě a kompetencích, povinnosti sestavovat a předávat auditorské zprávy včetně roční závěrečné zprávy o činnosti interního auditora, povinnosti sestavování plánu činnosti interního auditora. Současně je vymezena náplň práce interního auditora. Organizační řád stanovuje práva a

²³ *Proces interního auditu. Edice dlouhodobého vzdělávání interních auditorů.* 1. vyd. Praha: ČIIA, 2003, s.16. ISBN 80-86689-16-6.

²⁴ BLÁHA, P. Poslání a řízení útvarů interního auditu. In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1.* Praha: ČIIA, 2009, s. 10. (bez ISBN).

povinnosti, strukturu útvaru interního auditora. Útvar interního auditu není výkonným orgánem a nemá řídicí a rozhodovací pravomoc.²⁵

Dle zákona č. 320/2001, Sb., o finanční kontrole ve znění pozdějších předpisů, musí být **vedoucí interního auditu** podřízen přímo vedoucímu organizační jednotky. Vedoucí musí být funkčně nezávislý na činnostech v organizaci a nesmí být pověřován jinými, například výkonnými úkoly.

Funkce vedoucího útvaru interního auditu vzniká jmenováním statutárním zástupcem organizace. To platí i pro případné odvolání vedoucího. Povinnost zřídit útvar interního auditu (někdy jednočlenný) vyplývá z uvedeného zákona č. 320/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.²⁶

1. 5. 1 Vybrané požadavky na interního auditora, kompetence auditora

Vzhledem ke kladeným požadavkům na interního auditora je při zřizování útvaru interního auditu nezbytné pečlivě volit vhodné složení útvaru a hledat pracovníky, kteří mají pro uvedenou práci co nejlepší předpoklady. Základním předpokladem je vzdělání. V případě většího útvaru interního auditu je třeba přinést co nejširší strukturu znalostí z různých oborů, konkrétně jde např. o ekonomii, právo, znalosti z oblasti IT, pracovníky se znalostí provozu organizace. Kromě teoretických znalostí jsou významné samozřejmě i praktické zkušenosti a organizační a komunikační schopnosti. Vybraní pracovníci musejí mít dobré morální vlastnosti. Musejí umět komunikovat s pracovníky na všech stupních řízení, od managementu až po nejnižší články řízení. Vzhledem k stále se měnícím podmínkám pro činnost je třeba rychle pochopit nově vzniklou situaci a být ochotný se seznamovat s novými zákony a vyhláškami. Vedoucí útvaru interního auditu řídí pracovníky různých

²⁵DVOŘÁČEK, J. *Interní audit a kontrola*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 82 - 85. ISBN 80-7179-410-4.

²⁶ DVOŘÁK, B. a J. DVOŘÁKOVÁ. *Pracovní postupy a dokumentace při realizaci veřejnosprávních kontrol a interního auditu*. Pardubice: Nakladatelství Český a moravský účetní dvůr, 2004, s. 59. ISBN 80-903246-1-4.

oborů, sestavuje plány a reaguje na požadavky managementu. To klade bezesporu velké nároky na komunikaci a řídicí schopnosti.²⁷

Při práci se auditor musí řídit výše uvedenými odbornými zásadami (standards). Značné požadavky jsou kladeny na jeho morální a etické vlastnosti.

V kompetenci interního auditora je vystupovat zcela nezávisle na činnostech v organizaci, sestavovat pro nejvyšší management zprávy o zjištěních. Interní auditor má při své práci neomezený přístup k informacím, může požadovat spolupráci pracovníků organizace, zúčastňovat se podle svého rozhodnutí na poradách a jednáních na různých úrovních řízení. Auditor sleduje také následně způsob nakládání s doporučeními pro zlepšení činnosti. Může požádat o předložení dokladů, které se týkají řízení organizace a je oprávněn vstupovat do všech prostorů organizace s výjimkou prostor, do nichž vstup upravuje např. předpis o bezpečnostní ochraně areálů nebo o ochraně utajovaných informací, o bezpečnostní způsobilosti apod.²⁸

1. 5. 2 Plánování činnosti interního auditu a výstupy práce interního auditora

Činnost útvaru interního auditu je řízena plánem. Základní druhy plánu jsou střednědobý plán (na období tří až pěti let) a roční plán činnosti. Uvedené plány jsou platné jen po schválení statutárním zástupcem organizační jednotky.

Střednědobý plán vychází vždy z potřeb orgánu veřejné správy s ohledem na dosavadní výsledky a předpokládané záměry a cíle a konkretizuje oblasti činnosti pro útvar interního auditu podle předpokládaných rizik. Tento plán je možno po schválení vedoucím organizace doplňovat nebo zpřesňovat dle objevení nových nebo zpřesnění vymezení předpokládaných rizik.²⁹

²⁷ BLÁHA, P. Poslání a řízení útvarů interního auditu. In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009, s. 20, 23 - 24.

²⁸ DVOŘÁČEK, J. *Interní audit a kontrola*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 108. ISBN 80-7179-410-4.

²⁹ DVOŘÁK, B. a J. DVOŘÁKOVÁ. *Pracovní postupy a dokumentace při realizaci veřejnosprávních*

Roční plán činnosti interního auditu navazuje na střednědobý plán. Obsahuje všechny předpokládané oblasti činnosti interního auditu ve sledovaném roce a vymezuje všechny předpokládané úkoly a směry aktivit útvaru interního auditu. Roční plán stanovuje časový postup při plnění úkolů ve sledovaném roce a stanovuje rozsah a počet členů interního auditu na plánovaných úkolech.³⁰

Činnost interního auditora se řídí prioritně schváleným plánem činnosti. Kromě těchto úkolů může pověřit vedoucí organizace interního auditora dalšími úkoly dle potřeb organizace. Tyto úkoly nesmějí být v rozporu se statutem interního auditora se zásadami nezávislosti oddělení od ostatních činností organizace. Podněty pro doplnění nebo změnu plánu činnosti může dát nejen vedoucí organizace, ale i další vedoucí pracovníci a také interní auditor.³¹

Mezi písemné výstupy činnosti auditora patří celá řada dokumentů. Jedná se především o zprávy o zjištěních z provedených auditů obsahující doporučení k nápravě nedostatků, dle Novákové,³² ... „*k předcházení nebo zmírnění rizik, ke zdokonalování kvality vnitřního kontrolního systému.*“ Auditoři též zpracovávají roční zprávu o činnosti interního auditu, jejíž součástí je vyhodnocení úrovně vnitřního kontrolního systému. Zpráva upozorňuje na výskyt významných nedostatků, které nepříznivě ovlivnily činnost orgánu veřejné správy. Dokument dále přináší doporučení ke zkvalitnění řízení a kontroly.

kontrol a interního auditu. Pardubice: Nakladatelství Český a moravský účetní dvůr, 2004, s. 60.

ISBN 80-903246-1-4.

³⁰ DVOŘÁK, B. a J. DVOŘÁKOVÁ. *Pracovní postupy a dokumentace při realizaci veřejnosprávních kontrol a interního auditu.* Pardubice: Nakladatelství Český a moravský účetní dvůr, 2004, s. 105.

ISBN 80-903246-1-4.

³¹ *Proces interního auditu. Edice dlouhodobého vzdělávání interních auditorů.* 1. vyd. Praha: ČIIA, 2003, s.11. ISBN 80-86689-16-6.

³² NOVÁKOVÁ, I. Zákon o finanční kontrole (přednáška). In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1.* Praha: ČIIA, 2009, s. 33. (bez ISBN).

1. 5. 3 Proces provádění interního auditu

Každý audit je postaven na následujících krocích:

Příprava

a) **Porozumění auditovanému subjektu.** Provádění interního auditu je závislé na poznání prověřovaného subjektu. Auditor vychází z jeho činnosti a organizační struktury. Zkoumá počet zaměstnanců, jejich zodpovědnost, pravomoci, technické prostředky apod.

b) **Stanovení cíle auditu.** V rámci přípravy auditu si auditor stanovuje cíl/e auditu a jeho rozsah. Pokud se nejedná o forenzní audit (např. odhalení trestného činu), bývá zvykem oznámit cíl, termín, (harmonogram) a personální složení auditorského týmu organizační jednotce předem. Cíle se vycházejí z rizik, která by mohla nastat a z kontrolních a řídicích mechanismů. Cíle auditu se stanovují též v souladu se zdroji auditu, tj. počtem zainteresovaných auditorů. Pro bližší určení předmětu auditu lze využít předběžné dotazníkové šetření.

c) **Určení požadovaného důkazního materiálu.** Rozsah a specifikace dokumentů vychází z rozsahu a cíle konkrétního auditu. Jedná se např. o korespondenci, účetní doklady, auditní zprávy z minulých období, pracovní manuály, apod.³³

d) **Rozhodnutí o vhodných technikách, metodách auditu.** Techniky zahrnují analytické postupy, práce s dokumenty, pozorování a další techniky. Výběr technik záleží mj. i na charakteru důkazů, s nimiž se pracuje (doklady, věcné skutečnosti aj.).³⁴

Výkon

e) **Shromáždění a analýza auditorských dokladů.** Auditor na místě shromáždí informace. Tyto musí být dostačující pro jeho rozhodnutí, musí poskytovat možnost dojít k relevantním závěrům a musejí být spolehlivé. Tyto informace pak podrobuje zkoumání s využitím

³³ *Proces interního auditu. Edice dlouhodobého vzdělávání interních auditorů.* 1. vyd. Praha: ČIIA, 2003, s. 170, 174, 176. ISBN 80-86689-16-6.

³⁴ Blíže se tímto zabývá např. monografie *Schopnosti a dovednosti interního auditu.* Praha: ČIIA, 2003. ISBN 80-86689-19-0. na stranách 5 až 138.

předem stanovených technik. Může si dále vyžádat jakékoliv doplňující informace nebo využívat doplňující techniky práce.³⁵

Závěr

f) ***Vytvoření zjištění a závěry auditu. Vypracování auditorské zprávy.*** Na základě analýzy informací zpracovává interní auditor zprávu s doporučením např. k nápravě procesů, k zajištění opatření k eliminaci rizik. Zprávu předkládá auditovanému subjektu. Součástí dokumentů je shrnutí předcházejícího stavu, obecné popisy, cíl auditu a další podpůrné informace. Výsledky auditu obsahují zjištění, doporučení, závěry. Autorizovaná zpráva z auditu by měla být předána oprávněným osobám a patřičným způsobem jasně prezentována.

g) ***Prezentace.*** V rámci prezentace je možné prodiskutovat některé otázky a navržená opatření. Někdy dojde k nedorozumění a auditovaný má možnost uvést některé nepřesně pochopené informace na pravou míru. Dokument o těchto skutečnostech je pak přílohou auditorské zprávy.³⁶

Monitorování procesu

Proces výkonu interního auditu by měl být pod kontrolou vedoucího interního auditu. Ten je zodpovědný za monitorování procesu a správný průběh auditu. V kompetenci vedoucího interního auditu je také stanovování personálního složení auditorského týmu. Před projednáním zprávy s auditovaným musí, dle Standardů, auditorský tým vždy projednat zjištěné skutečnosti s vedoucím interního auditu.³⁷

³⁵ *Proces interního auditu. Edice dlouhodobého vzdělávání interních auditorů.* 1. vyd. Praha: ČIIA, 2003, s. 213 - 215. ISBN 80-86689-16-6.

³⁶ DVOŘÁČEK, J. a T. KAFKA. *Interní audit v praxi.* 1. vyd. Brno: Computer Press, 2005, s. 7. ISBN 80-251-0836-8.

Schopnosti a dovednosti interního auditu. Edice dlouhodobého vzdělávání interních auditorů. 1. vyd. Praha: ČIIA, 2003, s. 199 - 201. ISBN 80-86689-19-0.

³⁷ *Proces interního auditu. Edice dlouhodobého vzdělávání interních auditorů.* 1. vyd. Praha: ČIIA, 2003, s. 179 - 180. ISBN 80-86689-16-6.

Výbor pro audit

V současné době se tento výbor postupně zavádí v některých organizacích v České republice. V zahraničí je již tento pojem rozšířen. Hlavním úkolem výboru je asistence dozorčí radě při organizování účetní politiky, vnitřní kontroly a finančních zpráv. Spolupracuje především s dozorčí radou, externími i interními auditory a finančními odborníky. Struktura výboru závisí konkrétně na struktuře organizace. Pomáhá při prosazování navrhovaných opatření auditorů, sleduje účinnost opatření a napomáhá při sestavování plánu činnosti interního auditora dle potřeb organizace. Zpětně dává podněty pro práci interního auditora.³⁸

1. 6 Různé druhy auditů

Jednotlivé odborné publikace používají různé klasifikace. V této práci uvedené druhy interního auditu je proto nutné chápat pouze jako jedno hledisko interního auditu. Nejčastěji se setkáváme se základním auditem finanční oblasti, dále s doplňkovým finančním auditem a s auditem souladu (shody).

Jak uvádí Kopec,³⁹ ***základní audit finanční oblasti*** poskytuje ... „*přiměřené ujištění o tom, že finanční/ účetní výkazy auditovaného subjektu podávají správný obraz o finanční pozici, provozních tocích, peněžních tocích.*“ ***Doplňkový finanční audit*** zkoumá, ... „*zda jsou finanční údaje prezentovány v souladu se zavedenými nebo stanovenými kritérii, zda subjekt dodržuje speciální požadavky finančního souladu.*“ Dále se zkoumá, „*zda interní řídicí a kontrolní struktura daného subjektu sloužící k finančnímu výkaznictví a nebo ochraně majetku svým návrhem a svou realizací umožňuje plnění cílů řízení a kontroly.*“

Audit souladu (shody) ověřuje, zda jsou dodržovány všeobecné závazné právní předpisy při manažerském řízení, finančním řízení, kontrole a dalších činnostech.

³⁸ DVOŘÁČEK, J. *Interní audit a kontrola*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 66 - 67. ISBN 80-7179-410-4.

³⁹ KOPEC, J. Realizace auditu. In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009, s. 4 - 5. (bez ISBN).

Následující druhy auditu jsou zaměřeny na konkrétní oblasti činnosti v organizaci. Sledují dílčí probíhající proces. Jsou to především ***audit procesů*** (operací, činností); ***audit forenzní*** (po zjištění závažného porušení zásad činnosti, často po odhalení trestné činnosti); audit IT systémů, organizační; audit programů, projektu; audit investic, staveb; ekologický audit; audit jakosti.⁴⁰

Moderní audit má formu ***auditu činností; organizačního auditu***; využívá rozborů a konzultace. Dále se setkáváme s ***audity programů, audity kontaktů*** a s ***integrovaným auditem***. ***Audit činností*** mapuje vybraný proces po celou dobu jeho průběhu. ***Organizační audit*** společně s činnostmi organizace ověřuje i řízení kontroly těchto činností. Ve funkci vnitropodnikového poradce využívá interní auditor rozborů a konzultace. ***Audit programů*** slouží k prověření probíhajících programů. Volba konkrétních programů záleží na úvaze interního auditora nebo managementu. Audit kontaktů zkoumá aktivity, které probíhají nad rámec běžných činností organizace. Integrovaný audit zahrnuje finanční audit a audit výkonnosti jako celek.

Všechny typy auditů lze označit termínem ***ověřovací služby auditu***. V současné praxi interního auditu se využívá klasifikace na jednotlivé typy auditu, včetně ***auditů finančních výkazů, operací a informačních systémů***. Objevuje se ***audit bezpečnosti práce, personální audit a audit požární***. Pro organizaci je nezbytný též ***dodržovací audit***, který zkoumá míru shody postupů organizace se zákony, vyhláškami a nařízeními.⁴¹

⁴⁰ KOPEC, J. Realizace auditu. In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009, s. 4 - 5. (bez ISBN).

⁴¹ DVORÁČEK, J. a T. KAFKA. *Interní audit v praxi*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2005, s. 6 - 7. ISBN 80-251-0836-8.

1. 7 Shrnutí informací o interním auditu dle zákona o finanční kontrole ve veřejné správě⁴²

„ Interní audit je nezávislé a objektivní přezkušování a vyhodnocování operací a vnitřního kontrolního systému organizace veřejné správy, které zjišťuje, zda ...

a) právní předpisy, přijatá opatření a stanovené postupy jsou v souladu v činnosti orgánu státní správy dodržovány, či zda jsou rizika pod kontrolou,

b) rizika vztahující se k činnosti orgánu veřejné správy jsou včas rozpoznávána a zda jsou přijímána odpovídající opatření k jejich vyloučení nebo jejich zmírnění,

c) řídicí kontroly poskytují vedoucím pracovníkům orgánu veřejné správy spolehlivé, včasné provozní , finanční a jiné informace,

d) provozní a finanční kritéria jsou plněna,

e) zavedený vnitřní kontrolní a řídicí systém je dostatečně účinný, reaguje včas na změny ekonomických, právních, provozních a jiných podmínek,

f) dosažené výsledky při plnění rozhodujících úkolů orgánů veřejné správy poskytují dostatečné informace a ujištění,

g) schválené záměry a cíle tohoto orgánu budou splněny, následné prověření plnění nápravných opatření. “

⁴² Česko. Zákon č. 320 ze dne 9. srpna 2001 o finanční kontrole ve veřejné správě ve znění pozdějších předpisů. In: ÚZ - Úplné znění č. 819, 2011, s. 258. ISBN 978-80-7208-836-6.

2 Oblast finančního účetnictví a finančního auditu

Zákon o účetnictví a vedení účetnictví

Úkolem zákona o účetnictví je definice rozsahu a vedení účetnictví pro vyjmenované subjekty. Citovaný zákon vymezuje i podmínky zjišťování účetních záznamů pro potřeby státu. Tento úkol zahrnuje shromažďování účetních záznamů od vybraných účetních jednotek v centrálním systému účetních informací státu. Mezi vybrané jednotky patří mj. příspěvkové organizace a pojišťovny. Zjišťování účetních záznamů pro potřeby státu zajišťuje Ministerstvo financí ČR, které spravuje centrální systém účetních informací.

Hlavním úkolem zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů, je stanovení rozsahu a způsobu vedení účetnictví u jednotlivých účetních jednotek a požadavků na jeho průkaznost, tzn. věrné zachycení stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, nákladů, výnosů, příjmů a výdajů. Účetní jednotky účtují v systému podvojného účetnictví o skutečnostech do období, s nimž tyto časově a věcně souvisejí. V případě, že nelze tuto zásadu dodržet, mohou účtovat do období, v němž zjistily uvedené skutečnosti. Postup a způsob účtování jsou určeny účetními metodami.

Účetní období z časového hlediska rozlišujeme na kalendářní rok a hospodářský rok (nepřetržitě po sobě jdoucích dvanáct měsíců). Účetní jednotky pro svoji práci používají směrnou účtovou osnovu, uspořádání a označování položek účetní závěrky, účetní metody, ostatní podmínky pro vedení účetnictví stanovené prováděcími předpisy.⁴³

Prováděcí právní předpisy řeší následující problémy uvedené v jednotlivých bodech.⁴⁴

- a) *„Rozsah a způsob sestavování účetní závěrky.*
- b) *Uspořádání, označování a obsahové vymezení položek majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv...*
- c) *Uspořádání, označování a obsahové vymezení podrozvahových účtů.*

⁴³ Česko. Zákon č. 563 ze dne 12. prosince 1991 o účetnictví ve znění pozdějších předpisů. In: *ÚZ - Úplné znění č. 819*, 2011, s. 6 - 8. ISBN 978-80-7208-836-6.

⁴⁴ Tamtéž

- d) *Uspořádání, označování a obsahové vymezení nákladů, výnosů a výsledků hospodaření v účetní závěrce.*
- e) *Uspořádání a obsahové vymezení vysvětlujících a doplňujících informací v příloze k účetní závěrce...*
- f) *Směrnou účtovou osnovu.*
- g) *Účetní metody, zejména způsoby oceňování a jejich použití včetně oceňování souboru majetku, postupy tvorby a použití opravných položek, postupy odpisování, postupy tvorby a použití rezerv.*
- h) *Pravidla pro formát, strukturu, přenos a zabezpečení účetních záznamů v technické formě vybraných účetních jednotek (předávajících informace Ministerstvu financí státu).*
- i) *Požadavky pro technické a smíšené formy účetních záznamů, ... rozsah a četnost předávaných informací.“*

Pravidla provádění účetních záznamů

Organizace vede jedno účetnictví za organizaci jako celek. Účetnictví je tvořeno množstvím záznamů zachycujících skutečností v účetní evidenci. Účetní záznamy jsou provedeny písemnou formou nebo zachyceny nebo s využitím technického vybavení a programového vybavení. Jednoduché účetní záznamy mohou být seskupovány do souhrnných účetních záznamů. (Zákon o účetnictví uvádí například účetní doklady, účetní zápisy, účetní knihy, odpisový plán, inventurní soupisy, účtový rozvrh, účetní závěrka nebo výroční zpráva). Účetnictví je vedeno v české měně a v českém jazyce.

Rozhodující zásada, kterou sleduje i externí auditor

Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví tak, aby ⁴⁵ ... „, *účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky.*“ Odpověď na tuto otázku dává externí auditor výrokem. Účetní jednotky musí vést svoje účetnictví správně, úplně, průkazně, srozumitelně, přehledně a způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů při dodržení všech zákonných ustanovení.

⁴⁵ Česko. Zákon č. 563 ze dne 12. prosince 1991 o účetnictví ve znění pozdějších předpisů. In: *ÚZ - Úplné znění č. 819*, 2011, s. 6 - 8. ISBN 978-80-7208-836-6.

2. 1 Oceňování majetku

Vysvětlení pojmů ⁴⁶

„Pořizovací cena je cena, za kterou byl majetek pořízen a náklady s jeho pořízením související. Reprodukční pořizovací cena je pořizovací cena, za kterou by byl majetek pořízen v době, kdy se o něm účtuje.“

Vlastními náklady u zásob vytvořených vlastní činností přímé náklady vynaložené na výrobu nebo jinou činnost, popřípadě i část nepřímých, která se vztahuje k výrobě nebo jiné činnosti vlastními náklady u hmotného majetku kromě zásob a nehmotného majetku kromě pohledávek vytvořených vlastní činností přímé náklady vynaložené na výrobu nebo jinou činnost a nepřímé náklady, které se vztahují k výrobě nebo jiné činnosti vymezeno v souladu s účetními metodami.“

Zásady pro oceňování majetku

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, na základě uvedených definic vymezuje způsoby oceňování majetku dle jeho typu. V následujícím členění je uvedeno oceňování hmotného majetku, zásob, peněžních prostředků a cenin a nehmotného majetku.

- a) Hmotný majetek s výjimkou zásob a s výjimkou hmotného majetku vytvořeného vlastní činností oceňujeme pořizovacími cenami.
- b) Ocenění vlastními náklady uplatňujeme na veškerý hmotný majetek kromě zásob vytvořený vlastní činností.
- c) Zásoby s výjimkou zásob vytvořených vlastní činností oceňujeme pořizovacími cenami.
- d) Vlastními náklady oceníme zásoby vytvořené vlastní činností.
- e) U peněžních prostředků a cenin používáme ocenění jejich jmenovitými hodnotami.

⁴⁶ Česko. Zákon č. 563 ze dne 12. prosince 1991 o účetnictví ve znění pozdějších předpisů. In: ÚZ - Úplné znění č. 819, 2011, s. 19 - 20. ISBN 978-80-7208-836-6.

- f) Pohledávky vykazujeme při vzniku ve jmenovité hodnotě, při nabytí za úplatu nebo vkladem v pořizovací ceně. Závazky oceňujeme jmenovitou hodnotou.
- g) Nehmotný majetek kromě pohledávek, s výjimkou nehmotného majetku vytvořeného vlastní činností vykazujeme v pořizovacích cenách.
- h) Cenou nehmotného majetku kromě pohledávek vytvořených vlastní činností jsou vlastní náklady.
- i) Majetek v případě bezúplatného nabytí anebo majetek, kdy nelze vlastní náklady zjistit a ostatní majetek reprodukční pořizovací cenou.⁴⁷

2. 1. 1 Inventarizace

Organizace provádějí na základě ředitele organizace každoročně inventarizaci svého majetku. Cílem inventarizace je zjištění skutečného stavu veškerého majetku a závazků a ověřuje se, zda zjištěný skutečný stav odpovídá stavu majetku a závazků v účetnictví. Kromě řádně plánované inventarizace ke konci zúčtovacího období je prováděna mimořádná inventarizace (předávací, z důvodu podezření na krádež, vznik jiné škody apod.). Zvláštním způsobem provádění inventarizace je průběžná inventarizace. (Dle zákona o účetnictví⁴⁸ je možné ji použít jen ... „, u zásob, u nichž se účtuje pouze podle druhů nebo podle míst uložení nebo hmotně odpovědných osob, a dále u dlouhodobého hmotného movitého majetku, jenž vzhledem ke své funkci, kterou plní v účetní jednotce, je v soustavném pohybu a nemá stálé místo, kam náleží.“) Termín inventarizace si určuje organizace sama. Způsob inventarizace je dán vnitropodnikovou směrnicí. Každý majetek (zásoby, hmotný majetek, nehmotný majetek) podléhá alespoň jednou za rok inventarizaci. Rozlišují se tyto způsoby provádění inventarizace: fyzická inventura (použití u hmotného a nehmotného majetku) a dokladová inventura (použití u závazků a pohledávek). Inventurní soupisy obsahují identifikace majetku, podpisy členů inventarizační komise; osoba odpovědná za majetek; datum, ke kterému je prováděna inventarizace a způsob provádění inventarizace.

⁴⁷ Česko. Zákon č. 563 ze dne 12. prosince 1991 o účetnictví ve znění pozdějších předpisů. In: *ÚZ - Úplné znění č. 819*, 2011, s. 19 - 20. ISBN 978-80-7208-836-6.

⁴⁸ Tamtéž, s. 21 - 22.

Úschova účetních záznamů

Účetní jednotky jsou povinny prokázat provedení inventarizace u všeho majetku a závazků po dobu pěti let. Účetní závěrku a výroční zprávu uchovávají po dobu deseti let po skončení příslušného roku. Účetní doklady, knihy, odpisové plány, inventurní soupisy, účtový rozvrh po dobu pěti let po skončení, pokud zároveň neslouží pro další účely např. pro daňové řízení. Mzdové listy mají zvláštní režim uchování (padesát let). Pokud záruční nebo reklamační řízení je delší, doklady se uchovávají až do vyřízení. Likvidace dokladů pak probíhá až v prvním roce po vyřízení.⁴⁹

2. 2 Finanční audit z hlediska interního auditu

Úkolem finančního auditu je revidování účetních operací, aby potvrdily jejich autentičnost, přesnost a soulad se stanovenými normami a politikou podniku. Pomocí účetních informací a s využitím kontroly aktiv a pasiv zkoumá, zda prováděné účetní postupy odpovídají obecně platným předpisům i vnitřním zásadám organizace. Účelem finančního auditu je vyjádření finančního názoru na finanční situaci, zkoumá finanční výkazy. Interní auditor musí dobře znát účetnictví. Zkoumá provedené a realizované operace. Požadavky na provedení tohoto druhu auditu vyplývají nejčastěji od managementu nebo akcionářů nebo podílníků organizace. Při provádění se řídí zejména zákonem o účetnictví. Výsledkem je zpráva auditora a výrok auditora.

Základní zdroje informací auditora (externího i interního) pro provádění finančního auditu jsou účetní závěrka, výroční zpráva, účetní knihy, zahajovací rozvaha apod. Účetní závěrku tvoří rozvaha, výkaz zisku a ztráty, příloha k účetní závěrce. V příloze jsou uvedeny obecné informace o účetní jednotce, o účetních metodách a zásadách použitých v účetnictví a podrobné rozvedení položek rozvahy a výkazu zisku a ztrát (především finančního majetku, vlastního jmění, pohledávek, závazků, rezerv a výnosů). Součástí

⁴⁹ Česko. Zákon č. 563 ze dne 12. prosince 1991 o účetnictví ve znění pozdějších předpisů. In: *ÚZ - Úplné znění č. 819*, 2011, s. 21 - 22. ISBN 978-80-7208-836-6.

účetní závěrky je také výkaz Cash Flow, zachycující pohyb peněžních prostředků v organizaci za sledované období.

Úkolem výroční zprávy je zveřejnění údajů z účetní závěrky, výroku externího auditora k roční účetní závěrce, údaje o důležitých skutečnostech vztahujících se k účetní závěrce a výklad o uplynulém a předpokládaném vývoji podnikání účetní jednotky a její finanční situaci. Zveřejňované údaje z účetní závěrky v závazné formě a v termínu jsou zasílány do obchodního rejstříku ke zveřejnění.⁵⁰

Audit finančních výkazů ověřuje, zda sestavení účetních výkazů odpovídá účetním zásadám. *Audit finanční situace* má za úkol zhodnocení stávající finanční situace a perspektivy jejího vývoje. Vychází z údajů převzatých z účetních výkazů. Je současně hodnocena efektivnost organizace. Audit by měl upozornit na rizika, která mohou ohrozit existenci podniku (rizika nových úvěrů, pohledávky po lhůtě splatnosti a z toho vyplývající druhotná platební neschopnost, pokles zisku znamená při zachování fixních nákladů ztrátu). Získané výstupy jsou adresovány vedení organizace.⁵¹

Audit operací analyzuje a posuzuje používané metody a postupy. Pro provádění je nutno dobře znát interní směrnice organizace, metody řízení. Požadavek auditorovi zadává většinou management. Výsledkem není výrok, ale zpráva včetně konkrétních doporučení pro zlepšení pro další období.⁵²

2. 2. 1 Metody využívané interním finančním auditem

Finanční audit používá při zkoumání výběrových dat *matematické a statistické metody*. Mezi nejvýznamnější z nich patří algebraické metody, především algebra, lineární rovnice, nelineární funkce. Dále se v praxi používá diferenciální počet, pravděpodobnost a rozdělení pravděpodobnosti, očekávaná hodnota a korelační a regresní analýza.

⁵⁰ DVOŘÁČEK, J. *Interní audit a kontrola*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 130 - 131. ISBN 80-7179-410-4.

⁵¹ Tamtéž, s. 146.

⁵² DVOŘÁČEK, J. *Interní audit a kontrola*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 128. ISBN 80-7179-410-4.

V oblasti statistických metod se uplatňuje *výběrové zkoumání, testování hypotéz, výběr na základě charakteristických znaků, klasický výběr podle proměnných*.⁵³

Analytické metody jsou využitelné jako podpora auditorských zjištění. Nejužívanější je *analytická evidence*. Dále se v auditu uplatňují *fyzická, dokumentární a svědecká evidence*. Mezi prvky analytické evidence náleží výpočet, srovnání, dedukce (uvažování) a rozdělení informace na jejich složky. Analytická evidence doplňuje nebo potvrzuje často svědeckou či dokumentární informaci.

Tato evidence musí být dostatečná (z hlediska množství), spolehlivá, věrohodná (kompetentní) a platná (relevantní). V rámci auditu jsou pokládány otevřené a uzavřené otázky. Odpovědi by měly být *deskriptivní* (popisné, vycházející z daného stavu věci), *normativní* (dávající souvislosti výstupy a výkonnost) a zachycovat *příčinu a efekt*.

Statistika sleduje hromadné jevy pomocí statistických znaků. Statistické znaky lze členit na dvě skupiny. Kategorii *kvantitativní*, tj. kardinální, vymezujeme číslem. Kardinální znaky označují množství a velikost. Lze je dále klasifikovat na nespojité (diskrétní), které nabývají určité hodnoty v rámci intervalu a na spojité, které mohou nabývat jakýchkoliv hodnot. Druhá skupina je označována jako *kvalitativní*. Určitá vlastnost statistické jednotky je určena slovně. Dělí se na ordinální a nominální proměnné.

Statistické stupně. Nominální rozděluje znaky do určitých kategorií (muž, žena). Ordinální (pořadové) zařazuje znak do řady či pořadí. Intervalové (rozdílové) rozdělení stanovuje vzdálenost mezi pozicemi. Poměrové (podílové) ukazatele definují vztah k nulovému bodu a vzdálenost.⁵⁴

⁵³ *Schopnosti a dovednosti interního auditu. Edice dlouhodobého vzdělávání interních auditorů*. 1. vyd. Praha: ČIIA, 2003, s. 241. ISBN 80-86689-19-0.

⁵⁴ DVOŘÁČEK, J. a T. KAFKA. *Interní audit v praxi*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2005, s. 43 - 45. ISBN 80-251-0836-8.

2. 3 Statistické charakteristiky

V následující části jsou uvedeny statistické charakteristiky, používané při zpracování dat interními auditory. Základně lze rozdělit na charakteristiky a na rozhodovací metody.

2. 3. 1 Charakteristiky

Charakteristiky dělíme do tří oblastí. První z oblastí jsou charakteristiky úrovně a variability. Patří mezi ně mj. modus, medián, rozpětí. Další, druhou, oblastí jsou míry šikmosti, špičatosti. Třetí oblastí jsou časové řady.

Charakteristiky úrovně (polohy) a variability

a) **Charakteristiky úrovně.** Tato kategorie stanovuje úroveň statistického znaku bez ohledu na velikost souboru. **Modus** je hodnota znaku s největší frekvencí výstupu v dané množině dat. Termínem **medián** nazýváme hodnotu prostředního statistického znaku, který rozděluje soubor na dvě stejně početné skupiny (obsazené části). Základní podmínkou pro zjištění mediánu je uspořádání souboru podle velikosti hodnoty znaku. **Aritmetický průměr** je nejznámějším průměrem. Je vyjádřen poměrem součtu hodnot všech znaků k sumě počtu znaků.

b) **Charakteristiky variability** umožňují porovnatelnost souboru - homogenní (stejnorodý) a heterogenní (nestejnorodý). Míry variability můžeme rozdělit na **absolutní míry**, které zachycují absolutní rozdíly každých dvou hodnot souboru od sebe navzájem, a na **relativní míry**, které porovnávají absolutní míry se zvolenou mírou.

Rozpětí vyjadřuje šířku intervalu, který zahrnuje jednotlivé hodnoty sledovaného znaku. **Rozptylem** označujeme průměrnou čtvercovou odchylku všech hodnot znaku od aritmetického průměru. **Směrodatná odchylka** je kladná druhá odmocnina z rozptylu. **Variační koeficient** vyjadřuje relativní míru variability a udává se v procentech.

Míry šikmosti a špičatosti

Míry šikmosti srovnávají koncentraci malých hodnot proměnné s úrovní koncentrace velkých hodnot této proměnné. ***Míry špičatosti*** porovnávají koncentraci prostředních hodnot se stupněm koncentrace ostatních hodnot.⁵⁵

Použití časových řad. Hodnoty dané proměnné zkoumáme v delším časovém období. ***Okamžikové časové řady*** zkoumají jevy v určitém konkrétním momentě. ***Intervalové časové řady*** vyjadřují množství jevů vzniklých/zaniklých za dané období a jejich časový vývoj.⁵⁶

2. 3. 2 Rozhodovací metody v interním auditu

Rozhodovací metody zahrnují ***grafické metody*** (vč. ***diagramů***), ***metody skupinového rozhodování*** a různé ***analýzy***. (Uvedený přehled není úplný, jedná se o souhrn nejužívanějších metod).

Grafické metody

Diagram příčin a důsledků. Jedná se o graf, který zobrazuje vazby mezi příčinami a důsledky.

Rozhodovací strom je metoda, která nám naznačuje způsob řešení konkrétního problému. Definuje problém a nabízí všechny možnosti jeho řešení. Lze analyzovat veškeré důsledky. Stanovuje výnosy všech důsledků a určuje, s jakou pravděpodobností nastanou.

Paretův diagram. Diagram zobrazuje pomocí dvou os ve sloupcovém zobrazení příčiny problémů spolu s absolutním výskytem příčin.

⁵⁵ DVOŘÁČEK, J. a T. KAFKA. *Interní audit v praxi*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2005, s. 45 - 47. ISBN 80-251-0836-8.

⁵⁶ Tamtéž, s. 56.

Analýza podporujících a brzdících sil. Uvedené zobrazení pracuje se dvěma sloupci. V levém sloupci jsou zobrazeny kladně působící síly, naproti tomu v pravém sloupci jsou zobrazeny brzdící síly (překážky). Lze ji použít i k posuzování, zda volit nebo nevolit určitý postup řešení (pro a proti).

Flowchart je postupový (vývojový) diagram. Auditor postupuje při použití této metody v krocích. Flowchart zkoumá návaznost jednotlivých operací v rámci zkoumaného procesu.

Metody skupinového rozhodování

Brainstorming je otevřená diskuze, která slouží k řešení problémů. V úvodu je stanoven problém, stanovení předpokládaného směru řešení. Tuto diskusi řídí zvolený moderátor, který koordinuje a řídí diskusi. Vhodné je grafické znázorňování názorů a postupů diskutujících na tabuli, která umožňuje navracet se k návrhům. Diskuze je limitována plánovaným časem.

Brainwriting. Jedná se o obdobnou metodu jako brainstorming. Účastníci zachycují své názory a návrhy na listy papíru, které si předávají k vzájemnému posouzení, reagují a spoluvytvářejí postup řešení.

SWOT analýza je zapisování a vyhodnocování silných a slabých stránek. Metoda pohlíží na problém ze dvou vnitřních a dvou vnějších stránek. Posuzují se silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby. Předmět analýzy je nutné úzce definovat a zapojit do diskuze účastníky - odborníky.

Delfská metoda. Řešení problému se zadá třem na sobě nezávislým znalcům. Ti problém řeší písemně, výsledky předávají zadavateli, který provede vyhodnocení a poskytuje znalcům další informace. Znalci se problémem opakovaně zabývají, než dospějí k optimálnímu řešení pro všechny.⁵⁷

⁵⁷ DVOŘÁČEK, J. a T. KAFKA. *Interní audit v praxi*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2005, s. 20 - 32. ISBN 80-251-0836-8.

Dále se uplatňují další metody s využitím grafů sloužících k nalezení optimálního postupu řešení problému, např. *systemové diagramy*, *metoda analýzy kritické cesty*, *analýza nákladů a přínosů*.⁵⁸

⁵⁸ DVOŘÁČEK, J. a T. KAFKA. *Interní audit v praxi*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2005, s. 35, 37 a 39. ISBN 80-251-0836-8.

3 Vnitřní kontrolní systém, riziko a řízení rizik

Vedoucí každé organizace veřejné správy zodpovídá za správné a funkční zavedení vnitřního kontrolního systému. Každý správně fungující vnitřní kontrolní systém musí co nejvíce napomáhat dodržování hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti. Vnitřní kontrolní systém musí včas upozornit na možnost vzniku rizik, aktivně působit na jejich minimalizaci. Na různých stupních řízení podávat informace o možnosti vzniku a negativním působení vzniklých rizik na činnost orgánu veřejné správy. Zároveň musí dbát, aby byly využity všechny příležitosti k optimálnímu splnění cílů (vyloučení rizika z nevyužité příležitosti). Řídící pracovníci na všech úrovních činnosti mají ve vnitřním kontrolním systému jasně stanovené úkoly. Na činnost organizace působí rizika různým stupněm možného negativního působení. Zkoumá se možnost nápravy vzniklého problému a samozřejmě i prevence pro další období. Vznik rizik je projednáván i na poradách vedení. Cílem je informovat i ostatní útvary, kterých by se mohlo nebezpečí vzniku rizik dále týkat a podpořit prevenci předcházení rizik. Vnitřní směrnice a pokyny musejí přesně definovat povinnosti a práva vedoucích pracovníků ve vztahu k čerpání veřejných financí, stanovují pracovní postupy a musí být jasně vymezena nejen pravomoc, ale také odpovědnost pro nakládání s veřejnými prostředky. Průběžně jsou také vyhodnocována pravidla pro čerpání veřejných prostředků. Použití veřejných prostředků musí odpovídat stanoveným cílům a plnění hlavních úkolů subjektu.⁵⁹

3.1 Fáze provádění řídicí kontroly

Součástí činností každého vedoucího pracovníka je také řídicí kontrola. Jde o nepřetržitý proces, který má tři stupně: předběžnou, průběžnou a následnou kontrolu.

⁵⁹ Česko. Zákon č. 320 ze dne 9. srpna 2001 o finanční kontrole ve veřejné správě ve znění pozdějších předpisů. In: *ÚZ - Úplné znění č. 819*, 2011, s. 257. ISBN 978-80-7208-836-6.

Předběžná kontrola

Prvním stupněm je předběžná kontrola, která se provádí při přípravě operací před schválením použití veřejných prostředků. Pověření pracovníci prověřují, zda plánované a připravované operace jsou v souladu se stanovenými úkoly veřejné správy a současně, zda vynaložení veřejných prostředků je v souladu s právními předpisy, rozpočty, programy a projekty. Plánované operace nesmí být v rozporu s uzavřenými smlouvami.

Předběžná kontrola se realizuje :

- a) před právním úkonem nároku na veřejný příjem nebo jiného plnění,
- b) před vznikem závazku na veřejný výdaj nebo jiné plnění,
- c) před faktickou realizací těchto kroků.

Provádění předběžné kontroly je v organizaci zajištěno pověřením vedoucího zaměstnance nebo zaměstnance funkcí příkazce operace **nebo** správce rozpočtu **nebo** funkcí hlavního účetního. Sloučení funkcí příkazce a účetního, popřípadě příkazce a správce rozpočtu není dovoleno. V některých případech lze v případě předpokladu nižší pravděpodobnosti vzniku rizika sloučit funkce správce a hlavního účetního.⁶⁰

Průběžná kontrola

Druhý stupeň, průběžná kontrola, zahrnuje sledování průběhu operací v subjektu. Hlavní povinností při provádění průběžné kontroly je zajištění ochrany veřejných prostředků během operace. Při vzniku negativně působících vlivů, při změně podmínek v průběhu operace jsou povinni zainteresovaní pracovníci činit kroky k nápravě. Jde o ekonomické, provozní, právní a jiné podmínky. Významnou zásadou při průběhu operace je také důsledné oddělení příkazce operace a zpracování v účetní evidenci.

⁶⁰ Česko. Vyhláška č. 416 ze dne 28. června 2004, kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě. In: *ÚZ - Úplné znění* č. 819, 2011, s. 266 – 268. ISBN 978-80-7208-836-6.

Následná kontrola

Třetím stupněm je následná kontrola, tedy vyhodnocení výsledků provedených vybraných operací ze všech možných hledisek. Z hlediska věcného zkoumáme, zda operace proběhla dle záměrů, zda byla v souladu se zákony a směrnicemi. Finanční hledisko zkoumá návaznost na rozpočet a dopad do hospodaření orgánu státní správy. Účetní hledisko se zaměřuje na správnost zaúčtování operace. Daňové a legislativní hledisko zjišťuje, zda operace proběhla v souladu se zákony a směrnicemi.⁶¹

3. 2 Základní vymezení povinností pracovníků v systému řídicí kontroly

Příkazce prověřuje před realizací operace, zda je její provedení nezbytné pro orgán státní správy. Podmínkou pro realizaci je posouzení úplnosti a právní ověření všech informací a podkladů. Realizace musí probíhat v souladu s výše citovanými zásadami hospodárnost, efektivnost a účelnost.

Před realizací operace příkazce také zvažuje možnost vlivu a dopadu rizik, které by uvedenou operaci a její výsledky mohly negativně ovlivnit. Jeho přípravná a kontrolní funkce končí předáním pokynu pro provedení operace. V případě provádění úhrady za sledovanou operaci jsou předány písemné podklady podepsané odpovědnými pracovníky hlavnímu účetnímu.

Správce rozpočtu prověřuje, zda operace probíhá v souladu s obecně platnými zákony a nařízeními státu a současně s interními rozhodovacími akty řízení a rozpočtovými pravidly. Dále zjišťuje, zda nedošlo k překročení pravomoci příkazce operace pro vybrané operace. Odpovídá za možný dopad operace na zdroje orgánu státní správy a současně i na možný dopad rizik na její činnost.

⁶¹ NOVÁKOVÁ, I. Zákon o finanční kontrole (přednáška). In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009, s. 29 - 30. (bez ISBN).

Hlavní účetní odpovídá za to, že předané podklady jsou úplné a jejich struktura a počet odpovídají platným předpisům. Základním zákonem upravujícím jeho činnost i jemu podřízeného útvaru je zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů a další účetní a daňové směrnice centrální i vnitřní.

Hlavní účetní ověřuje, zda je konkrétní operace schválena oprávněnou osobou. Významnou vnitřní směrnicí orgánu, se kterou hlavní účetní pracuje, je podpisový řád, kde jsou uvedeny osoby, které mohou schvalovat jednotlivé kroky, jejich vlastnoruční používané podpisy. Současně jsou u jmen uvedeny funkce jednotlivých pracovníků a také rozsah platnosti oprávnění schvalovat příslušné operace. Hlavní účetní dále posuzuje, zda se jedná o operaci s individuálním nebo limitovaným příslibem. Každá operace je prověřována z pohledu vzniku možných účetních i daňových rizik.⁶²

3. 2. 1 Vyhodnocení vlivu vybraných operací na orgán správy

Po provedení vybraných operací následuje vyhodnocení, dopad operací se analyzuje z několika pohledů:

- 1) Zkoumá se, zda byly splněny předpokládané záměry.
- 2) Provádí se ekonomické zhodnocení akce, zkoumá vliv na rozpočet, sestavují se hlášení, výkazy a zprávy.
- 3) Dochází ke zdokumentování průběhu operace (účetní, daňové, statistické, dokladové).
- 4) Vybrané akce jsou předmětem statistických hlášení i podávání informací nadřízeným orgánům v předepsané struktuře.
- 5) Vyhodnocení významných faktorů vnitřních a vnějších, které ovlivnily operaci.
- 6) Vymezení vzniklých významných rizik ovlivňujících operaci.

⁶² NOVÁKOVÁ, I. Zákon o finanční kontrole (přednáška). In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009, s. 26 - 27. (bez ISBN).

Podmínkou dobrého fungování řídicích a kontrolních systémů je, že řízení a plánování organizace poskytuje přiměřenou jistotu, že rizika byla efektivně zvládnuta, že cíle organizace budou realizovány účinně a účelně.⁶³ Nedílnou součástí každého fungujícího vnitřního kontrolního systému je existence interního auditu.

Úkoly při přijímání prostředků z Evropské unie

Specifické požadavky klade také případné poskytování dotací do jednotlivých programů z prostředků Evropské unie. To klade velké nároky na sestavování, doložení všemi předepsanými náležitostmi a výpočty pro podání žádosti, sledování konkrétních nákladů v členění na jednotlivé programy. Po uzavření programů podléhá kontrole ze strany poskytovatele účelových prostředků. S tím je spojena i činnost pracovníků vnitřního kontrolního útvaru nebo interního auditu. Při nesplnění podmínek, podle kterých jsou prostředky z Evropské unie poskytovány, hrozí povinnost vrácení peněz nebo i sankce.⁶⁴

3. 3 Riziko a řízení rizik

Bláha⁶⁵ uvádí, že ***riziko** ... „, je nejistota, že dojde k určité události, která by mohla mít negativní vliv na plnění stanovených cílů. Riziko posuzujeme dle možného dopadu a pravděpodobnosti, s jakou se vyskytne.“* Pokud se zabýváme riziky, používáme minulé nebo současné zkušenosti. Důvodem je vždy snaha poučit se pro příští období do budoucna.⁶⁶

Důvody existence vzniku rizika

Nejčastější důvody existence vzniku rizika uvádí tabulka 1 na následující straně. Při poznávání procesů a dějů v organizaci se uplatňuje ***omezenost poznání***. Toto znamená, že

⁶³ NOVÁKOVÁ, I. Zákon o finanční kontrole (přednáška). In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009, s. 26 - 27. (bez ISBN).

⁶⁴ SVOBODA, R. Jak nepřijít o prostředky z Evropské unie. *Interní auditor*. Praha: ČIIA, 2005, roč. 9, č. 4, s. 6 - 7. ISSN 1213-8274.

⁶⁵ BLÁHA, P. Řízení rizik ve veřejné správě. In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009, s. 2, 4. (bez ISBN).

⁶⁶ Tamtéž

pro snížení rizika je klíčová nutnost poznat danou problematiku co nejlépe, nejdetailněji. *Náhodná povaha událostí* znamená, že se objevují i nahodilé, zřídka se vyskytující jevy. Tyto jevy se vyskytly v rozporu s mírou pravděpodobnosti. Dalším faktorem ovlivňující riziko je *omezení vnitřního řízení a kontroly*. Nastala tedy situace, kdy kontrolní a řídicí mechanismy byly více či méně nefunkční.

Tab. 1: Důvody existence rizika

1. Omezenost poznání
2. Náhodná povaha událostí, jednání a stavů
3. Omezení vnitřního řízení a kontroly
4. Osobnostní faktory
5. Omezení prostředků vlivu na vnější okolí
6. Externí rizika

Zdroj: KOPEC, J. Tvorba plánů v útvaru IA na bázi analýzy rizik, s. 7.

Pro vznik rizika jsou též významné *osobnostní faktory*, tj. lidský faktor. Pracovníci se mohou, úmyslně nebo neúmyslně dopustit řady omylů, chyb a způsobit zkreslení skutečnosti. *Omezení prostředků vlivu na vnější okolí* zahrnuje dvě složky. Organizace má minimální vliv na okolní prostředí. Tomuto prostředí se snaží přizpůsobovat. Reakce na změnu prostředí však nemusí být včasná a správná.⁶⁷

3. 3. 1 Příklady klasifikace rizik

Způsob a názvosloví je uváděno v pramenech, které se zabývají touto problematikou odlišně. Jsou závislé na způsobu pohledu studia k rizikům. Proto v této práci uvedená klasifikace není úplná a vyčerpávající. Bylo zvoleno jedno rámcové hledisko, dále jedno

⁶⁷ KOPEC, J. Realizace auditu. In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009, s. 7. (bez ISBN).

hledisko se zaměřením na konkrétní vlivy v subjektu. Členění také musí odrážet velikost subjektu, množství prováděných procesů a také postavení subjektu v systému veřejné správy.

Rámcové hledisko při posuzování rizik

Rizika lze obecně členit na ***vnější rizika a vnitřní rizika a rizika spojená s informacemi užívanými pro rozhodovací procesy***. ***Vnější riziko*** je označení skupiny rizik, která vznikají v souvislosti s jevy mimo sledovaný subjekt, působením na danou organizaci. Jedná se např. o rizika legislativní nebo rozpočtová. Významným vnějším rizikem je riziko ztráty dobré pověsti organizace. ***Vnitřní (procesní) rizika*** jsou rizika spojená s fungováním organizace, s její činností a procesy. Mezi vnitřní rizika patří strategická rizika, provozní rizika, riziko lidského faktoru, zneužití pravomoci apod.

Rizika spojená s informacemi užívanými pro rozhodovací procesy představují především řídicí rizika, finanční rizika (například rizika měnová a úroková) a rizika plynoucí z rozhodování. Tato kategorie rizik je některými autory řazena k vnitřním rizikům.

Příklady vnitřních procesních rizik

Riziko lidského faktoru zahrnuje riziko podvodů, krádeží, riziko nedostatečných znalostí zaměstnance, nepozornosti nebo zneužití informací. Dále sem řadíme negativní působení spojené s nedostatečným/nadbytečným počtem zaměstnanců, s motivací a fluktuací pracovníků. ***Riziko informační a technologické*** představuje riziko selhání počítačové sítě, informačního systému nebo technologie, což nepříznivě ovlivní činnost organizace. Dalším problémem je ztráta dat a únik informací. ***Riziko technické*** souvisí s nevhodnou strukturou používané techniky a s morálním zastaráváním. ***Riziko majetkové*** je spojeno s nevhodným nakládáním a správou svěřeného majetku. ***Provozní riziko*** je riziko vznikající při nesprávném řízení provozní činnosti organizace. Struktura organizace a organizačních vazeb má vliv na vznik ***organizačních rizik***. ***Riziko finanční a rozpočtové*** vzniká při nesprávném nakládání s finančními zdroji organizace a při nesprávně sestaveném rozpočtu. Organizace se musí dostatečně orientovat v právním prostředí, aby snížila ***právní rizika***.

Kompetenční rizika souvisejí s nevhodným vymezením pravomocí a odpovědnosti řídicích pracovníků. **Riziko řízení** zahrnuje používání nevhodných postupů a metod pro řízení subjektu.⁶⁸

3. 3. 2 Stupnice pro ocenění složek rizik a způsoby nakládání s rizikem

Auditor využívá během svého šetření stupnice pro ocenění rizik (Tab. 2). Tato pomůcka je založena na zkoumání pravděpodobnosti, s jakou dané riziko nastane (možnost výskytu); a dále na dopadu na činnost organizace nebo na dílčí aspekt činnosti. V tabulce 2 jsou uvedeny jednotlivé parametry stupnice. Každý auditor přiřazuje jednotlivým stupňům pravděpodobnosti jiné míry, jedná se o individuální přístup.

Tab. 2: Stupnice pro ocenění rizik

Hodnocení	Pravděpodobnost	Dopad rizika
1	Nízké ocenění	Nízké ohrožení
2	Střední ocenění	Průměrné ohrožení
3	Vysoké ocenění	Vysoké ohrožení

Zdroj: DVORÁČEK, J. a T. KAFKA. Interní audit v praxi, s. 144.

Výsledkem auditu je soubor zjištění o auditovaném subjektu. Zjištění ukazují na možnost vzniku rizik. Interní auditor provádí jejich vyhodnocení a vyhodnocení vlivu rizik na subjekt také s pomocí katalogu rizik. U každého rizika stanoví pravděpodobnost, s jakou by mohlo nastat a zároveň míru dopadu na činnost organizace. Výpočet stupně významnosti rizika pak vychází ze vzorce (1).

$$\text{Dopad rizika} \times \text{pravděpodobnost rizika} = \text{stupeň významnosti rizika} \quad (1)^{69}$$

⁶⁸ KOPEC, J. Realizace auditu. In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009, s. 9 -11. (bez ISBN).

⁶⁹ KOPEC, J. Realizace auditu. In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009, s. 14.

Míra působení vzniku rizika se hodnotí vždy v návaznosti na konkrétní proces nebo činnost. Z toho je možno stanovit, kdo z odpovědných pracovníků může přijmout opatření proti jejich vzniku, kdo je za zvládnutí rizika odpovědný. Pro přijetí zásadnějších, systémových opatření jsou v některých případech vytvářeny také menší pracovní skupiny. Rizika se v rámci daného procesu seřazují dle významnosti, od nejvýznamnějšího k méně významnému.

Tato data slouží k dalšímu zpracování a k vytváření plánů dalších interních auditů. Jsou ukazatelem, na co by se organizace měla přednostně zaměřit a čeho se vyvarovat.⁷⁰

Obecně se dají rizika též rozdělit na ***rizika klíčová*** (rizika organizaci nejvíce ovlivňují), ***rizika hlavní*** (mají významný negativní vliv na organizaci) a na ***běžná rizika***. Doplnující kategorii tvoří ***zbytková rizika***.

Nakládání s rizikem

Po posouzení významnosti rizika a jeho vlivu na činnost volí organizace jeden z přístupů k riziku. Nejlepší variantou je provést kroky k ***odstranění příčin rizika***. Riziko by pak nemělo nastat. V praxi se nicméně některá rizika zcela odstranit nedají a proto organizace usiluje alespoň o ***snížení pravděpodobnosti výskytu rizika*** nebo ***snížení přímých důsledků rizika*** na činnost. Upravuje např. postupy, mění organizační strukturu, upravuje pravomoci a zlepšuje vnitřní kontrolní systém a řídicí mechanismy. Působení vybraných rizik lze snížit ***přesunem rizika*** (organizace může uzavřít pojistnou smlouvu/smlouvy). Organizace ***sníží rizika prostřednictvím získání podrobnějších informací*** (mj. v oblasti legislativních rizik). Existují i taková rizika, která se nedají odstranit nebo je jejich působení nevýznamné (nepravděpodobné) a v případě výskytu rizika organizaci významně neohrozí. Subjekt může tato ***rizika akceptovat***. To souvisí s pojmem ***apetence rizik***. Organizace se nezabývá riziky, pokud je jejich vliv výrazně nízký a nepřesahuje stanovenou hranici. Tuto hranici si stanovuje vedení organizace na základě ekonomických a provozních hledisek.⁷¹

⁷⁰ *Proces interního auditu. Edice dlouhodobého vzdělávání interních auditorů. 1. vyd. Praha: ČIIA, 2003, s. 28. ISBN 80-86689-16-6.*

⁷¹ KOPEC, J. Realizace auditu. In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha : ČIIA, 2009, s. 14, 18.

3.4 Auditní stopa a důkazy

Auditor provádí sledování a prověřování jevů a skutečností a o těchto činnostech si vytváří *vlastní dokumenty, zápisky a výpočty*.

Dalším zdrojem jsou *data shromážděná při přípravě a při kontaktu s auditovaným subjektem*. Auditor klade otázky a požadavky na vysvětlení pozorovaných jevů a skutečností, pro zdokumentování předkládají pracovníci auditované organizace konkrétní doklady např. faktury, smlouvy.

Využívají se *data shromážděná třetí stranou*. Jde o posudky a vyjádření odborných útvarů k sledované problematice (znalecké posudky, odborné výpočty, posouzení dílčího problému).

Pro audit jsou též použita *data získaná z výpočetního systému*, což znamená kvantifikování vazeb a matematických a statistických závislostí na základě jasně formulovaných otázek zadavatelem. V těchto případech je nutná spolupráce s pracovníky IT oddělení.⁷²

Auditor pracuje s různými typy auditních důkazů. Důkazy jsou *fyzické*, tj. osobní. Jedná se o *přímé pozorování, sledování a dozor*. Dále jsou *písemné (dopisy, záznamy, dokumentace)*. Auditor pracuje i se *svědectvími*, která obdrží od jiných osob a s *analytickými důkazy*. Mezi analytické důkazy patří *srovnání a výpočty*.

Interní auditor při získávání důkazů pracuje *výběrovým způsobem*. Z prověřovaných dat vybírá dle hladiny významnosti takový počet a takovou skupinu a strukturu dat, které dovolují co nejlépe poznat charakter a povahu uvedeného souboru a pochopit jeho vazby. Ve výsledku pracuje s určitou tolerancí (chybou) vyplývající z možné nepřesnosti při výběru reprezentantů souboru.

⁷² ORSÁG, F. Metody interního auditu. In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 2*. Praha : ČIIA, 2009, s. 16. (bez ISBN).

Klasifikace důkazů podle vypovídací schopnosti

Důkazy, s kterými auditor pracuje, mají různou úroveň významnosti. Auditor je třídí za prvé dle ***kvality, spolehlivosti***, zda jsou tyto důkazy nezvratné. Dalším hlediskem je ***průkaznost tvrzení***. Uvažuje se, zda lze s nimi skutečnost nad veškerou pochybnost dokázat - ***přímo nebo nepřímo***. Auditor zkoumá ***použitelnost důkazů ve vztahu k závěrům*** (vyvozující nebo podpůrný důkaz). Důkazy členíme i dle ***jejich specifické formy***. Může se jednat o důkaz vzniklý na základě znaleckého posudku.

Požadavky na důkazy

Důkazy musí splňovat tři podmínky, ***podmínku dostatečnosti, spolehlivosti a podmínku podstatnosti a relevantnosti***. Požadavek ***dostatečnosti*** znamená, že důkaz musí zobrazovat sledovaný jev komplexně. Důkaz je ***spolehlivý***, pokud pravdivě a spolehlivě vypovídá o sledované skutečnosti. ***Podstatnost a relevantnost*** je zajištěna, pokud důkazy mají spojitost s prověřovaným problémem, s posuzovanou skutečností.⁷³

3.5 Konkrétní techniky práce interního auditora

Pro posouzení a seznámení se se sledovanou problematikou volí auditor různé prostředky. Jedním z nejčastějších prostředků získání informací je ***rozhovor*** se zainteresovanými osobami. Dalším prostředkem je ***analýza získaných písemných informací*** (smluv, zápisů, posudků, korespondence). Pro poznání sledovaného jevu je možno využít i ***vizuální prohlídky, sledování prověřovaných jevů***. V případě získávání informací od velké skupiny lidí (zaměstnanců jedné dílny) je možno použít ***dotazníků a písemných materiálů***.

O zjištěních si interní auditor průběžně zpracovává písemný materiál se závěry a s uvedením pramenů získaných informací. Při posuzování některých jevů je možno využít i ***kontrolní měření a pozorování*** (například časové snímky).⁷⁴

⁷³ ORSÁG, F. Metody interního auditu. In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 2*. Praha: ČIIA, 2009, s. 8, 11 - 15. (bez ISBN).

⁷⁴ *Schopnosti a dovednosti interního auditu. Edice dlouhodobého vzdělávání interních auditorů*. 1.vyd. Praha: ČIIA, 2003, s. 83 - 85. ISBN 80-86689-19-0.

Všechny získané informace je nutno setřídít a vyhodnotit odpovídajícím způsobem, abychom byli schopni získat správné a podložené závěry o sledovaném jevu. Výsledkem činnosti auditorů je zpráva pro management s navrženými nápravnými opatřeními.⁷⁵

Vlastník procesu (tj. oddělení, které má za daný proces zodpovědnost) musí rozhodnout, zda navrhovaná opatření přijme, v některých případech přijímá jen dílčí opatření. Limitující pro použití návrhu je v některých případech i otázka finanční a pracovní a organizační náročnosti. V některých případech vyhodnocuje vlastník procesu možná rizika jako rizika s menším vlivem na činnost organizace (rizika vědomá, monitorovaná se zanedbatelným nebo minimálním rizikem na činnost organizace). Pokud nejsou opatření plněna, odpovídá vedoucí auditovaného oddělení (organizace apod.) za neřízení rizik. Toto je uvedeno v záznamu z projednání výsledku interního auditu.⁷⁶

O své činnosti vede auditor tzv. spis auditora, kde je podrobně zachycen postup, časová struktura práce auditora, jednotlivé získané důkazy a jejich vyhodnocení, a z toho vyplývající závěry pro management. Tyto spisy a další rozhodující doklady je třeba v organizaci uschovat po určitou lhůtu vymezenou vnitřním předpisem organizace.⁷⁷

⁷⁵ *Proces interního auditu. Edice dlouhodobého vzdělávání interních auditorů.* 1. vyd. Praha: ČIIA, 2003, s. 217 - 219. ISBN 80-86689-16-6.

⁷⁶ Tamtéž, s. 256.

⁷⁷ *Proces interního auditu. Edice dlouhodobého vzdělávání interních auditorů.* 1. vyd. Praha: ČIIA, 2003, s. 222 - 223. ISBN 80-86689-16-6.

4 Praktická část

Praktická část jako celek se zaměřuje na finanční audit specializovaný na oblast pohledávek a závazků v dané pojišťovně. Pohledávky byly zvoleny jako zásadní účetní kategorie pro pojišťovnu, závazky pro svou úzkou souvislost s pohledávkami. Část 5.1 se zabývá popisem zvolené organizace z prostředí veřejné správy a práce tohoto subjektu. Dále je analyzována výroční zpráva ZP MV ČR 2009 s důrazem na oblast pohledávek a závazků a jejich dopad na činnost organizace. Na základě syntézy těchto pramenů, odborné literatury a s doplněním informací zaměstnanci ZP MV ČR je pak naznačen postup, kterým mohou být v analyzované pojišťovně zkoumány pohledávky a vyvozena zjištění k navržení opatření.

4.1 Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR

Zdravotní pojišťovna Ministerstva vnitra České republiky (dále ZP MV ČR) je jednou z nejvýznamnějších pojišťoven v ČR. Jedná se o největší tzv. zaměstnaneckou pojišťovnu a obecně druhou největší pojišťovnu v České republice (po Všeobecné zdravotní pojišťovně). ZP MV ČR vznikla ke dni 1. října 1992 a do obchodního rejstříku byla zapsána dne 26. října téhož roku. Jejím zřizovatelem je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. V letech 1997 a 1998 se ZP MV ČR spojila s dvěma, dnes již neexistujícími subjekty, pojišťovnami Grál a s Regionální zaměstnaneckou zdravotní pojišťovnou, a převzala jejich závazky. Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR nabízí své služby v osmi pobočkách a 80 teritoriálních pracovištích. Hlavní sídlo organizace se nachází v Kodaňské ulici č. p. 1441 v Praze, kde se také nachází ředitelství ZP MV ČR.

Hlavní činnosti ZP MV ČR zahrnují především

- poskytování veřejného zdravotního pojištění svým pojištěncům,
- zprostředkování smluvního zdravotního pojištění a připojištění nad rámec potřebné zdravotní péče,
- výběr pojistného na zdravotní pojištění a kontroly odvodů plateb na zdravotní pojištění,

- kontrolu využívání a poskytování plně a částečně hrazené péče v potřebné kvalitě a objemu a kontrolu dodržování cen těchto služeb u smluvních zdravotnických zařízení a pojištěnců,
- zajištění úhrad za poskytování preventivní a specifické péče poskytované zaměstnancům v provozech a pracích, které vyžadují zvýšenou péči o zaměstnance,
- zprostředkování úhrad nákladů péče plné nebo částečně hrazené zdravotním pojištěním, která byla poskytnuta zdravotnickými zařízeními v souladu s předpisy a dle smluv, jimiž je ČR vázána ve vztahu k zdravotnímu pojištění,
- zajištění půjčování zdravotnických pomůcek pojištěncům dle indikace lékaře.

Orgány Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra ČR

ZP MV ČR má, v souladu se statutem schváleným Ministerstvem zdravotnictví ČR, tři hlavní orgány: správní radu, dozorčí radu a statutární orgán - generálního ředitele. Činnost pojišťovny je řízena správní radou jako nejvyšším, řídícím orgánem. Správní rada má patnáct členů. Pět členů je jmenováno Vládou ČR, pět osob je určeno dle návrhu reprezentativních odborových organizací a dalších pět osob určují reprezentativní organizace zaměstnavatele.

Dozorčí rada je kontrolním orgánem pojišťovny. Rada je tvořena devíti členy, kteří jsou, stejně jako správní rada, jmenováni na základě návrhu Vlády ČR, odborů a organizacemi zaměstnavatelů pojištěnců. Správní i dozorčí rada jsou jmenovány na dobu čtyř let. Statutárním orgánem ZP MV ČR je generální ředitel. Jeho úkolem je jednat jménem pojišťovny, uzavírat právní vztahy a činit právní úkony. V současnosti je jím pan Ing. Jaromír Gajdáček Ph.D., MBA.

Kromě těchto základních orgánů se vymezují ještě dva orgány. Jedná se o tříčlenný Výbor pro audit, který zajišťuje v organizaci řízení auditů. Dále je jmenován rozhodčí orgán, který rozhoduje o zmírnění penále a pokut za neuhrazené pohledávky. Jeho členy jsou zástupci Ministerstva financí ČR, Ministerstva zdravotnictví ČR, Ministerstva práce a sociálních věcí ČR a zástupci Správní a Dozorčí rady ZP MV ČR.

Právní předpisy

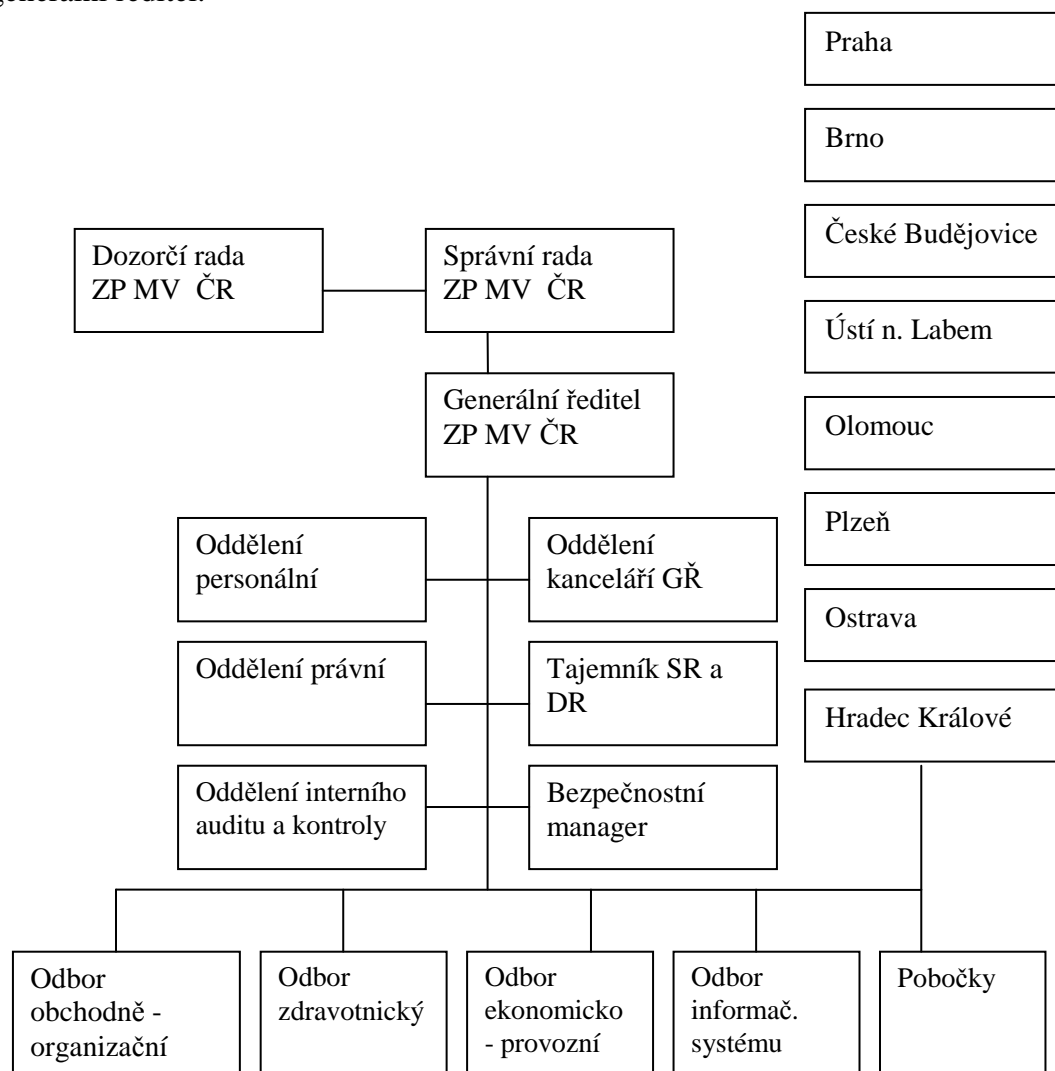
Založení a činnost Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra ČR vychází ze zákona č. 280/1992 Sb., o resortních, oborových, podnikových a dalších zdravotních pojišťovnách, ve znění pozdějších předpisů; dále pak ze zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů. Dalšími významnými předpisy jsou zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění a zákon č. 551/1991 Sb., o Všeobecné zdravotní pojišťovně, a zákon č. 20/1966 Sb., o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů.

Oblast účetnictví upravuje zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů a příslušné prováděcí vyhlášky včetně vyhlášek č. 418/2003 Sb., která blíže vymezuje fondové hospodaření s peněžními prostředky a vyhlášky č. 503/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Oblast auditu a finanční kontroly upravují zákony č. 93/2009 Sb., o auditorech; zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (tento zákon vymezuje i činnost interního auditu) a vyhláška č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě. Interní auditoři vycházejí dále ze Statutu a z Mezinárodního rámce profesní praxe interního auditu. Oddělení interního auditu a kontroly ZP MV ČR (OIAK) se při své činnosti řídí Mezinárodním rámcem a zákony, dále metodikami Centrální harmonizační jednotky (CHJ) Ministerstva financí ČR, kterými je upraven postup prací při výkonu interního auditu. Na základě svých potřeb si tyto metodiky auditoři zapracovávají do interních směrnic.

4. 1. 1 Organizační struktura Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra ČR

V čele struktury stojí dozorčí a správní rada. Správní radě podléhá statutární orgán, generální ředitel.

Zdroj: Výroční zpráva ZP MV ČR 2009, s. 13.

Obr. 1 : Organizační struktura Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra ČR

Jak je vidět z organizačního schématu (viz Obr. 1), ve Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra ČR existují čtyři samostatná oddělení podléhající přímo generálnímu řediteli: oddělení personální, oddělení kanceláře generálního ředitele, oddělení právní a oddělení interního auditu a kontroly. Začlenění oddělení interního auditu a kontroly přímo pod generálního ředitele je nezbytné pro zajištění nezávislosti činností prováděných tímto

oddělením v souladu s požadavky standardů 1100 a 1110. Ve Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra ČR byly zřízeny též čtyři odbory, a to odbor obchodně - organizační, odbor zdravotnický, odbor ekonomicko - provozní a odbor informačního systému, které zajišťují její činnost. Jak již bylo zmíněno v úvodu, osmdesát teritoriálních pracovišť je začleněno pod osm poboček rozmístěných po celém území ČR. Tyto pobočky mezi sebou komunikují, avšak činnost jedné pobočky není podřízena jiné pobočce.

Komunikace a informační systém

Komunikaci mezi všemi jednotkami zdravotní pojišťovny zajišťuje neustále obnovovaný informační systém, tvořený WAN sítí. Jednotky organizace mohou komunikovat v reálném čase a přistupovat do každého z pěti modulů. Jedná se o modul komunikační, modul účetní (RIS), modul AVA (provozně pojišťovací - slouží k registru pojištěnců, příjmů a výdajů), dokument management systém a manažerský informační systém (MIS). Zároveň v těchto systémech dochází k změnám v údajích o pojištěncích, smluvních partnerech. V modulech je prováděno zpracování bankovních operací, vyúčtování zdravotní péče, vytváření přehledů o pojistném a platbách, účtování a tisk datových sestav.

4. 1. 2 Vnitřní kontrolní systém a činnost interního auditora ve Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra ČR

Kontroly a vnitřní kontrolní systém organizace

Kromě interního auditu musí být, dle požadavku mezinárodních standardů, alespoň jednou za pět let proveden audit externí, který ověřuje postupy interního auditu v organizaci. Toto zajišťuje pro Zdravotní pojišťovnu ministerstva vnitra ČR nezávislá externí firma vybraná na základě výběrového řízení. Externí auditor ověřuje též svým výrokem účetní závěrku organizace. Další externí kontroly provádějí v Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra ČR pracovníci Ministerstva zdravotnictví ČR, Ministerstva financí ČR a Nejvyšší kontrolní úřad (NKÚ).

Interní ověření procesů a prověřování kvality vnitřního kontrolního systému zastřešuje oddělení interního auditu a kontroly. Řídí se přitom již zmíněným zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě ve znění pozdějších předpisů, a příslušnými vyhláškami. Oddělení interního auditu a kontroly má také povinnost vyřizovat podání - tedy řešit podněty a stížnosti. Dle Zákoníku práce má kontrolní povinnost prováděných činností na daném oddělení také vedoucí zaměstnanec oddělení. Kontrola je nedílnou součástí řízení podřízených pracovníků.

Činnost oddělení interního auditu a kontroly ve Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra ČR

Oddělení interního auditu je, a musí být, z podstaty své práce nezávislé na ostatních odděleních ZP MV ČR. Vedoucí oddělení, JUDr. Vlastimil Holík, je členem managementu a informuje o prováděných auditech kompetentní orgány organizace. Vedoucí oddělení interního auditu vytváří a předkládá generálnímu řediteli k posouzení a schválení střednědobý a roční plán interního auditu. Generální ředitel dále dostává informace o výsledcích ukončených interních auditů organizace a roční vyhodnocení činnosti interního auditu. Oddělení interního auditu a kontroly podléhá též informační povinnosti vůči správní a dozorčí radě. Interní auditoři předkládají pravidelně souhrnné výsledky své práce dozorčí radě (zpravidla jednou za čtvrt roku) a výboru pro audit (pololetně). Pokud je to nutné, příslušné orgány si mohou vyžádat informace i častěji.

Interní audity jsou jednak řádné (tj. podle plánu), tak i mimořádné. Mimořádné audity jsou prováděny především na základě dílčích zjištění řádných auditů, dále pak na základě požadavků generálního ředitele. Provedení interního auditu si mohou, prostřednictvím žádosti adresované vedoucímu oddělení interního auditu a kontroly, vyžádat též ředitelé poboček ZP MV ČR. Takto je zajištěna nezávislost interního auditora na organizačních složkách Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra ČR.

4. 2 Pohledávky a závazky ZP MV ČR, způsob jejich zachycení v účetnictví

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR vznikla v období 1992. Hlavní činností ZP MV ČR je obecně výběr a evidence pojistného a proplácení zdravotní péče. Při tom analyzovaná pojišťovna hospodaří s vlastním majetkem nebo majetkem jí svěřeným. Účtování operací probíhá ve Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra pobočkově. ZP MV ČR účtuje o majetku dle vyhlášky č. 503/2002 Sb., a řídí se dále vyhláškou č. 418/2003 Sb. Tato přesně stanovuje oblasti hospodaření a fondy zdravotní pojišťovny a nakládání s nimi. Pro účtování Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR účtuje na účtech dle směrné účetní osnovy, která je stanovena vyhláškou č. 503/2002 Sb. Využívá podrozvahovou evidenci. Výstupy z evidencí jsou účetní zápisy. Účtování pohledávek a závazků se provádí v souladu s Českými účetními standardy pro zdravotní pojišťovny (ČÚS), zejména ČÚS č. 308 až č. 310.

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR se řídí fondovým hospodařením. Každá pohledávka nebo závazek je zařazen do některého zákonem daného fondu. Prvním z fondů je základní fond zdravotního pojištění, který je určen na úhrady závazků vzniklých z důvodu poskytování péče a nákladů s ní spojených (pořizování a péče o zdravotnické prostředky), ať již v České republice nebo v zahraničí. Je vytvářen z vybraného a přerozděleného pojistného a z pohledávek za cizími pojištěnci, kterým byla poskytnuta péče.

Rezervní fond je vytvářen dle vyhlášky č. 418/2003 Sb. v určitém procentu ze základny průměrných výdajů za poslední tři roky. V současnosti činí 1,5 procenta z tohoto základu. Peníze jsou především převáděny ze základního fondu. Mezi další fondy patří provozní fond určený na krytí provozních závazků ZP MV ČR. Je zřizován dle § 7 jmenované vyhlášky výpočtovým vzorcem jako podíl ze základního fondu, maximální výše provozního fondu je tímto dána.

Na financování majetku a péči o něj je zřízen fond reprodukce majetku. Zásady pro hospodaření s ním jsou dány vyhláškou. Vytváří se ve výši odpisů z provozního fondu.

Organizace získává nové finanční zdroje ve výši nákladů na nový majetek a jeho obnovu. Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR vytváří též sociální fond, obdobu fondu kulturních a sociálních potřeb ve výši dvou procent z objemu mezd. Z tohoto fondu jsou financovány stravenky a jiné příspěvky zaměstnancům. ZP MV ČR zřizuje fond prevence, který slouží ke krytí nákladů na poskytování preventivní péče. Fond je zaměřen především na „rizikové skupiny“ pojištěnců, na ozdravné pobyty, apod.

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR eviduje několik kategorií pohledávek. První z nich jsou pohledávky za plátcí pojistného. Pohledávky vznikají analyzované pojišťovně v podstatě neustále. Vyplývají z její zákonné povinnosti vybírat a odvádět pojistné na zdravotní péči. ZP MV ČR zpracovává oznámení a přehledy od zaměstnavatelů a osob samostatně výdělečně činných. Zvláštností v účtování je odvod plateb zdravotního pojištění ze mzdy za předchozí období. Vznik pohledávky a její úhrada nejsou v časovém souladu. Původně (do roku 2010) bylo v kompetenci zaměstnavatelů stanovovat si vlastní termín odvodů. V praxi odváděl podnikatel A částku pojistného např. každý pátý den v měsíci a podnikatel B např. každý sedmáctý den v měsíci. Pohledávky měly rozdílné datum splatnosti a penalizace za pozdní odvody byla velmi složitá. Nyní je dle zákona stanoveno jedno závazné datum pro všechny odvádějící subjekty.

Navzdory tomuto opatření nastává komplikace. Platba pojistného je časově neurčená platba a podle předpisů musí být přijatá platba (zaplacená pohledávka) přiřazena k nejstarší existující pohledávce vůči dané osobě. Pohledávka, která měla být splacena, je tedy nekrytá. ZP MV ČR kontroluje pohledávky plátce. Při stanovování penále z prodlení vychází z délky doby po splatnosti pohledávky. Penále je neustále přepočítáváno dle změn, je „plovoucí.“ Pohledávky za plátcí pojistného podléhaly dříve pětileté, dnes desetileté promlčecí lhůtě. Analyzovaná pojišťovna musí kontrolovat stav pohledávek a vyzývat k zaplacení. Pokud plátce neuhradí pohledávku a uplyne promlčecí doba, ZP MV ČR se svého nároku nedovolá. Plátce uplatní námitku promlčení.

Další skupinou pohledávek jsou pohledávky z titulu účtování se zdravotnickými zařízeními. Účtuje se o léčích, zdravotních pomůckách. Toto souvisí s vykazováním nasmlouvaných a provedených tzv. výkonů. V kompetenci Zdravotní pojišťovny

ministerstva vnitra ČR je vyjádřit se k akceptování nebo neakceptování pojištěnce (výkonu). Na základě tohoto vyjádření se účtuje o vzniku pohledávky nebo závazku. V případě změny rozhodnutí probíhá opravné vyúčtování. Zdravotní pojišťovna vytváří pohledávku za smluvním zdravotnickým zařízením nebo uznává závazek k tomuto zařízení. Zpravidla však nejsou spojeny s peněžními toky a dochází k zápočtu pohledávek nebo krácení předchozí pohledávky. Kontrolní mechanismy jsou vázány většinou na rodná čísla a kontrola je prováděna se zapojením software. V některých případech provádějí kontrolu revizní lékaři vyslaní do vybraných nemocnic. Případné pohledávky jsou uhrazeny zpětně.

Průběžně ZP MV ČR eviduje pohledávky za státem. Pojistné se přihlašuje do systému výběru zdravotního pojištění a jeho výnos se přerozděluje. V současnosti platí stát za pojištěnce asi 723 Kč měsíčně. Pojišťovna má přiděleny prostředky na základě výše vybraného pojistného v členění dle nákladů na činnost. Saldo vůči státu bývalo záporné. V současnosti roste procentuálně počet pojištěnců, za které hradí pojištění stát. Jedná se o zhruba 54 procent pojištěnců. Důvodem je vyšší nezaměstnanost a také stárnutí populace.

Při třídění pohledávek se neuplatňuje daňové hledisko. Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR je plátcem daně z příjmů, ale její provoz daňové povinnosti nepodléhá. Dani podléhá ostatní hospodaření pojišťovny - ostatní zdaň. činnost. Jedná se o situaci, kdy ZP MV ČR pronajímá prostory, podílí se na jiné výdělečné činnosti.

Závazky vznikají ZP MV ČR především v oblasti úhrad péče zdravotnickým zařízením, lékárnám. Závazek může vzniknout též vůči pojištěnci. Pokud pojištěnec poukáže ZP MV ČR vyšší platbu, než kolik činí jeho závazek, má nárok do 60 dnů po skončení čtvrtletí požádat o vrácení. Pokud by ale existoval nějaký nesplacený závazek vůči pojišťovně, částka přeplatku bude poukázána na jeho úhradu.

4. 2. 1 Členění pohledávek a závazků

Příloha 1 vyhlášky 503/2002 Sb.,⁷⁸ stanovuje zařídění pohledávek do rozvahy (aktiva) následujícím způsobem:

E. Dlužníci

I. Pohledávky z veřejného zdravotního pojištění

1. Pohledávky za plátcí pojistného
2. Pohledávky za poskytovateli zdravotní péče
3. Pohledávky z přerozdělení pojistného
4. Pohledávky z náhrad škod veřejného zdravotního pojištění
5. Pohledávky z přeplatků do zajišťovacího fondu
6. Pohledávky z plnění mezinárodních smluv o zdravotní péči
7. Dohadné položky aktivní
8. Ostatní pohledávky

II. Ostatní pohledávky

1. Krátkodobé
2. Dlouhodobé

Závazky jsou dle uvedené normy členěny do těchto kategorií jako pasiva

C. Věřitelé

I. Závazky z veřejného zdravotního pojištění

1. Závazky za plátcí pojistného
2. Závazky k poskytovatelům zdravotní péče
3. Závazky z přerozdělení pojistného
4. Závazky k zajišťovacímu fondu
5. Závazky z plnění mezinárodních smluv
6. Dohadné položky pasivní
7. Ostatní závazky

⁷⁸ Česko. Vyhláška č. 503 ze dne 6. listopadu 2002, kterou se provádí zákon č. 563/1991. In: *Sbírka zákonů a sbírka mezinárodních smluv ČR*, 2011, Částka 174, příloha 1. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResults.aspx?q=503/2002&typeLaw=zakon&what=cislo_zakona_smlouvy

II. Výpůjčky zaručené dluhopisem, z toho:

- a) směnitelné konvertibilní výpůjčky

III. Závazky vůči finančním institucím

IV. Ostatní závazky

1. Závazky daňové
2. Závazky ze sociálního zabezpečení a zdrav. pojištění
3. Ostatní závazky

Pohledávky a závazky z veřejného pojištění se účtují souvztažně se stanoveným fondem veřejného zdravotního pojištění. Zúčtování probíhá především se základním fondem. Pro každý subjekt, pojištěnce je vytvořen příslušný analytický účet. Základní účet zachycuje jak platby, tak zálohy na platby pojistného. V případě, kdy je platba neidentifikovatelná, účtuje se na izolovaném analytickém účtu a souvztažně na zvláštním bankovním kontě. Pro účtování na účtech závazků a pohledávek v oblasti poskytování sociálního zabezpečení je zakázána kompenzace částek na stranách analytických účtů. Účtuje se s provozním fondem. Dlouhodobé závazky při pořízení nebo vyřazení majetku jsou účtovány na účtech fondu reprodukce majetku a fondu majetku.

Pohledávka vzniká zpravidla dnem předání dokladu o vzniku pohledávky nebo závazku za pojištěncem, zdravotnickým zařízením nebo jiným subjektem. Při hospodaření s fondy a prostředky se zkoumá dodržení nastavených limitů. Pohledávka (faktura) musí být přiřazena správnému fondu. V tomto fondu musí být dostatek finančních prostředků na její uhrazení. Platba byla plánována, počítá se s ní.

Pohledávky vznikají Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra ČR ze zákona. Případný odpis pohledávek pak podléhá specifickému režimu (dle § 26c, zákona č. 592/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Pohledávku lze odepsat, jestliže nelze danou částku vymoci po pojištěnci nebo firmě, např. pokud ukončila činnost. Dluh a penále pak zaniká promlčením.

Pohledávky a závazky se zpracovávají s využitím software, modulů AVA a RIS. Software spravuje data o pojištěncích, pojistných dobách, eviduje adresy zaměstnavatelů, sídla osob samostatně výdělečně činných, a propojuje tato data do celků.

Software spravuje předpisovou - úhradovou evidenci (evidenci vytvářenou zčásti zdravotnickými zařízeními). V této evidenci jsou zachyceny pohledávky a závazky a jsou předávány do účetnictví ZP MV ČR. Tam jsou saldokontně zpracovány, tzn. je prováděna úhrada, párování a sledování. Data jsou pravidelně každý týden zálohována a zároveň předávána do centrálního úložiště. Z celkového souboru všech dat jsou, na základě požadavků oprávněných pracovníků, vytvářeny sestavy dat s dílčími charakteristikami.

Metodika práce Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra ČR

Všeobecná zdravotní pojišťovna (VZP) má metodickou povinnost vůči Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra ČR. VZP vydává závaznou metodiku nazvanou „Metodika pro pořizování a předávání dokladů VZP.“ Tato metodika stanovuje náležitosti dokladů a způsob jejich vyplňování smluvními zdravotnickými zařízeními. Metodika také stanovuje způsob předávání dokladů smluvní pojišťovně. Doklady musí mít jednotný vzhled, být vystaveny odpovědnou, oprávněnou osobou a musejí splňovat náležitosti metodiky VZP.

Výběr pojistného vychází z výše příjmů. Na základě zákona je odváděna procentuální částka z vyměřovacího základu, která pro rok 2011 činí 13,5 procenta. Výše výběrů je závislá na úrovni mezd a na počtu neplatičů. Státní orgány plánují zavedení jednotného inkasního místa, tzv. JIM, pro výběr všeobecného zdravotního pojištění a dalších odvodů.

Výdaje analyzované pojišťovny jsou soustředěny na úhrady poskytnuté zdravotní péče. ZP MV ČR je vázána zákony, uhrazuje lékařskou péči. Lékaři vykazují zdravotní pojišťovně tzv. výkony. Každému výkonu je dle seznamu výkonů přiřazena určitá bodová hodnota, na základě druhu, náročnosti výkonu a časového rámce. Ošetřující lékař má nasmlouvanou maximální hranici uplatnitelných bodů. Zdravotnický materiál je v některých případech (pokud není nezbytný k provedení daného výkonu) účtován zvlášť.

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR hradí za některých okolností i péči, která do standardního proplácení nespadá. V případě pochybností zkoumají revizní lékaři, zda lze výkony proplatit nebo nelze. Rozhodující je pak § 16 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném

zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Výkon, který jinak ZP MV ČR nehradí, může být proplacen, pokud je jedinou vhodnou formou zdravotní péče pojištěnce, a to po předchozím schválení revizním lékařem, pokud nehrozí riziko z prodlení.

4.3 Pohledávky a závazky v roce 2009

Pro pohled na oblast pohledávek a závazků byla použita data z výroční zprávy Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra ČR za rok 2009. Období 2009 bylo zvoleno z důvodu veřejné dostupnosti dat.

Hospodaření ZP MV ČR v roce 2009

Vyhláška č. 418/2003 Sb., stanovuje, že pojišťovna musí dosáhnout kladného zůstatku základního fondu nejpozději k rozhodnému dnu. Tohoto stavu Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR v roce 2009 dosáhla. Při své činnosti nevyužívala žádné finanční výpomoci ani úvěry.

Při sestavování účetní závěrky se řídila zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, prováděcí vyhláškou č. 503/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., zdravotními pojišťovnami a Českými účetními standardy pro zdravotní pojišťovny. Účetní závěrka vychází z principu historických cen, tj. zachycuje majetek v cenách, za něž byl pořízen. Účetnictví ZP MV ČR je vedeno tak, aby účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz a hodnocení skutečnosti, jak vyžaduje zákon č. 563/1991 Sb. Účetní jednotky účtovaly o stavu a pohybu majetku a aktiv, o závazcích a pasivech a o nákladech a výnosech.

V roce 2009 nedošlo k významnějším změnám v účetních metodách a postupech organizace. Externí auditor vydal k účetní závěrce za rok 2009 výrok, ve kterém potvrdil správnost účtování a správnost sestavení a úplnosti této závěrky. Výroční zpráva byla shledána ve všech významných pohledech v souladu s účetní závěrkou za rok 2009 a po schválení správní radou dne 22. 10. 2010 zveřejněna na webových stránkách Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra České republiky.

4. 3. 1 Pohledávky

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR účtovala o pohledávkách v jejich nominální hodnotě. Opravné položky k pohledávkám nebyly tvořeny. Organizace evidovala i nedobytné pohledávky, tj. pohledávky, jejichž vymáhání nevedlo k inkasu dané částky.

V roce 2009 bylo ve Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra ČR provedeno téměř třináct tisíc kontrol s cílem vymezit přesnou výši pohledávek (dlužného nezaplaceného pojistného) za pojištěnci a stanovit s tím spojené penále. Současně byly prověřovány postupy stanovení vyměřovacího základu a z toho vyplývajícího výpočtu pojistného na zdravotní pojištění. Prověřovalo se dodržení termínů splatnosti. Pokud nebyly pohledávky v termínu splaceny, postupovala Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR dle Správního řádu ČR, tj. obrátila se na soud, popř. provedla exekuci. Mezi neplátce v řadě případů patřily insolventní organizace nebo subjekty v likvidaci. Dále šlo o pohledávky za osoby stíhané Policií ČR.

Vyšší počet kontrol vedl k zjištění nedoplatků na pojistném ve výši 310 248 000 Kč, což představuje nárůst o 85 mil. Kč oproti roku 2008. Jak ukazuje tabulka 3 (na následující straně), kontroly byly zaměřeny především na osoby samostatně výdělečně činné (5 391 kontrol). Nejvyšší nedoplatky byly zjištěny u kategorie Zaměstnavatelé. Tito dlužili na veřejném zdravotním pojištění 182 852 000 Kč. Osoby bez zdanitelného příjmu (OBZP) dlužily ZP MV ČR celkem 48 958 000 Kč. Vymáhání vedlo k uhrazení pohledávek za plátcí pojistného ve výši 69 119 000 Kč. Největší část (51, 968 mil. Kč) uhradili zaměstnavatelé. Za nesplacené pohledávky bylo vyměřeno pojistné v celkové výši 100, 171 mil. Kč, z tohoto bylo plátcí uhrazeno přibližně 5, 626 mil Kč (1,8 procenta).

Tab. 3: Výsledky kontrol 2009

<i>Kategorie plátců</i>	<i>Počet kontrol</i>	<i>Vyměřené dlužné pojistné (mil.Kč)</i>	<i>Uhrazené dlužné pojistné (mil.Kč)</i>	<i>Vyměřené penále (mil.Kč)</i>	<i>Uhrazené penále (mil.Kč)</i>
<i>Zaměstnavatelé</i>	3 830	182, 852	51, 968	39,007	4, 176
<i>OSVČ</i>	5 391	78, 438	11, 178	34, 969	0, 859
<i>OBZP</i>	3 641	48, 958	5, 973	26, 195	0, 591
<i>Celkem</i>	12 862	310, 248	69, 119	100, 171	5, 626

Zdroj: Výroční zpráva ZP MV ČR 2009, s. 16.

Způsob vymáhání

Nesplacené pohledávky se vymáhaly třemi způsoby: platebními výměry, výkazy nedoplatků a exekucemi (přílohy B, C). Tabulka 4 ukazuje, jak bylo vymáhání úspěšné. Největší část byla vymožena platebními výměry. Exekuce vymohly necelých 20 procent částky vymáhané tímto způsobem.

Tab. 4 : Úspěšnost vymáhání

<i>Způsob vymáhání</i>	<i>Pohledávka (mil. Kč)</i>	<i>Vymožená částka (mil. Kč)</i>	<i>V procentech celé takto vymáhané částky</i>
<i>Platební výměr</i>	241, 023	133, 429	55, 34
<i>Výkaz nedoplatků</i>	11,857	3, 377	28, 48
<i>Exekuce</i>	202, 04	40,229	19, 91

Zdroj: vlastní zpracování na základě Výroční zprávy ZP MV ČR 2009, s.16.

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR ve sledovaném roce odepsala nedobytné pohledávky ve výši 63,391 milionu Kč, čímž o 16 procent překonala plánovanou výši odepisovaných nedobytných pohledávek. Tato částka zahrnovala jednak odpis pohledávek za pojistným ve výši 31,174 milionu Kč, dále pak odpis penále ve výši 32,124 milionu Kč. Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR odepsala ostatní pohledávky ve výši 93 milionů Kč. Na základě rozhodnutí rozhodčího orgánu byl základní fond zdravotního pojištění snížen o pokuty a penále ve výši 5,141 milionů Kč.

K 31. 12. 2009 evidovala Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR pohledávky v celkové výši 3 629 milionů Kč. Jak vyplývá z tabulky 5, celkové množství pohledávek vzrostlo oproti minulému období o více než 13 procent. Meziročně vzrostly pohledávky za plátcí pojistného po lhůtě splatnosti (o 16,5 procenta, v absolutní hodnotě 243 803 tis. Kč), naopak pohledávky za zdravotnickými zařízeními po lhůtě splatnosti nebyly žádné evidovány. Z celkové hodnoty pohledávek za plátcí pojistného činila částka pohledávek po lhůtě splatnosti skoro polovinu. Dle provedených šetření pracovníky ZP MV ČR je navýšení pohledávek způsobeno hlavně zhoršením finanční situace dlužníků.

Tab. 5: Vývoj pohledávek v roce 2009 oproti 2008

	<i>Skutečná výše 2008 (v tis. Kč)</i>	<i>Skutečná výše 2009 (v tis. Kč)</i>	<i>Meziroční procentuální vývoj</i>
<i>Pohledávky celkem k 31. 12.</i>	3 207 347	3 629 731	+13, 2
<i>Z toho:</i>			
<i>Pohledávky za plátcí pojistného ve lhůtě splatnosti</i>	1 634 550	1 842 264	+12, 7
<i>Pohledávky za plátcí pojistného po lhůtě splatnosti</i>	1 473 414	1 717 217	+16, 5
<i>Pohledávky za zdravotnickými zařízeními ve lhůtě splatnosti</i>	65 654	21 366	- 67, 5
<i>Pohledávky za zdravotnickými zařízeními po lhůtě splatnosti</i>	67	0	0
<i>Ostatní pohledávky ve lhůtě splatnosti</i>	33 662	48 884	+45,2
<i>Ostatní pohledávky po lhůtě splatnosti</i>	0	0	0

Zdroj: vlastní porovnání na základě Výroční zprávy ZP MV ČR za rok 2008, s. 83 a Výroční zprávy ZP MV ČR 2009, s. 41.

Největší nárůst zaznamenala kategorie ostatní pohledávky ve lhůtě splatnosti, jejíž absolutní hodnota vzrostla oproti roku 2008 téměř o polovinu. Jedná se např. o vratky přeplatků zdravotní péče, vyrovnání za převod zdravotnických prostředků jiným subjektům.

Pohledávky ve lhůtě splatnosti v porovnání k závazkům ve lhůtě splatnosti ve vztahu k základnímu fondu ZP MV ČR na začátku a na konci sledovaného období

Ke dni 1. 1. 2009 byl počáteční stav pohledávek (bez ostatních pohledávek) ve lhůtě splatnosti ve výši 1700, 204 milionů Kč. Tomu odpovídaly závazky ve lhůtě splatnosti ve výši 1 472, 736 mil. Kč. Rozdíl činil 227, 468 mil. Kč.

Ke konci sledovaného období činily pohledávky (bez ostatních pohledávek) ve lhůtě splatnosti částku 1863, 63 milionů Kč. Závazky činily 1682, 824 milionů Kč. Rozdíl mezi účty byl ve výši 180, 806 mil. Kč.

Pohledávky ve lhůtě splatnosti vztažené k základnímu fondu v daném období tedy vzrostly o 163,426 mil. Kč (zhruba o 9,6 procenta). Závazky ZP MV ČR ve lhůtě splatnosti během roku 2009 vzrostly o 14,3 procenta.

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR vychází z analýz bonity dlužníků a úspěšnosti vymáhání a předpokládá, že sedmdesát až dvaasedmdesát procent pohledávek po lhůtě splatnosti se stane pohledávkami nedobytnými. Informace o nepromlčených pohledávkách se až do svého odepsání evidují podrozvahově. V roce 2009 byla výše těchto pohledávek 399 tisíc Kč.

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR evidovala daňovou pohledávku ve výši 860 tisíc Kč vůči státu. Její započtení bylo naplánováno na rok 2010.

4. 3. 2 Závazky

Závazky eviduje ZP MV ČR převážně vůči poskytovatelům zdravotní péče, v nepatrné míře též vůči plátcům pojistného. V roce 2009 vykazala Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR závazky z veřejného zdravotního pojištění v celkové výši 1 700 968 Kč. Ostatní závazky činily 75 768 Kč. Strukturu závazků z veřejného zdravotního pojištění ukazuje tabulka 6 (na následující straně).

Závazky Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra ČR v oblasti veřejného zdravotního pojištění vzrostly o téměř 15 procent. Téměř celý tento nárůst se projevil v oblasti závazků k poskytovatelům zdravotní péče. Velký vliv na to mělo poskytování nákladnější zdravotní péče pojištěncům, především drahých zahraničních léků na vzácná onemocnění a léků na onkologickou léčbu. Další závazky jsou ovlivněny přechodem pacientů mezi pojišťovnami a s tím spojeným přeúčtováním zdravotní péče.

Tab. 6: Meziroční vývoj závazků

<i>Závazky</i>	<i>Rok 2008 (tis. Kč)</i>	<i>Rok 2009 (tis. Kč)</i>	<i>Meziroční procentuální vývoj</i>
<i>I. Závazky z veřejného zdravotního pojištění, z toho</i>	1 480 679	1 700 968	+14,87
<i>a) závazky za plátcí pojistného</i>	8	4	- 50
<i>b) závazky k poskytovatelům zdravotní péče</i>	1 472 746	1 682 824	+14,3
<i>c) závazky z přerozdělení pojistného</i>	0	0	0
<i>d) závazky k zajišťovacímu fondu</i>	0	0	0
<i>e) závazky z plnění mez. smluv (zdravotní péče)</i>	6 369	4 721	-25,9
<i>f) další závazky</i>	1 566	13 419	+756,7

Zdroj: vlastní porovnání na základě Výroční zprávy ZP MV ČR za rok 2008, s. 77 a Výroční zprávy ZP MV ČR 2009, s. 59.

Pojišťovna neeviduje závazky, při kterých by ručila směnitelnými cennými papíry, ani závazky vůči finančním institucím.

Mezi ostatní závazky, které Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR v roce 2009 vykazovala, patří hlavně závazky daňové ve výši 5 551 tis. Kč, které vyplývají z ostatní zdaňované činnosti. Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR vykazuje dále závazky ze sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění ve výši 13 366 tis. Kč (z toho 9 246 tis. Kč tvoří závazky ze sociálního zabezpečení a 4 120 tis. Kč ze zdravotního

pojištění) a vybrané ostatní závazky ve výši 56 851 tis. Kč. Celkově Ostatní závazky pojišťovny poklesly téměř na polovinu oproti roku 2008.

Pojišťovna neevidovala v průběhu roku 2009 žádné závazky po lhůtě splatnosti vztažené k základnímu fondu zdravotního pojištění.

4.3.3 Saldo pohledávek a závazků

Tabulka 7 zachycuje stav salda pohledávek a závazků ve sledovaném roce 2009 k prvnímu a k poslednímu dni daného období. Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR v roce 2009 evidovala nárůst pohledávek. Toto bylo způsobeno nastupující krizí, zhoršenou platební schopností dlužníků a nezaměstnaností ve výši 7,2 procenta, která během několika měsíců nastala. Dalším důvodem byl zvýšený počet kontrol, který logicky vedl i k zjištění některých dosud neodhalených dlužníků.

Tab. 7 : Vyčíslení salda pohledávek a závazků

<i>Tis.Kč</i>	<i>Pohledávky celkem</i>	<i>Závazky celkem</i>	<i>Rozdíl</i>
<i>Stav k 1. 1. 2009</i>	3 207 347	1 624 672	1 582 675
<i>Stav k 31. 12. 2009</i>	3 629 731	1 776 736	1 852 995
	<i>Pohledávky ve lhůtě splatnosti</i>	<i>Závazky ve lhůtě splatnosti</i>	<i>Rozdíl</i>
<i>Stav k 1. 1. 2009</i>	1 700 204	1 472 736	227 468
<i>Stav k 31. 12. 2009</i>	1 863 630	1 682 824	180 806

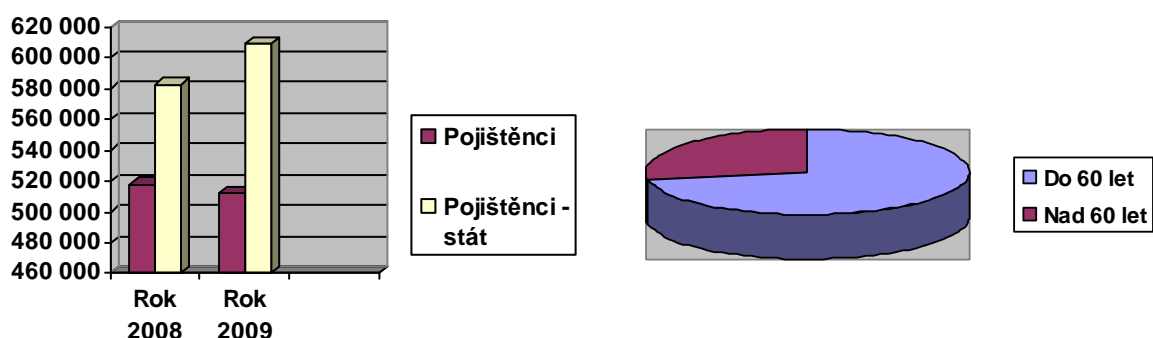
Zdroj: Výroční zpráva 2009, zpracovaná interní tabulka, s. 32.

V roce 2009 též vzrostl objem závazků, především k poskytovatelům zdravotní péče. Jednalo se o platby za zdravotní péči, jejichž úhrnná výše, v důsledku dražších a nákladnějších léčebných metod, kompenzačních pomůcek a dražších léků, výrazněji vzrostla. Souviselo to též s vyšší věkovou strukturou pojištěnců a prodlužující se střední délkou života pojištěnců.

Celkově Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR vybrala na pojistném méně, neboť se v důsledku vyšší nezaměstnanosti a stárnoucí populace (osob pobírajících důchod) opět

zvýšil počet osob, za něž hradí pojistné stát. Tito pojištěnci již tvoří přibližně 54 procent všech pojištěnců. Pro zajištění řádného hospodaření posílila Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR základní fond zdravotní péče na úkor jiných fondů.

Strukturu pojištěnců zachycují Obr. 2 a Obr. 3. První graf ukazuje nárůst počtu státně pojištěných oproti 2008. Obrázek 3 znázorňuje věkovou strukturu státně pojištěných v roce 2009. Většina pojištěnců v kategorii, za kterou platí stát, se nachází ve věkových skupinách 30 - 35 let a 35 - 40 let.

Zdroj: vlastní zpracování na základě VZ 09

Zdroj: vlastní zpracování na základě VZ 09

Obr. 2 : Nárůst státně pojištěných

Obr. 3: Věková struktura stát. pojištěných

4.4 Příprava a výkon interního auditu v oblasti pohledávek

Práce se, s ohledem na výše popsany nárůst objemu pohledávek, s ohledem na zvýšené riziko nedobytných pohledávek, zabývá auditem výkonu v oblasti správy pohledávek a jejich vymáhání.

Při volbě metod pro auditní šetření se vycházelo z charakteru auditovaného subjektu a z požadovaného cíle. Vybranými metodami jsou analýza a pohovory.

Postup práce byl stanoven v souladu se strukturou obecně používanou interními auditory ve Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra ČR, postup je naznačen v tabulce 8 na další straně, přičemž první dva body postupu je vhodné řešit již v rámci předběžného šetření.

Tab. 8: Postup práce interního auditora

1. Posouzení pohledávek z hlediska interního auditora (spojené s vymezením jejich vlastností, rozdělením do skupin dle spol. vlastností; stanovení kritérií charakterizujících rozhodující vlastností pro posuzování)
2. Stanovení možnosti použití metod pro výběr vzorku
3. Rizika a jejich členění v Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra ČR
4. Vymezení možnosti vzniku vybraných rizik
5. Setřídění možných rizik a sestavení stupnice rizik
6. Doplnění do mapy rizik, grafické znázornění rizik a stanovení plošného a časového působení rizika
7. Projednání závěrů předchozích bodů a vymezení možností zmenšení dopadů, event. eliminace rizik

Zdroj: vlastní

K hodnocení vlastností pohledávek lze přistoupit z několika hledisek. Rozhodujícím hlediskem pro hodnocení pohledávek z pohledu interního auditora v této práci je ověření vymahatelnosti pohledávek za plátcí na veřejné zdravotní pojištění, příp. ostatních pohledávek.

4.4.1 Posouzení pohledávek z hlediska interního auditora (spojené s vymezením jejich vlastností, rozdělením do skupin dle spol. vlastností; stanovení kritérií charakterizujících rozhodující vlastnosti pro posuzování)

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR eviduje dvě hlavní skupiny pohledávek. První skupinou jsou pohledávky za zdravotnickými zařízeními. Druhou skupinu tvoří pohledávky za plátcí pojistného. Tyto pohledávky se v rámci ZP MV ČR zachycují na třech analytických účtech: pojistné, pokuty a penále. Pojistné je vymáháno vždy. Po zaplacení dlužného pojistného může plátcé pojistného v odůvodněných případech požádat o prominutí pokuty nebo penále. O možnosti prominutí pak jedná rozhodčí orgán ZP MV ČR.

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR používá při zkoumání účinnosti vymáhání pohledávek dotazníky s uzavřenými otázkami s třemi možnostmi odpovědi: ano, ne, netýká se (tj. netýká se zkoumaného aspektu). Tyto dotazníky vyplňuje auditor. Jejich účelem je zejména zodpovězení všech otázek, které v souvislosti s touto problematikou přicházejí v úvahu. Výhodou je možnost zachovat „jednotnou linii“ (jednotný postup interního auditu u všech prověřovaných poboček).

Otázky interního auditora

1) Jsou jednotlivé složky spisu očíslovány a tvoří jednotnou číselnou řadu?

Toto zahrnuje řádné zdokumentování pohledávky, úplnost dokumentace i pro případné předložení pro soudní jednání.

2) Bylo Oznámení o zahájení správního řízení a Platební výměr, popř. jiné rozhodnutí (výkaz nedoplatků) zasláno v obálce s červeným pruhem, případně v obálce, která obsahuje poučení?

2a) Nebo je v případě osobního převzetí k dispozici protokol o dané skutečnosti?

Cílem je prokázání faktu, že účastník řízení byl řádně a včas informován o všech potřebných skutečnostech a v úplném rozsahu.

3) Při doručování veřejnou vyhláškou - Je zajištěna doložitelnost o vyvěšení na úřední desce a na elektronické úřední desce?

3a) Je zjišťováno, že dlužník nemá datovou schránku?

3b) Je právníkům osobám od 1. 1. 2010 doručováno pouze datovou schránkou?

Obdobně jako v předchozím bodě se jedná o prokázání informační povinnosti vůči účastníku řízení.

4) Byly v případě zastavení řízení splněny příslušné podmínky (neexistuje právní nástupce, odpadl důvod řízení, zaniklo právo, zaplatil) a jsou tyto skutečnosti doloženy (výpis z banky, informace účastníků).

Zkoumá se, zda důvody pro zastavení řízení nastaly; pokud nastaly, zda byly relevantní a zda byly tyto skutečnosti objektivně doloženy.

4a) Bylo dlužné pojistné a penále předsáno výkazem nedoplatků? Pokud ano, bylo doručeno obálkou s červeným pruhem a byl tento způsob zvolen na základě relevantních údajů?

Opět je zkoumáno hledisko prokázání doručitelnosti.

5) Došlo rozhodnutím ředitele pobočky ke snížení nákladů řízení a je rozhodnutí podepřeno potřebnými dokumenty?

Interní auditor ověřuje stanovení správné výše pohledávky a zdokumentování této pohledávky.

6) Došlo k uzavření splátkového kalendáře, je tento kalendář plněn a plnění kontrolováno? Jaká jsou kritéria pro hodnocení žádosti o splátkový kalendář? Je zajištěn stanovený oběh návrhu smlouvy (proces schválení dohody)?

Analyzuje se plnění splátek pohledávky, kontroly splácení. Zároveň jsou zkoumány podmínky, za kterých bylo splácení sjednáno a zda byla dohoda opatřena podpisy všech zainteresovaných osob.

7) Je součástí dohody uznání závazku co do důvodu a výše a obsahuje poučení o ztrátě výhody splátek (obnovení splatnosti)?

Tato otázka zkoumá správnost a úplnost splátkové dohody a jejích náležitostí.

8) Byla pohledávka v případě zjištění existence dědického řízení, likvidace, insolventního řízení, konkurzního řízení, dražby, dále vymáhána? Je někdo za Zdravotní pojišťovnu ministerstva vnitra ČR ve věřitelském výboru?

Zkoumá se, zda byly postupy stanovené při správě pohledávky dodrženy a zda má zdravotní pojišťovna své určené zástupce při vymáhání v rámci uvedených řízení.

9) Byly pohledávky vymáhány výkonem rozhodnutí? (srážka ze mzdy či účtu nebo exekuce)

Zjišťuje se dodržení stanovených postupů při správě pohledávky, využití zákonných postupů.

10) Došlo k nějakým odpisům? Jaké jsou tituly odpisů (nedobytnost, neprůkaznost, prekluze, nerentabilita)?

Provádí se zdokumentování odpisů a jejich výše včetně stanovení důvodu odpisu.

11) Je odpis pohledávky řádně zdokumentován? Zápis komise.

Byly splněny podmínky pro odpis pohledávky? Bylo toto doloženo?

12) Jsou správní řízení zahajována v rozumné době od ukončení data kontroly? Zpravidla ve lhůtě 60 až 90 dnů.

Zkoumá se, zda měl dlužník možnost uhradit své závazky vůči pojišťovně, popř. jednat o možnostech postupné úhrady.

13) Byla pohledávka přihlášena do konkurzu?

Otázka zjišťuje, zda byla pohledávka v řízení uplatněna a je-li tedy právně možné ji vymáhat.

4. 4. 2 Stanovení možnosti použití metod pro výběr vzorku

Interní auditor při práci s daty zvažuje, jakým způsobem provede výběr relevantního vzorku s určitou hladinou významnosti. Pro posouzení pohledávek nebo závazků uplatňují interní auditoři Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra ČR především matematické a statistické metody kombinované s výběrem na základě znalostí a zkušeností s řešenou problematikou. Vycházejí ze znalosti prostředí a struktury souborů pohledávek.

Ve Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra ČR se při výběru matematických a statistických metod a při výběru velikosti vzorku využívá metodický pokyn Mgr. Františka Orsága vydaný pod názvem Pokyn č. CHJ 4 - „Výběr vzorků pro prověřování správnosti operací při výkonu finanční kontroly.“ Vydavatelem pokynu je Ministerstvo financí ČR. Zkoumání správnosti operací, dle této metodiky, zahrnuje soulad s právními předpisy a dosažení optimálního vztahu mezi hospodárností, účelností a efektivností. Cílem tohoto pokynu je především stanovení výběrových metod. Výběrové metody pracují s několika základními parametry. Šetření probíhá s možností určité nepřesnosti. S tím souvisí

očekávaná a přípustná odchylka. Očekávaná odchylka je procentuální chyba, která je dovolena. Přípustnou odchylku si stanovuje oddělení interního auditu a kontroly Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra ČR dle auditorského posouzení. Auditor si určuje, s jakou přesností musí vybraný vzorek reprezentovat vypovídajícím způsobem vlastnosti základního souboru (celého souboru pohledávek).

Interní auditor není těmito metodami striktně vázán, výběr může probíhat i na základě jeho subjektivního uvážení a zkušeností. Využívá též náhodného výběru položek.

4. 4. 3 Rizika a jejich členění ve Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra ČR

Auditoři ve sledované organizaci na základě empirického poznání vymezují devět skupin rizik. Rizika jsou uvedena v tabulce 9.

Tab. 9: Skupiny rizik v ZP MV ČR

01 - Operační rizika
02 - Řídící rizika
03 - Právní rizika
04 – Finanční rizika
05 - Zaměstnanecká rizika
06 - Reputační rizika
07 - Bezpečnost IT
08 - Rizika projektová
09 – Externí rizika

Zdroj: vlastní zpracování na základě mapy rizik ZP MV ČR

Operační rizika v členění dané organizace zahrnují především tři rizika: riziko nedostatečné předpisové základny, riziko nevyužití zdrojů, riziko zvýšených provozních nákladů. **Řídící rizika** se dělí na riziko nedostatečné řídicí činnosti, riziko nedostatečné kontrolní činnosti a na riziko nedostatečné dokumentace. **Právní rizika** obnášejí především riziko plynoucí z neuzavřené smlouvy, riziko plynoucí z chybně uzavřené

smlouvy, riziko z nedodržení smlouvy a riziko plynoucí z chybných výběrových řízení. **Finanční rizika** zahrnují riziko chybné inventarizace, riziko nesprávného účetnictví, riziko majetkové újmy a riziko ze ztrát z neuplatnění práva. Dále do této skupiny náleží riziko z pokut a penále a riziko majetkové. **Zaměstnanecká rizika** obsahují riziko lidského zdroje, riziko odlivu mozků a riziko demotivace. Mezi **reputační rizika** řadíme riziko negativní medializace, riziko ztráty dobré pověsti a riziko úniku dat. **Bezpečnost IT** je spojeno s těmito riziky: riziko ztráty či úniku dat z prostředí IT, riziko přístupových práv, riziko selhání hardware, riziko selhání software a riziko nedostatečných záloh. **Rizika projektová** znamenají především riziko chybného vedení projektu a riziko projektu.

Zvláštní skupinou rizik jsou **externí rizika**, která zahrnují konkurenční riziko, politické riziko a riziko změny zákonů.

Výsledkem působení některých rizik je např. finanční ztráta vzniklá nevymožením pohledávky v důsledku neprůkaznosti, nebo nedobytnosti z důvodu např. insolvence nebo prekluze. S tím souvisejí další nepřímé ztráty plynoucí například z nákladů na vymáhání.

4. 4. 4 Vymezení možnosti vzniku vybraných rizik

Princip působení rizika

Správa a vymáhání pohledávek je negativně ovlivněna působícími vlivy, které mohou narušit činnosti a hospodaření organizace a způsobit organizaci škodu. Opatření přijatá na základě šetření tyto negativní vlivy eliminují nebo významně sníží jejich dopad. Negativní vlivy mohou působit jednak na pohledávky, ale i proti procesům organizace a již přijatým opatřením. Většina rizik může vzniknout jen za určitých podmínek a v konkrétním procesu.

Jak již bylo zmíněno, interní auditoři při vymezení možností vzniku rizik vycházejí z četnosti rizik a pravděpodobnosti, s jakou tato rizika mohou nastat. Tento výpočet používá při svých šetřeních i oddělení interního auditu a kontroly Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra ČR. Interní auditoři zkoumají míru intenzity působení rizik na činnost

organizace a míru jejího ohrožení. Každé riziko působí v konkrétním procesu (v našem případě u pohledávek) a působí v konkrétním čase. Pro označení rizik interní auditoři využívají číselné metody.

V této metodě je každé riziko oceněno číselným kódem. Tento kód je přiřazen k riziku, které je uvedeno v části zjištění zprávy. Součástí je i zhodnocení rizika v jeho velikosti a dopadu.

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR používá pro řízení rizik číselník rizik rozdělený do devíti základních skupin. Tyto skupiny se dále analyticky dělí na dílčí rizika s třímístným kódem. Rizika většinou nepůsobí izolovaně, působí v kombinaci a vzájemně se ovlivňují. Toto může být pro plnění úkolů velmi nebezpečné.

4. 4. 5 Práce s riziky

Setřídění možných rizik a sestavení stupnice rizik

Interní auditor Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra ČR zhodnotí na základě analýzy dokumentů se zapojením vlastních zkušeností i informací o organizaci a jejích procesech nejvýznamnější rizika týkající se zkoumaného aspektu nebo procesu. Nejčastější rizika jsou setříděna dle klasifikace číselníku rizik analyzované pojišťovny (devět skupin) v analytickém členění a jsou jim přiřazeny číselné charakteristiky pro doplnění do mapy rizik.

Doplnění do mapy rizik

Interní auditoři Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra ČR používají tabulku pro hodnocení pravděpodobnosti a významnosti rizik pro činnost ZP MV ČR (Tab. 10 na následující straně). Na základě vzorce pro výpočet koeficientu přiřazují v rámci každého procesu, který hodnotí, každému riziku koeficient (hodnoty 1 - 5 dle tabulky 10). Ten získají vynásobením hodnot pravděpodobnosti a významnosti rizika.

Tab. 10 : Tabulka pro hodnocení rizik

Koeficient	Pravděpodobnost (PV)	Významnost rizika (VR)
1	<i>Téměř nemožná</i>	<i>Téměř neznatelné</i>
2	<i>Výjimečně možná</i>	<i>Drobné</i>
3	<i>Běžně možná</i>	<i>Významné</i>
4	<i>Pravděpodobná</i>	<i>Velmi významné</i>
5	<i>Hraničící s jistotou</i>	<i>Nepřijatelné</i>

Zdroj: OIAK Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra ČR

Hodnoty jednotlivých rizik získané součinem pravděpodobnosti působení rizika a významnosti působení rizika jsou v dalším kroku graficky zachyceny. Interní auditoři Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra ČR znázorňují rizika s využitím sloupcových grafů a vývojových diagramů. Uvedené způsoby umožňují porovnání hodnot rizika v jednotlivých letech, což je významné především u klíčových procesů organizace auditovaných každý rok.

Projednání závěrů předchozích bodů a vymezení možností zmenšení dopadů, eventuálně eliminace rizik

Auditní šetření (pokud se nejedná o mimořádný audit), je prováděno na základě dlouhodobého plánu činnosti, který je rozpracován do ročních plánů. Zvláštní skupinou jsou auditní šetření mimořádná, která vyplývají z operativních požadavků ve Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra ČR. Závěry zjištěné při provádění auditu jsou projednávány s příslušnými zainteresovanými pracovníky. Zápis o auditním šetření předává Oddělení interního auditu a kontroly ZP MV ČR vedoucímu pracovníku pobočky či odboru. Jsou navrhována konkrétní opatření s cílem snížení možnosti vlivu a působení rizik na chod organizace. Navrhovaná opatření nejsou povinná, auditovaný může přijmout vlastní řešení. Plnění nápravných opatření je po určité době prověřováno.

4.5 Výkon interního auditu v oblasti pohledávek demonstrováný na ilustrativním příkladu

Výběr vzorku dat

Diplomantka byla opakovaně upozorňována na ustanovení § 5 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve znění pozdějších předpisů, který dle vyjádření odpovědných pracovníků ZP MV ČR zakazuje pod trestním stíháním použít do diplomové práce data z konkrétní účetní evidence ZP MV ČR.

Dle vyjádření interních auditorů má být postup interního auditu zdokumentován pomocí „případové studie“ na vzorku pohledávek, které nebudou z účetní evidence ZP MV ČR.

Byl vytvořen soubor 25 pohledávek (Tab. 11 na následující straně) s různou charakteristikou pro zdokumentování postupu a vytvoření vlastních závěrů s použitím metodiky interního auditu analyzované pojišťovny.

Posouzení pohledávek

Zvolený audit pohledávek se zaměřuje na vymáhání pohledávek za plátcí pojistného. Na základě doporučení bylo provedeno zhodnocení 25 položek pohledávek, které nebyly převzaty z účetní evidence ZP MV ČR (Tab.11 na následující straně).

Tab. 11: Seznam pohledávek

PAPÍR, spol. s r.o.	304 552 Kč
TOMÍČEK Karel	294 353 Kč
FELCMAN Karel	287 683 Kč
MRAK František	287 228 Kč
BUKOVSKÝ Ivan	276 445 Kč
ČESKÁ obchodní a.s. v likvidaci	272 238 Kč
STRUHALOVÁ Jana	257 396 Kč
SYTENSÝ David	247 910 Kč
R.S.C. s. r. o.	244 833 Kč
FTR Klášter s.r.o.	236 651 Kč
Restaurace U Bohouše s.r.o. v likvidaci	231 401 Kč
DVOŘÁK Martin	225 536 Kč

Zdroj: vlastní

QABC, spol. s. r.o.	223 213 Kč
NOVÝ Karel	221 133 Kč
TANZOVÁ Hana	220 018 Kč
TEXTIL Čáslav s.r.o.	217 656 Kč
LP Kulhavý, s.r.o.	216 175 Kč
KOVÁŘ Robert	214 258 Kč
ČERNÝ Rostislav	210 685 Kč
SAPO, spol. s r.o.	202 112 Kč
SUCHÁNEK Vojtěch	192 635 Kč
AUTOEXPORT v.o.s. - v likvidaci	166 438 Kč
KVAČKOVÁ Hana	141 335 Kč
MLADÝ Josef	195 595 Kč

Pohledávky byly následně prověřeny s využitím dotazníku. Dotazník je uveden s rozpisem jednotlivých otázek podrobně v části 5. 4. 1. Na základě zjištění o pohledávkách byla vyjádřená četnost nejčastějších nedostatků v procentech ve vztahu k celku. Z těchto procentních vyjádření byla pak vyhotovena stupnice rizik.

Získané závěry vycházejí z dostupných informací, jsou ilustrativní a mají za cíl ukázat použití postupů, metod a způsobů hodnocení používaných v Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra ČR na dílčím souboru pro účely diplomové práce sestavených pohledávek.

Setřídění možných rizik a sestavení stupnice rizik

Na základě dostupných informací byla vytipována nejčastější a nejpravděpodobnější rizika týkající se pohledávek. Tato rizika vycházejí z interní klasifikace rizik, ze studia odborné literatury a z rozhovorů s pracovníky ZP MV ČR na místě. Výběr rizik je obecně podpořen často se vyskytujícími riziky zjišťovanými ve veřejné správě, které se objevují v odborné literatuře.

a) Skupina 01 - Operační riziko

Riziko 101 - Riziko nedostatečné předpisové základny

b) Skupina 02 - Řídící rizika

Riziko 202 - Riziko nedostatečné kontrolní činnosti

c) Skupina 04 - Finanční rizika

Riziko 404 - Riziko ztrát z neuplatnění práva

d) Skupina 05 - Zaměstnanecká rizika

Riziko 501 - Riziko lidského zdroje

e) Skupina 09 - Externí rizika

Riziko 903 - Riziko změny zákonů

Výběr výše uvedených rizik byl proveden z číselníku rizik vytvořeného a odsouhlaseného vedením OIAK ZP MV ČR (příloha D). Konkrétní vytipování pro diplomovou práci bylo schváleno pracovníky interního auditu a odpovídá i po provedení vlastní analýzy rizikům, která mohou nejčastěji ohrozit nebo omezit činnost zkoumaného subjektu. Ostatní rizika uvedená v příloženém číselníku rizik mohou být, dle názoru diplomantky, méně významná. Tento názor byl podrobně konzultován s interními auditory.

Dotazníkové šetření

Odpovědi na otázky interního auditora k jednotlivým pohledávkám jsou shrnuty v tabulkách 12 a 13 (strany 87 a 88). Interní auditor zaznamenává tři odpovědi:

A–Ano N–Ne X–Netýká se

Tab. 12: Dotazník pro vytvořené pohledávky, 1. část

Č.	Název dlužníka	Částka v Kč	Číslo dotazu												
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	PAPIR, spol. s r.o.	304 552	A	A	X	X	N	X	X	N	N	N	X	A	<u>N</u>
2	TOMÍČEK Karel	294 353	A	<u>A</u>	X	X	N	X	X	N	N	N	X	A	X
3	FELCMAN Karel	287 683	<u>N</u>	A	X	X	N	X	X	N	N	<u>A</u>	<u>N</u>	A	X
4	MRAK František	287 228	A	A	X	X	N	X	X	N	N	N	X	A	X
5	BUKOVSKÝ Ivan	276 445	A	A	X	X	N	X	X	N	N	N	X	A	<u>N</u>
6	ČESKÁ obchodní a.s. v likvidaci	272 238	A	<u>A</u>	X	X	N	X	X	A	N	N	X	A	X
7	STRUHALOVÁ Jana	257 396	A	A	X	X	N	X	X	N	N	N	X	A	X
8	SYTENSKÝ David	247 910	N	A	X	X	N	X	X	N	N	<u>A</u>	<u>N</u>	A	X
9	R.S.C. s. r. o.	244 833	A	A	X	X	N	X	X	N	N	N	X	A	<u>N</u>
10	FTR Klášter s.r.o.	236 651	A	A	X	X	N	X	X	N	N	N	X	A	X
11	Restaurace U Bohouše s.r.o. v likvidaci	231 401	<u>N</u>	A	X	X	N	X	X	A	N	<u>A</u>	<u>N</u>	A	X
12	DVOŘÁK Martin	225 536	<u>N</u>	A	X	X	N	X	X	N	N	<u>A</u>	<u>N</u>	A	X
13	SAVO s.r.o.	223 292	A	A	X	X	N	X	X	N	N	N	X	A	X
14	QABC, spol. s r.o.	223 213	A	A	X	X	N	X	X	N	N	N	X	A	X
15	NOVÝ Karel	221 133	A	N	X	X	N	X	X	N	N	N	X	A	X

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 13: Dotazník pro vytvoření pohledávky, 2. část

Č.	Název dlužníka	Částka v Kč	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
16	TANZOVÁ <i>Hana</i>	220 018	A	A	X	X	N	X	x	N	N	N	X	A	X
17	TEXTIL Čáslav <i>s.r.o.</i>	217 656	A	A	X	X	N	X	x	N	N	N	X	A	X
18	LP Kulhavý, <i>s.r.o.</i>	216 175	A	A	X	X	N	X	x	N	N	N	x	A	X
19	KOVÁŘ Robert	214 258	A	A	X	X	N	X	x	N	N	N	x	A	X
20	ČERNÝ <i>Rostislav</i>	210 685	A	A	X	X	N	X	x	N	N	N	x	A	X
21	SAPO, spol. <i>s r.o.</i>	202 112	A	N	X	X	N	X	x	N	N	N	x	A	X
22	SUCHÁNEK <i>Vojtěch</i>	192 635	A	A	X	X	N	X	x	N	N	N	x	A	X
23	AUTOEXPORT <i>v.o.s. - v likvidaci</i>	166 438	N	A	X	X	N	X	x	A	N	A	N	A	X
24	KVAČKOVÁ <i>Hana</i>	141 335	A	A	X	X	N	X	x	N	N	N	x	A	X
25	MLADÝ Josef	195 595	A	A	X	X	N	X	x	N	N	N	x	A	X

Zdroj: vlastní zpracování

Tučně vyznačená písmena ukazují na zjištěné nedostatky uvedené následně v tabulce 14. V mapě rizik jsou uvedena rizika vyplývající ze změny zákonů a rizika nedostatečně předpisové základny. Výběr těchto rizik a stanovení jejich významnosti byl proveden na základě informací v ZP MV ČR.

Z odpovědí v dotazníku vyplynuly nedostatky uvedené v tabulce 14. Ve 20 procentech byly pohledávky nedostatečně, neúplně zdokumentovány a doloženy. Dále byla zjištěna špatná kontrolní činnost vedoucími pracovníky (20 procent). Finanční ztráty z neuplatněných práv se objevily u 12 procent případů. V menší míře se projevil i chybný výběr pracovníků (8 procent). Uvedené nedostatky se projeví u pohledávek většinou v kombinaci, netýkaly se všech pohledávek (rizika u pohledávek nepůsobí izolovaně, často působí současně).

Tab. 14: Četnost nedostatků zjištěných při auditu

	Zjištěný nedostatek	Četnost nedostatků na vzorku pohledávek v %
1	Nedostatečné zdokumentování pohledávek - neúplné a nedoložené	20
2	Chybný výběr nových pracovníků pro zařazení do funkcí, nedostatečná motivace	8
3	Špatná kontrolní činnost vedoucími jako součást řízení	20
4	Finanční ztráty z neuplatněných práv	12

Zdroj: vlastní zpracování

Doplnění do mapy rizik

V práci byla zvoleno pro každé riziko pro názornost subjektivní hodnota pravděpodobnosti výskytu a významnosti rizika. Na základě výpočtu (Pravděpodobnost výskytu * Význam - nost rizika) byly vypočítány pro daná rizika hodnoty uvedené v tabulce 15 na následující straně.

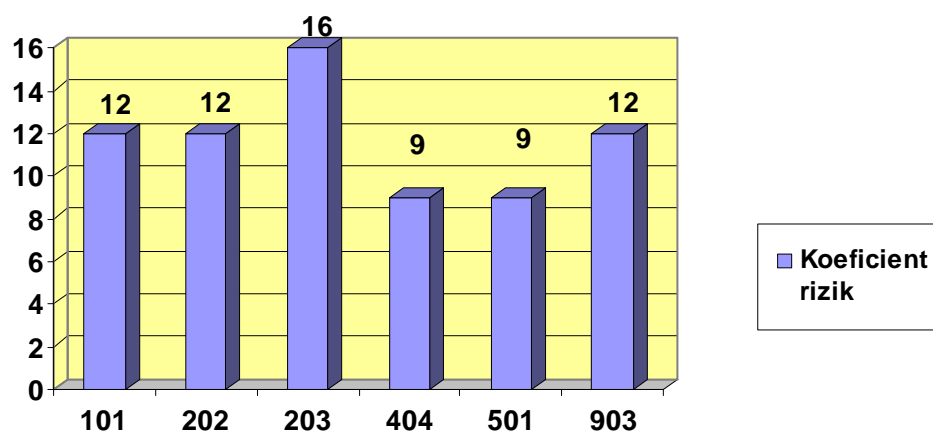
Tab. 15: Výpočet rizik

Číslo rizika	Popis	Pravděpodobnost výskytu (PV)	Významnost rizika (VR)	Koeficient (PV * VR)
101	Riziko nedostatečné předpisové základny	4	3	12
202	Riziko nedostatečné kontrolní činnosti	4	3	12
203	Riziko nedostatečné dokumentace	4	4	16
404	Riziko z neuplatnění práva	3	3	9
501	Riziko lidského zdroje	3	4	9
903	Riziko změny zákonů	3	4	12

Zdroj: vlastní zpracování na základě stupnice pro oceňování rizik ZP MV ČR

Dle subjektivního ohodnocení byla hodnotou 4 - „Pravděpodobný (výskyt)“ ohodnocena rizika nedostatečné předpisové základny, riziko nedostatečné kontrolní činnosti a riziko nedostatečné dokumentace. Významnost rizika 4 - „Velmi významné (riziko)“ byla přisouzena riziku nedostatečné dokumentace, riziku lidského zdroje a riziku změny zákonů.

Na obrázku 4 na další straně jsou zachyceny výsledky výpočtu v předchozím kroku. Na horizontální ose jsou zachycena rizika v označení dle číselníku rizik. Vertikální osa zobrazuje hodnoty, kterých jednotlivá rizika na základě výpočtu dosáhla.

Zdroj: vlastní

Obr.4: Znázornění rizik dle výsledku výpočtu v Tab. 15

Z výpočtu v tabulce 15 v předchozím textu a z uvedeného grafu na Obr. 4 je možné vyčíst, že v tomto případě rizika s největším výskytem v rámci šetření pohledávek jsou rizika ze skupiny 101 (Operační rizika - Riziko nedostatečné předpisové základny), dále rizika ze skupin 202 a 203 (Řídící riziko - Riziko nedostatečné kontrolní činnosti a Riziko nedostatečné dokumentace).

Pro účely rozdělení rizik lze stanovit dolní a horní hranici bodového ohodnocení rizik. Dolní hranici označujeme apetence. Riziky, která mají bodové ohodnocení nižší než apetence, se v zásadě auditor nezabývá, nejsou pro organizaci nebezpečná ani významná. Pro účely práce je stanovena v hodnotě pět. Z Obr. 4 je zřetelné, že takových hodnot žádné riziko nenabýlo, všechna rizika jsou významná. Rozpětí mezi dolní a horní hranicí obsahuje většinu rizik. Stanovenou horní hranici ve výši 15 bodů překračuje riziko nedostatečné dokumentace ve výši 16 bodů. Rizika nad horní hranicí jsou pro organizaci nejvýznamnější, musí se jimi primárně zabývat.

4. 5. 1 Shrnutí výsledků šetření interního auditu v oblasti pohledávek a vymezení možností zmenšení dopadů či eliminace rizik

Pro analýzu a vytvoření mapy rizik byly použity informace získané z odborné literatury, rozhovorů s konzultanty a jejich písemných vyjádření, rozhovorů s interními auditory a

pracovníky ekonomického oddělení analyzované pojišťovny. Na základě těchto zdrojů informací a na základě materiálů získaných v Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra ČR je možno navrhnout níže uvedená opatření.

Významnou skutečností, která omezuje a určuje činnost ZP MV ČR, je ***vytváření zdrojů prostředků pro úhradu zdravotní péče***. Vybrané pojistné je v nadpoloviční většině tvořeno platbami od státu za klienty, kteří nejsou výdělečně činní (tj. důchodci, děti, ale také nezaměstnaní).

Lze obecně říci, že řešením by bylo ***zlepšení ekonomické situace ve státě, vytvoření větších zdrojů pro financování zdravotní péče***. Dalšími zdroji jsou ***snížení nezaměstnanosti, vyšší podíl lidí v pracovním poměru***, z toho vyplývající vyšší ***platby na zdravotní pojištění***. Toto jsou však faktory, které Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR ***nemůže změnit. Snaží se jim proto přizpůsobit omezením některých fondů (majetku a prevence) ve prospěch základního fondu zdravotní péče. Negativním dopadem omezení fondu prevence je snížení množství finančních prostředků vynakládaných na prevenci onemocnění a jejich včasnou diagnostiku. Snižuje se počet preventivních programů pro všechny kategorie pojištěnců.***

Významnou úsporu peněžních prostředků ve zdravotnictví by přineslo ***provádění pravidelných kontrol s cílem dosáhnout maximální hospodárnosti při uzavírání smluv, výběrových řízení na nákup materiálu a služeb.***

Konkrétní navrhovaná opatření z auditu pohledávek:

- ❖ ***Pravidelné kontroly podřízených pracovníků s cílem dohlédnout na plnění zákonných i interních směrnic včetně zajištěné úplné a správné dokumentace s využitím software.***

Význam opatření: Pravidelné kontroly přinesou úplnější a průkaznější dokumentaci. Toto povede k vymožení většího množství pohledávek za plátcí pojistného. Evidence

pohledávek bude přehlednější z důvodu přesnějšího zatřídění pohledávek příslušnému fondu a období.

Sníží se dopad rizika nedostatečné předpisové základny, rizika nedostatečné kontrolní činnosti, rizika nedostatečné dokumentace, rizika z neuplatnění práva, rizika lidského zdroje. (Kvantifikace hodnot rizik je uvedena na straně 90).

❖ ***Kontrola správného vedení účetnictví a další operativní evidence. Dodržení tohoto je nezbytné pro uplatnění všech práv analyzované pojišťovny. O provedených kontrolách a nedostacích z kontrol vystavit krátké protokoly.***

Význam opatření: Všechny pohledávky budou časově i věcně zaevidovány, bude možné přesněji stanovit výši pokuty a penále za nezaplacené pojistné. Opatření povede k lepšímu uplatnění práv pojišťovny a zajistí další prostředky k financování zdravotní péče. Pravidelné kontroly zamezí systémovým chybám a zároveň bude poskytnuta zpětná vazba ohledně kvality kontrolního systému.

Sníží se riziko nedostatečné dokumentace, riziko z neuplatnění práva, riziko lidského zdroje, riziko nedostatečné kontrolní činnosti.

❖ ***Pravidelné odborné školení pracovníků.***

Význam opatření: Zvýší se odbornost pracovníků. To povede k přesnějšímu zpracování dokumentace k pohledávkám, správné evidenci pohledávek a přinese efektivnost a časovou úsporu činností. Sníží se procento nevymožených pohledávek.

Sníží se riziko lidského zdroje, riziko nedostatečné dokumentace, riziko z neuplatnění práva.

❖ ***Kompletní vedení spisů se všemi stanovenými náležitostmi.***

Význam opatření: Pojišťovna na základě této evidence vymůže vyšší procento pohledávek, dokumentace bude splňovat veškeré zákonné i interní normy.

Snížení rizika nedostatečné dokumentace a rizika z neuplatnění práva.

Všechny tyto činnosti mohou plnit jen ***pracovníci splňující zvolená kritéria organizace, popř. personálního oddělení.***

Závěr

Práce interního auditora je v praxi náročná a zahrnuje i spolupráci s ostatními pracovišti organizace. Vyžaduje stálé studium legislativních pramenů, vnitřních směrnic při plnění úkolů auditora. Přesto jde o velmi zajímavou činnost, která umožňuje realizaci teoretických i praktických zkušeností. Neomezuje se jen na uzavřený okruh informací z jedné oblasti, ale navazuje na všechny činnosti subjektu.

Cílem práce byla analýza činnosti interního auditora ve vybraném subjektu veřejné správy spojená s návrhem postupu práce auditora a opatření k eliminaci rizik. Byla zvolena Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR. Vzhledem k širší řešené problematice interním auditorem v uvedené pojišťovně byla vybrána pro řešení oblast pohledávek. Důvodem této volby je vysoká důležitost získávání zdrojů pro financování zdravotní péče, což je hlavním úkolem ZP MV ČR.

V práci byla nejprve vymezena teoretická východiska interního auditu a jeho začlenění do vnitřního kontrolního systému. Byly popsány vazby činnosti interního auditora na systém řízení sledované organizace a zásady a standardy pro činnost interního auditora, kterými se musí při své práci řídit. Práce nastínila postavení interního auditora k managementu, ukázala porovnání jeho práce s externím auditorem. Vymezila metody práce při řešení zadaných úkolů.

V druhé, praktické části bylo využito možnosti provádět rozhovory s interními auditory z výše uvedeného subjektu. V práci jsou uvedeny také informace, které byly získány od pracovníků ekonomicko - provozního oddělení. Praktická část analyzuje jednotlivé kroky a metody práce interního auditora ve vztahu k pohledávkám na základě analýzy dostupných pramenů. Analyzuje vývoj pohledávek ve Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra ČR, kategorie pohledávek (pohledávky za plátcí pojistného, za smluvními zdravotnickými zařízeními, pohledávky ve lhůtě splatnosti, apod.). Uvedené skutečnosti jsou kvantifikovány pomocí dvou hledisek, a to stanovení četnosti vzniku rizika a stanovení rozsahu působení rizika na procesy. Pracuje se s vybraným souborem pohledávek, na kterých jsou demonstrovány kroky a postupy práce interního auditora.

Výsledkem je sestavení mapy rizik a stanovení priorit při řešení vzniku zjištěných rizik. V závěru práce jsou na základě vlastní analýzy vymezeny návrhy na omezení vzniku nedostatků, které jsou zdrojem vzniku rizika.

Hlavním přínosem diplomové práce pro praxi je skutečnost, že na základě teoretického poznání získaného studiem a rešeršemi odborné literatury byly analyzovány procesy, které ovlivňují oblast pohledávek ve vybrané zdravotní pojišťovně a byla navržena opatření ke zlepšení těchto procesů. Význam těchto procesů je v současné době velký, neboť ovlivňují tvorbu a zdroje financování zdravotní péče při omezených finančních prostředcích, které může do zdravotnictví vložit stát.

Práce ukazuje na možná rizika chyb při hospodaření s veřejnými prostředky. Na základě analýzy byla provedena kvantifikace vlivu a rozsahu působení nejvýznamnějších rizik. Pozornost při analýze byla věnována jen rizikům, u kterých je předpoklad největšího negativního působení na organizaci. V závěru práce navrhuje managementu některé konkrétní kroky ke zlepšení a snížení možnosti ztrát. Z analýzy vyplývá, že použitý postup uvedený v práci a s přihlédnutím ke konkrétním podmínkách je možné uplatnit v celé oblasti financování zdravotní péče.

Pro další rozpracování této problematiky by bylo vhodné se podrobněji věnovat fondovému hospodaření ve zdravotní pojišťovně, vnitřním směrnícím pro fondové hospodaření, jejich analýze, dodržování směrnic a návrhům možného zlepšení. Zajímavou oblastí pro další analýzu by bylo také auditní porovnání výsledků v této oblasti u dvou anebo více srovnatelných zdravotních pojišťoven.

Soupis bibliografických citací

CITACE

Monografie

DVOŘÁČEK, J. *Interní audit a kontrola*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000.
ISBN 80-7179-410-4.

DVOŘÁČEK, J. a T. KAFKA. *Interní audit v praxi*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2005.
ISBN 80-251-0836-8.

DVOŘÁK, B. a J. DVOŘÁKOVÁ. *Pracovní postupy a dokumentace při realizaci veřejnosprávních kontrol a interního auditu*. Pardubice: Nakladatelství Český a moravský účetní dvůr, 2004. ISBN 80-903246-1-4.

Mezinárodní rámec profesní praxe interního auditu (Standardy). Praha: ČIIA, 2011.
ISBN 80-86689-46-8.

Proces interního auditu. Edice dlouhodobého vzdělávání interních auditorů. 1. vyd. Praha: ČIIA, 2003. ISBN 80-86689-16-6.

REDING, K., et al. *Internal auditing: Assurance and Consulting Services*. 2.nd ed., Florida: The Institute of the Internal Auditors, 2009. ISBN 978- 0-89413- 643-6.

Schopnosti a dovednosti interního auditu. Edice dlouhodobého vzdělávání interních auditorů. 1. vyd. Praha: ČIIA, 2003. ISBN 80-86689-19-0.

Kapitola v knize - samostatná

BÁČOVÁ, J. Rámec profesionální praxe interního auditu. In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009. (nepřirazeno ISBN).

BLÁHA, P. Poslání a řízení útvarů interního auditu. In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009. (nepřirazeno ISBN).

BLÁHA, P. Řízení rizik ve veřejné správě. In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009. (nepřirazeno ISBN).

KOPEC, J. Realizace auditu. In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009. (nepřirazeno ISBN).

KOPEC, J. Tvorba plánů v útvaru IA na bázi analýzy rizik. In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009. (nepřirazeno ISBN).

NOVÁKOVÁ, I. Zákon o finanční kontrole (přednáška). In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 1*. Praha: ČIIA, 2009. (nepřirazeno ISBN).

ORSÁG, F. Metody interního auditu. In: ČIIA. *Finanční kontrola a interní audit 2*. Praha: ČIIA, 2009. (nepřirazeno ISBN).

Šedá literatura - zákony

Česko. Vyhláška č. 416 ze dne 28. června 2004, kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě. In: *ÚZ - Úplné znění č. 819*, 2011, s. 264 - 291. ISBN 978-80-7208-836-6.

Česko. Zákon č. 320 ze dne 9. srpna 2001 o finanční kontrole ve veřejné správě ve znění pozdějších předpisů. In: *ÚZ - Úplné znění č. 819*, 2011, s. 247 - 263. ISBN 978-80-7208-836-6.

Česko. Zákon č. 563 ze dne 12. prosince 1991 o účetnictví ve znění pozdějších předpisů. In: *ÚZ - Úplné znění č. 819*, 2011, s. 5 - 38. ISBN 978-80-7208-836-6.

Česko. Vyhláška č. 503 ze dne 6. listopadu 2002, kterou se provádí zákon č. 563/1991 ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů a sbírka mezinárodních smluv ČR*, 2011,

částka 174, příloha 1. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResults.aspx?q=503/2002&typeLaw=zakon&what=cislo_zakona_smlouvy.

Článek v časopise

SVOBODA, R. Jak nepřijít o prostředky z Evropské unie. *Interní auditor*. Praha: ČIIA, 2005, roč. 9, č. 4, s. 6 - 7. ISSN 1213-8274.

Interní zdroje

Číselník rizik OIAK ZP MV ČR

Dotazník interního auditora OIAK ZP MV ČR: Vymáhání pohledávek

Mapa rizik OIAK ZP MV ČR

Internetové zdroje

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR - web [online]. Praha: ZP MV ČR, 2011

[vid. 2011- 10 - 02]. Dostupné z: <http://www.zpmvcr.cz>

Výroční zpráva ZP MV ČR 2008 [online]. Praha: ZP MV ČR, 2008. [vid. 2011- 09 - 20].

Dostupné z: http://www.zpmvcr.cz/download/vyrocnizpravy/VZ_2008.pdf

Výroční zpráva ZP MV ČR 2009 [online]. Praha: ZP MV ČR, 2009. [vid. 2011 - 09 - 20].

Dostupné z: http://www.zpmvcr.cz/download/vyrocnizpravy/VZ_2009.pdf

OSTATNÍ BIBLIOGRAFIE

Elektronické dokumenty

Centrální harmonizační jednotky Ministerstva financí [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2011. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/sl/verspr_kontrola_8550.html

České účetní standardy pro zdravotní pojišťovny [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2011. Dostupné z: www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/STANDARDY_PRO_ZDRAVOTNI_POJISTOVNY_2010.pdf

Metodika pro pořizování a předávání dokladů VZP [online]. Praha: VZP, 2011. Dostupné z: http://www.vzp.cz/uploads/document/1294155323-MET_v6212.pdf

Šedá literatura – zákony

Česko. Zákon č. 20 ze dne 17. března 1966 o péči o zdraví lidu ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 7. Dostupný z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka - zakonu/ Search Results.aspx>

Česko. Zákon č. 551 ze dne 6. prosince 1991 o Všeobecné zdravotní pojišťovně ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 104. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka -zakonu/ Search Results.aspx>

Česko. Zákon č. 280 ze dne 28. dubna 1992 o resortních, oborových, podnikových a dalších zdravotních pojišťovnách ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 58. Dostupné též z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka -zakonu/ Search Results.aspx>

Česko. Zákon č. 592 ze dne 21. prosince 1992 o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 119. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ Search Results.aspx>

Česko. Zákon č. 48 ze dne 28. března 1997 o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů. 2011, částka 16. Dostupné též z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ Search Results.aspx>

Česko. Zákon č. 418 ze dne 27. listopadu 2003, kterou se stanoví podrobnější vymezení okruhu a výše příjmů a výdajů fondů veřejného zdravotního pojištění zdravotních pojišťoven ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 138. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka - zakonu/ Search Results.aspx>

Česko. Zákon č. 93 ze dne 26. března 2009 - zákon o auditorech ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 30. Dostupné též z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka -zakonu/ Search Results.aspx>

Seznam příloh

Příloha A – Standardy	11 stran
Příloha B - Výkaz nedoplatků	1 strana
Příloha C - Platební výměr.....	1 strana
Příloha D – Mapa rizik ZP MV ČR.....	2 strany

Příloha A - Standardy (11 stran)

Standardy pro profesionální praxi interního auditu		
ZÁKLADNÍ STANDARDY	PROVÁDĚCÍ STANDARDY UJIŠŤOVACÍ	PROVÁDĚCÍ STANDARDY KONZULTAČNÍ
1000 – Účel, pravomoci a odpovědnosti Účel, pravomoci a odpovědnosti interního auditu musí být oficiálně definovány, v souladu se Standardy, ve statutu interního auditu a schváleny orgány společnosti.	1000.A1 - Charakter ujišťovacích služeb poskytovaných společnosti je definován ve statutu auditu. Pokud je ujištění poskytováno subjektům vně společnosti, musí být charakter těchto ujišťovacích služeb též definován ve statutu.	1000.C1 - Charakter poradenských služeb je definován ve statutu auditu.
1100 – Nezávislost a objektivita Působení interního auditu musí být nezávislé a interní auditoři musí při výkonu své práce postupovat objektivně.		
1110 – Organizační nezávislost Vedoucí interního auditu podává zprávy (je podřízen) takovému organizačnímu stupni ve společnosti, který internímu auditu umožní plnění všech jeho funkcí.	1110.A1 – Interní audit bez jakéhokoli vnějšího zasahování stanoví rozsah a způsob provádění interního auditu a předávání výsledků práce interního auditu.	
1120 – Objektivita jednotlivců Interní auditoři postupují nestranně a nezaujatě a vyhýbají se střetům zájmu.		
1130 – Narušení nezávislosti nebo objektivity Pokud dojde ke zdánlivému či faktickému narušení nezávislosti nebo objektivity, jsou o této skutečnosti předány podrobné informace příslušné organizační úrovni ve společnosti. Způsob sdělení informací závisí na povaze tohoto narušení.	1130.A1 – Interní auditoři nesmí hodnotit takové procesy, za jejichž provádění byli předtím odpovědní. Jestliže auditor poskytuje ujištění o činnosti, za kterou během předchozího roku odpovídal, může být jeho objektivita snížena. 1130.A2 – Subjekt vně interního auditu dohlíží na taková zadání auditu, která se týkají oblastí, za které odpovídá vedoucí interního auditu.	1130.C1 - Interní auditoři mohou poskytovat poradenské služby týkající se procesů, za jejichž provádění byli předtím odpovědní. 1130.C2 - Pokud je narušena nezávislost a objektivita interních auditorů ve vztahu k nabízeným poradenským službám, je třeba o této skutečnosti předat informace klientovi ještě před akceptováním zakázky.

<p>1200 – Odbornost a náležitá profesionální péče</p> <p>Audity (zakázky) musí být prováděny odborně a s náležitou profesionální péčí.</p>		
<p>1210 – Odbornost</p> <p>Interní auditoři musí mít znalosti, dovednosti a další schopnosti potřebné pro plnění svých úkolů. Interní audit jako celek musí mít nebo získat takové znalosti, dovednosti a další schopnosti, které jsou nezbytné pro plnění jeho funkcí.</p>	<p>1210.A1 – Pokud nemají zaměstnanci interního auditu znalosti, dovednosti a další schopnosti potřebné pro plnění zadaného úkolu jako celku nebo jeho části, vedoucí interního auditu zajistí odpovídající poradenství a asistenci.</p> <p>1210.A2 – Interní auditor musí mít dostatečné znalosti, aby identifikoval známky podvodu, ale neočekává se od něj taková kvalifikace jako je požadována od osoby, jejímž hlavním úkolem je odhalování a vyšetřování podvodu.</p> <p>1210.A3 – Interní auditoři musí mít pro provádění stanovené činnosti znalosti o klíčových rizicích a řídicích a kontrolních mechanismech v oblasti informačních technologií a o dostupných auditorských postupech, využívajících tyto technologie. Neočekává se však od všech interních auditorů taková kvalifikace jako od interního auditora, jehož hlavní odpovědností je audit informační technologie.</p>	<p>1210.C1 – Pokud nemají zaměstnanci interního auditu znalosti, dovednosti a další schopnosti potřebné pro plnění zakázky jako celku nebo její části, vedoucí interního auditu odmítne poradenskou zakázku nebo zajistí odpovídající poradenství a asistenci.</p>
<p>1220 – Náležitá profesionální péče</p> <p>Interní auditoři musí uplatňovat péči a dovednosti, jaké se očekávají od přiměřeně uvážlivého a kompetentního interního auditora. Náležitá profesionální péče neznamená neomylnost.</p>	<p>1220.A1 – Interní auditor při uplatňování náležité profesionální péče zváží:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozsah práce potřebný k dosažení cílů zadaní konkrétního auditu, relativní složitost, významnost nebo závažnost auditovaných oblastí, přiměřenost a účinnost řízení rizik, řídicích a kontrolních procesů, řízení a správy společnosti, pravděpodobnost výskytu významných chyb, nesrovnalostí nebo odchylek, náklady na audit ve vztahu k jeho potenciálním přínosům. <p>1220.A2 – Při uplatňování náležité profesionální péče interní auditor zváží použití auditorských nástrojů, které využívají výpočetní techniku a ostatní techniky analýzy údajů</p>	<p>1220.C1 – Interní auditor při uplatňování náležité profesionální péče a u poradenské zakázky zváží:</p> <ul style="list-style-type: none"> potřeby a očekávání klientů, včetně charakteru, načasování a způsobu sdělení výsledků zakázky, relativní složitost a rozsah práce potřebné k dosažení cílů zakázky, náklady na poradenskou zakázku ve vztahu k jejím potenciálním přínosům.

	1220.A3 – Interní auditor se zaměří na významná rizika, která mohou negativně ovlivnit cíle, procesy nebo zdroje. Samotný audit, i když se provádí s náležitou profesionální péčí, však sám o sobě nezaručí, že budou odhalena všechna významná rizika.	
1230-Průběžný profesní rozvoj Interní auditoři si zvyšují své znalosti, dovednosti a další schopnosti průběžným profesním rozvojem.		
1300 – Program pro zabezpečení a zvyšování kvality interního auditu Vedoucí interního auditu vypracuje a pravidelně aktualizuje program pro zabezpečení a zvyšování kvality interního auditu, který zahrne všechny aspekty interního auditu a bude průběžně monitorovat jeho účinnost. Tento program zahrnuje periodické interní a externí hodnocení kvality a průběžné interní monitorování. Každá část programu je navržena tak, aby pomáhala internímu auditu při přidávání hodnoty a zdokonalování procesů ve společnosti a poskytla ujištění, že se interní audit bude řídit Standardy a Etickým kodexem.		
1310 – Hodnocení programu kvality Interní audit zavede postupy pro sledování a hodnocení celkové efektivnosti programu kvality. Tyto postupy zahrnují jak interní tak externí hodnocení:		
1311 – Interní hodnocení Interní hodnocení zahrnuje: <ul style="list-style-type: none"> • průběžné prověřování výkonu interního auditu, • pravidelné prověřování na základě využití zásad sebehodnocení nebo s využitím jiných osob v rámci společnosti, které jsou obeznámeny se Standardy a praxí interního auditu. 		

<p>1312 – Externí hodnocení</p> <p>Externí hodnocení provádí minimálně jednou za pět let kvalifikovaná a nezávislá externí osoba (hodnotitel) nebo externí kontrolní (hodnotící) tým. Vedoucí interního auditu projednává s orgány společnosti případnou potřebu častějšího externího hodnocení, stejně jako kvalifikaci a nezávislost externího hodnotitele nebo týmu, včetně jakéhokoli potenciálního konfliktu zájmů. V rámci tohoto projednání je též zvažována velikost, složitost a obor podnikání společnosti, a to ve vztahu ke zkušenostem hodnotitele nebo hodnotícího týmu.</p>		
<p>1320 – Podávání zpráv o programu kvality</p> <p>Vedoucí interního auditu informuje orgány společnosti o výsledcích externího hodnocení.</p>		
<p>1330 – Užívání výrazu „Provedeno v souladu se Standardy“</p> <p>Doporučuje se, aby interní auditoři ve svých zprávách uváděli, že jejich činnosti „byly prováděny v souladu se Standardy pro profesionální praxi interního auditu“. Toto prohlášení však mohou auditoři použít pouze tehdy, jestliže hodnocení programu pro zvyšování kvality interního auditu prokazuje, že interní audit se řídí Standardy.</p>		
<p>1340 – Nedodržení Standardů (poskytnutí informací v případě nedodržení Standardů)</p> <p>Interní audit musí vždy pracovat plně v souladu se Standardy a interní auditoři vždy dodržují Etický kodex; někdy se však mohou vyskytnout i případy, kdy není dosaženo plného souladu se Standardy a Etickým kodexem není dosaženo. Pokud tento nesoulad ovlivní celkový rozsah nebo postupy interního auditu, musí být o této skutečnosti informováno vedení a orgány společnosti.</p>		

STANDARDS PRO VÝKON INTERNÍHO AUDITU		
2000 – Řízení interního auditu Vedoucí útvaru interního auditu účinně řídí výkon interního auditu tak, aby interní audit přidával hodnotu společnosti.		
2010 – Plánování Na základě vyhodnocení rizik zajišťuje vedoucí útvaru interního auditu tvorbu plánů interního auditu, které v souladu s cíli společnosti stanoví priority činnosti interního auditu.	2010.A1 – Plán interního auditu je založen na vyhodnocení rizik, které je prováděno nejméně jednou ročně. V tomto procesu jsou vzaty v úvahu návrhy vedení a orgánů společnosti.	2010.C1 - Vedoucí interního auditu zvaží přijetí navržených poradenských zakázek s ohledem na jejich možnosti přispívat ke zlepšení řízení rizik, přidávat hodnotu a zdokonalovat procesy ve společnosti. Přijaté zakázky se zahrnou do plánu.
2020 – Komunikace a schvalování Vedoucí útvaru interního auditu předkládá plány interního auditu a požadavky na zdroje, včetně jejich průběžných významných změn, k posouzení a schválení vedení a orgánům společnosti. Vedoucí interního auditu též informuje o možných vlivech zapříčiněných omezenými zdroji.		
2030 – Řízení zdrojů Vedoucí interního auditu zajistí, že zdroje interního auditu nutné ke splnění schváleného plánu interního auditu jsou přiměřené, dostatečné a účinně rozmístěné.		
2040 – Zásady a postupy Vedoucí interního auditu stanoví zásady a postupy, kterými se řídí činnost interního auditu.		
2050 – Koordinace Vedoucí interního auditu sdílí informace a koordinuje činnost s ostatními interními a externími dodavateli obdobných ujišťovacích a konzultačních služeb tak, aby bylo zajištěno dostatečné pokrytí auditem a minimalizována duplicita úsilí.		
2060 – Předávání zpráv vedení a orgánům společnosti Vedoucí interního auditu pravidelně podává zprávy vedení a orgánům společnosti o účelu,		

<p>pravomocích, odpovědnostech a výkonu interního auditu ve vztahu k plánu interního auditu. Tyto zprávy též obsahují zjištění týkající se významných rizik, řídicích a kontrolních mechanismů, řízení a správy společnosti a ostatních záležitostí, které potřebuje nebo vyžaduje vedení a orgány společnosti.</p>		
<p>2100 – Charakter práce</p> <p>Interní audit systematicky a metodicky hodnotí řízení rizik, řídicí a kontrolní procesy a řízení a správu společnosti a přispívá k jejich zdokonalování.</p>		
<p>2110 – Řízení rizik</p> <p>Interní audit pomáhá společnosti tím, že identifikuje a hodnotí závažná rizika a přispívá ke zlepšování řízení rizik a řídicích a kontrolních systémů.</p>	<p>2110.A1 – Interní audit sleduje a hodnotí účinnost systému řízení rizik společnosti.</p> <p>2110.A.2 – Interní audit hodnotí rizika spojená s řízením a správou společnosti, s procesy ve společnosti a informačními systémy z hlediska:</p> <ul style="list-style-type: none"> • spolehlivosti a integrity finančních a provozních informací, • účinnosti a efektivnosti procesů, • ochrany aktiv, • dodržování zákonů, předpisů a smluv. 	<p>2110.C1 - V průběhu poradenských zakázek se interní auditoři zabývají riziky v souladu s cíli zakázky a zaměřují se na existenci dalších významných rizik.</p> <p>2110.C2 – Interní auditoři používají své znalosti rizik, které získali v průběhu poradenských zakázek, v procesu identifikace a hodnocení významných rizik, jimž je společnost vystavena.</p>
<p>2120 – Řízení a kontrola</p> <p>Interní audit napomáhá společnosti udržovat účinné řídicí a kontrolní systémy tím, že hodnotí jejich účinnost a efektivnost a podporuje jejich neustálé zdokonalování.</p>	<p>2120.A1 – Na základě výsledků vyhodnocení rizik interní audit hodnotí adekvátnost a účinnost řídicích a kontrolních mechanismů, týkajících se řízení a správy společnosti, procesů ve společnosti a informačních systémů.</p> <p>Toto hodnocení se týká:</p> <ul style="list-style-type: none"> • spolehlivosti a integrity finančních a provozních informací, • efektivnosti a účinnosti procesů, ochrany aktiv, • dodržování zákonů, předpisů a smluv. <p>2120.A2 – Interní auditoři by měli zjistit zda a do jaké míry byly provozní a programové úkoly a cíle stanoveny v souladu s obecnými cíli společnosti.</p> <p>2120.A3 – Interní auditoři prověřují procesy a programy, aby zjistili do jaké míry výsledky</p>	<p>2120.C1 – V průběhu poradenských zakázek se interní auditoři zabývají řídicími a kontrolními mechanismy v souladu s cíli zakázky a dále se zaměřují na existenci jakýchkoli významných slabých stránek řízení a kontroly.</p> <p>2120.C2 – Interní auditoři používají znalosti řídicích a kontrolních mechanismů, které získali v průběhu poradenských zakázek, v procesu identifikace a hodnocení významných rizik, jimž je společnost vystavena.</p>

	<p>odpovídají stanoveným úkolům a cílům, a zda se procesy a programy zavádějí nebo realizují podle původního záměru.</p> <p>2120.A4 – K hodnocení řídicích a kontrolních systémů je nezbytná existence adekvátních kritérií. Interní auditoři zjišťují do jaké míry vedení zavedlo adekvátní kritéria, prostřednictvím kterých lze určit, zda byly stanovené úkoly a cíle splněny. Pokud jsou tato kritéria adekvátní, interní auditoři je použijí pro svá hodnocení. Pokud nejsou adekvátní, interní auditoři spolupracují s vedením společnosti na tvorbě nových hodnotících kritérií.</p>	
<p>2130 – Řízení a správa společnosti</p> <p>Interní audit hodnotí a poskytuje příslušná doporučení za účelem zdokonalení procesu řízení a správy společnosti při plnění následujících cílů:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podporování vhodných etických a hodnotových kategorií v rámci společnosti, - zajištění účinného přiřazení zodpovědnosti a řízení výkonů společnosti, - účinném předávání informací příslušným složkám společnosti o rizicích a vnitřním řízení a kontrole - účinné koordinaci činnosti a předávání informací mezi orgány společnosti, externími a interními auditory a vedením. 	<p>2130.A1 - Interní audit vyhodnocuje úpravu, realizaci a účinnost cílů, programů a činností, které se vztahují k oblasti etických kategorií společnosti.</p>	<p>2130.C1 -Cíle poradenských zakázek musí být v souladu s celkovými hodnotami a cíli společnosti.</p>
<p>2200 – Plánování auditu</p> <p>Interní auditoři vypracují a evidují pro každé zadání auditu (zakázku) plán, včetně stanovení rozsahu, cílů, načasování a rozvržení zdrojů.</p>		
<p>2201 – Přístup k plánování</p> <p>Při plánování jednotlivých auditů (zakázek) interní auditoři zvažují:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cíle prověřované činnosti a prostředky, kterými je tato činnost řízena a kontrolována, - významná rizika posuzované činnosti, její cíle, zdroje, postupy a prostředky, které udržují potenciální dopad daného rizika na přijatelné úrovni, - adekvátnost a efektivnost řízení rizik dané činnosti, řídicích a kontrolních systémů ve srovnání 		<p>2201.C1 - Interní auditoři se s klienty poradenské zakázky dohodnou o cílech a rozsahu zakázky, příslušných zodpovědnostech (úkolech) a dalších klientových očekáváních. U významných zakázek je tato dohoda zdokumentována.</p>

<p>s obdobným systémem nebo modelem řízení a kontroly,</p> <ul style="list-style-type: none"> - možnosti pro zavedení významných zdokonalení v rámci řízení rizik dané činnosti a jejích řídicích a kontrolních systémů. <p>2201.A1 – Při plánování auditu, který zahrnuje strany vně společnosti, interní auditoři uzavřou s těmito stranami písemnou dohodu o cílech, rozsahu, příslušných odpovědnostech a dalších očekáváníích, včetně omezení týkajících se distribuce výsledků auditu a přístupu k záznamům o auditu.</p>		
<p>2210 – Cíle jednotlivých auditů</p> <p>Cíle jsou stanoveny pro každý audit (zakázku).</p>	<p>2210.A1 – Interní auditoři provedou předběžné ohodnocení rizik prověřované činnosti. Cíle auditu odráží výsledky tohoto ohodnocení.</p> <p>2210.A2 - Při určování cílů auditu interní auditor zváží pravděpodobnost existence významných chyb, nesrovnalostí, odchylek a dalších rizik.</p>	<p>2210.C1 – Cíle poradenské zakázky se zaměřují na rizika, řídicí a kontrolní mechanismy a prvky řízení a správy společnosti v rozsahu dohodnutém s klientem.</p>
<p>2220 – Rozsah auditu</p> <p>Stanovený rozsah auditu by měl být dostatečný ke splnění cílů auditu (zakázky).</p>	<p>2220.A1 – Při stanovení rozsahu auditu je třeba zohlednit příslušné systémy, záznamy, zaměstnance a fyzické vlastnictví včetně toho, co spadá pod kontrolu třetích stran.</p> <p>2220.A2 – Jestliže nastanou v průběhu auditu (ujišťovací zakázky) významné příležitosti ke konzultaci, je zapotřebí dosáhnout speciální písemné dohody o cílech, rozsahu a příslušných odpovědnostech a dalších očekáváníích a výsledky konzultační zakázky musí být předány v souladu s konzultačním standardy.</p>	<p>2220.C1 - Při provádění poradenských zakázek interní auditoři zajistí, aby rozsah zakázky byl dostatečný ve vztahu k dohodnutým cílům zakázky. Mají-li interní auditoři během zakázky výhrady k jejímu rozsahu, projednají tyto výhrady s klientem a určí, zda práce na zakázce bude pokračovat.</p>
<p>2230 – Rozvržení zdrojů auditu</p> <p>Interní auditoři určí přiměřené zdroje ke splnění cílů auditu (zakázky). Výběr zaměstnanců pro jednotlivé audity se řídí povahou a složitostí zadání, časovou náročností a dostupnými zdroji.</p>		
<p>2240 – (Pracovní) program auditu</p> <p>Interní auditoři vypracovávají <i>pracovní programy, tzv. programy</i></p>	<p>2240.A1 – Programy auditu stanoví postupy pro identifikaci, analýzu, hodnocení a zaznamenávání <i>informací během konkrétního auditu.</i></p>	<p>2240.C1 - Pracovní programy pro poradenské zakázky se liší formou a obsahem, a to v závislosti na charakteru zakázky.</p>

(zakázky), které by měly napomáhat realizaci cíle auditu. Tyto programy auditu jsou zaznamenávány a evidovány.	Program auditu je schvalován před jeho realizací začátkem prací a jakékoli jeho změny by měly být schváleny neprodleně.	
2300 – Provedení auditu Za účelem splnění cílů auditu (zakázky) musí interní auditoři identifikovat, analyzovat, hodnotit a dokumentovat dostatečné množství informací.		
2310 – Identifikace informací Ke splnění cílů auditu musí interní auditoři identifikovat dostatečné, spolehlivé, relevantní, odpovídající a užitečné informace.		
2320 – Analýza a hodnocení Interní auditoři musí své závěry a výsledky auditu podložit patřičnými analýzami a hodnoceními.		
2330 – Záznam informací Interní auditoři musí zaznamenávat odpovídající informace, které zdokumentují závěry a výsledky auditu (zakázky).	<p>2330.A1 – Vedoucí interního auditu kontroluje přístup k záznamům, které se týkají auditu. Před vydáním záznamů externím subjektům si vedoucí interního auditu podle potřeby získá souhlas vedení a/nebo právních poradců.</p> <p>2330.A2 – Vedoucí interního auditu zajistí vypracování požadavků na archivaci informací o auditu. Tyto požadavky musí být vypracovány v souladu s předpisy společnosti a dalšími závaznými regulačními nebo jinými požadavky.</p>	2330.C1 – Vedoucí interního auditu zajistí vypracování zásad, jak pro úschovu a archivaci informací o zakázce, tak pro jejich vydání interním a externím subjektům. Tyto zásady musí být v souladu s předpisy společnosti a případnými dalšími závaznými regulačními nebo jinými požadavky.
2340 – Kontrola (supervize) auditu Jednotlivé audity by měly být řádně kontrolovány tak, aby bylo zaručeno, že cíle auditu jsou splněny, kvalita je zajištěna a kompetence zaměstnanců jsou dostatečné.		
2400 – Předávání výsledků Interní auditoři neprodleně předávají výsledky auditu (zakázky).		
2410 – Kritéria komunikace Zpráva o auditu zahrnuje cíl a rozsah auditu (zakázky), příslušné závěry, doporučení a rozvrh opatření vedoucích k odstranění	2410.A1 – V závěrečné zprávě o výsledcích auditu by interní auditor vyjádřil svůj celkový názor nebo závěry tam, kde je to relevantní.	2410.C1 – Zpráva o postupu a výsledcích poradenských zakázek se bude lišit formou a obsahem, a to v závislosti na charakteru zakázky a potřebách klienta.

nedostatků.	<p>2410.A2 - Interní auditoři jsou vyzýváni, aby potvrdili při předávání výsledků auditu dostatečnost jeho provedení.</p> <p>2410.A3 – Při uvolnění výsledků auditu stranám vně společnosti, obsahuje zpráva omezení týkající se distribuce a použití výsledků auditu.</p>	
<p>2420 – Kvalita komunikace</p> <p>Je třeba, aby zpráva o auditu (zakázce) byla přesná, objektivní, jasná, stručná, konstruktivní, kompletní a včasná.</p>		
<p>2421 – Chyby a opomenutí</p> <p>Pokud závěrečná zpráva o auditu (zakázce) obsahuje závažné chyby nebo opomenutí, vedoucí interního auditu předá opravené informace všem osobám, které obdrželi původní zprávu.</p>		
<p>2430 – Nedodržení Standardů (poskytnutí informací o auditu v případě nedodržení Standardů)</p> <p>Pokud nedodržení Standardů ovlivní určitý audit (zakázku), zpráva o výsledcích musí obsahovat informace o:</p> <ul style="list-style-type: none"> • standardech, které nebyly dodrženy, • důvodech nedodržení, • dopadu tohoto nedodržení na daný audit. 		
<p>2440 – Distribuce výsledků</p> <p>Vedoucí interního předá výsledky všem příslušným stranám.</p>	<p>2440.A1 – Vedoucí interního auditu odpovídá za předání závěrečné zprávy o výsledcích auditu těm stranám, které zajistí, že výsledkům je věnována dostatečná pozornost.</p> <p>2440.A2 – Pokud není právními, statutárními nebo regulatorními požadavky stanoveno jinak, vedoucí interního auditu před uvolněním výsledků auditu stranám vně společnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zhodnotí případné riziko pro společnost, - patřičným způsobem konzultuje s vedením a/nebo s právním zástupcem, - kontroluje distribuci tím, že omezí použití výsledků. 	<p>2440.C1 – Vedoucí interního auditu odpovídá za předání závěrečných výsledků poradenských zakázek klientům.</p> <p>2440.C2 – Při poradenských zakázkách mohou být identifikovány problémy v oblasti řízení rizik, řízení a kontroly a řízení a správy společnosti. Kdykoli jsou tyto problémy pro společnost významné, jsou sděleny vedení společnosti a orgánům společnosti.</p>

2500 – Monitorování Vedoucí interního auditu vytvoří a udržuje systém, který umožní sledovat, jak se s výsledky předanými vedení dále nakládá.	2500.A1 - Vedoucí interního auditu vypracuje systém následné kontroly, který bude sledovat a zaručovat, že nápravná opatření byla efektivně provedena, nebo že vedení společnosti převzalo odpovědnost za riziko neprovedení nápravných opatření.	2500.C1 – Interní audit monitoruje způsob nakládání s výsledky poradenských zakázek v rozsahu dohodnutém s klientem.
2600 - Přijetí rizika vedením společnosti Pokud se vedoucí interního auditu domnívá, že vedení společnosti přijalo takový stupeň zbytkového rizika, který je pro společnost nepřijatelný, měl by s vedením tuto skutečnost projednat. Jestliže se otázka zbytkového rizika nevyřeší, předá vedoucí interního auditu a vedení společnosti tuto záležitost k vyřešení orgánům společnosti.		

Příloha B - Výkaz nedoplatků (1 strana)

V Z O R

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky (dále jen „ZP MV ČR“) vydává ve smyslu ustanovení § 53 odst. 2 zák. č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, v platném znění, tento

VÝKAZ NEDOPLATKŮ

č. j. ZP-VN-xx-xxxx/OL-04-04

plátcí pojistného

Jméno Příjmení

RČ 1234567890

Ulice, 751 03 Obec

kterým předepíše v souladu s ust. § 8 odst. 5 citovaného zákona povinnost uhradit:

1. Dlužné pojistné na veřejné zdravotní pojištění dle ust. § 15 odst. 1 zák. č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, v platném znění, za období od dd.mm.rrrr do dd.mm.rrrr ke dni dd.mm.rrrr

ve výši 19.895,- Kč

(slovy devatenácttisíc osmdesát pět korun českých)

2. Penále z tohoto dlužného pojistného dle ust. § 18 odst. 1 zák. č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, v platném znění, za období od dd.mm.rrrr do dd.mm.rrrr vypočtené ke dni dd.mm.rrrr

ve výši 16.286,- Kč

(slovy šestnácttisíc dvěstě osmdesát šest korun českých)

Shora uvedené dlužné pojistné a penále uhradíte do 3 dnů od doručení tohoto výkazu převodem na účet ZP MV ČR, pobočky xxxxx, vedený u ČSOB, a. s., pobočky v xxxx, číslo účtu pro pojistné: ~~214241230~~, konst. Symbol 3558, variab. Symbol 1234567890, specif. symbol xxxxxxxx, a pro penále: ~~214241230~~, var. symbol 1234567890, konst. symbol 3558, specif. symbol xxxxxx.

Dlužné částky jsou vyčísleny na základě zjištění kontroly čj. ZP-xx/OL-06/xxxx-rrrr. Dlužná částka pojistného, uvedeného v tomto výkazu nedoplatků, se ode dne následujícího po dd.mm.rrrr penalizuje nadále sazbou 0,05 % dlužné částky za každý den prodlení. V souladu s ust. § 53 odst. 3 zák. č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, v platném znění, je výkaz nedoplatků vykonatelný dnem jeho doručení.

Dle ust. § 53 odst. 4 zák. č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, v platném znění, proti výkazu nedoplatků lze zdravotní pojišťovně, která výkaz nedoplatků vydala, podat do 8 dnů od doručení písemné námitky, pokud plátcé pojistného nesouhlasí s existencí dluhu na pojistném a penále nebo s jeho výší. V námitkách musí být uveden důvod podání námitek.

V Olomouci dne dd.mm.rrrr

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR

Titul Jméno Příjmení

ředitel pobočky ZP MV ČR v xxxxx

Příloha C - Platební výměr (1 strana)

V Z O R

Sp. zn. ZP- xx/xxxx/OL-04-05

PLATEBNÍ VÝMĚR č.j. xxxx/rrrr

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky (dále jen ZP MV ČR), jako správní orgán I. stupně, rozhodla v níže uvedené věci dle ustanovení § 53 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, v platném znění, a v souladu se zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, takto:

účastníku správního řízení

Jméno Příjmení

Datum narození: dd.mm.rrrr, IČ 98765432
798 21 ulice, obec 261

se ukládá povinnost uhradit:

(1)**dlužné pojistné** dle ustanovení § 15 odst. 1 zák. č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, v platném znění, za období od dd.mm.rrrr do dd.mm.rrrr ve výši

14.690,- Kč

(Čtrnácttisícšestsetdevadesát korun českých)

(2)**penále** vyměřené ke dni dd.mm.rrrr, plynoucí ze shora uvedeného dlužného pojistného dle ustanovení §18 odst. 1 zákona č. 592/1992 Sb. o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, v platném znění, ve výši

6.607,- Kč

(Šesttisícšestsetsedm korun českých)

(3)toto penále se dále navyšuje o **0,05%** z částky dlužného pojistného ode dne dd.mm.rrrr **za každý další den prodlení** až do dne úhrady dlužného pojistného.

Shora stanovené dlužné pojistné je splatné do 15 dnů od doručení tohoto platebního výměru, penále a dopočtené penále, zaokrouhlené na celé koruny nahoru, je účastník řízení povinen uhradit do 8 dnů od právní moci tohoto platebního výměru převodem na účet ZP MV ČR, pobočky xxxxxx, vedený u ČSOB, pobočky v xxxxxx;

číslo účtu pro pojistné: **2202220568**,

číslo účtu pro penále: **35580000**,

variabilní symbol 1234567, konstantní symbol 3558, specifický symbol xxxx.

Příloha D – Mapa rizik ZP MV ČR (2 strany)

<i>Skupina</i>	<i>Kód rizika</i>	<i>Riziko</i>	<i>Popis rizika</i>	<i>Audit procesu č.</i>	<i>Audit procesu č.</i>
01 – Operační rizika					
	101	Riziko nedostatečné předpisové základny			
	102	Riziko nevyužití zdroje			
	103	Riziko zvýšených provozních nákladů			
02 – Řídící rizika					
	201	Riziko nedostatečné řídicí činnosti			
	202	Riziko nedostatečné kontrolní činnosti			
	203	Riziko nedostatečné dokumentace			
03 – Právní rizika					
	301	Riziko plynoucích z neuzavřené smlouvy			
	302	Riziko plynoucích z chybně uzavřené smlouvy			
	303	Riziko plynoucích z nedodržení smlouvy			
	304	Riziko plynoucích z chybných výběrových řízení			
04 – Finanční rizika					
	401	Riziko chybné inventarizace			
	402	Riziko nesprávného účetnictví			
	403	Riziko majetkové újmy			
	404	Riziko ztrát z neuplatnění práva			
	405	Riziko pokut a penále			
	406	Riziko majetkové			
05 – Zaměstnanecká rizika					
	501	Riziko lidského zdroje			
	502	Riziko odlivu mozků			
	503	Riziko demotivace			

<i>Skupina</i>	<i>Kód rizika</i>	<i>Riziko</i>	<i>Popis rizika</i>	<i>Audit procesu č.</i>	<i>Audit procesu č.</i>
06 – Reputační rizika					
	601	Riziko negativní medializace			
	602	Riziko ztráty dobré pověsti			
	603	Riziko úniku dat			
07 – Bezpečnost IT					
	701	Riziko ztráty či úniku dat z prostředí IT			
	702	Riziko přístupových práv			
	703	Riziko selhání HW			
	704	Riziko selhání SW			
	705	Riziko nedostatečných záloh			
08 – Rizika projektová					
	801	Riziko chybného vedení projektu			
	802	Riziko projektu			
Celkové riziko zjištěné interním auditem				0	0
09 – Externí rizika					
	901	Konkurenční riziko			
	902	Politické riziko			
	903	Riziko změny zákonů			
Celkové externí riziko				0	0